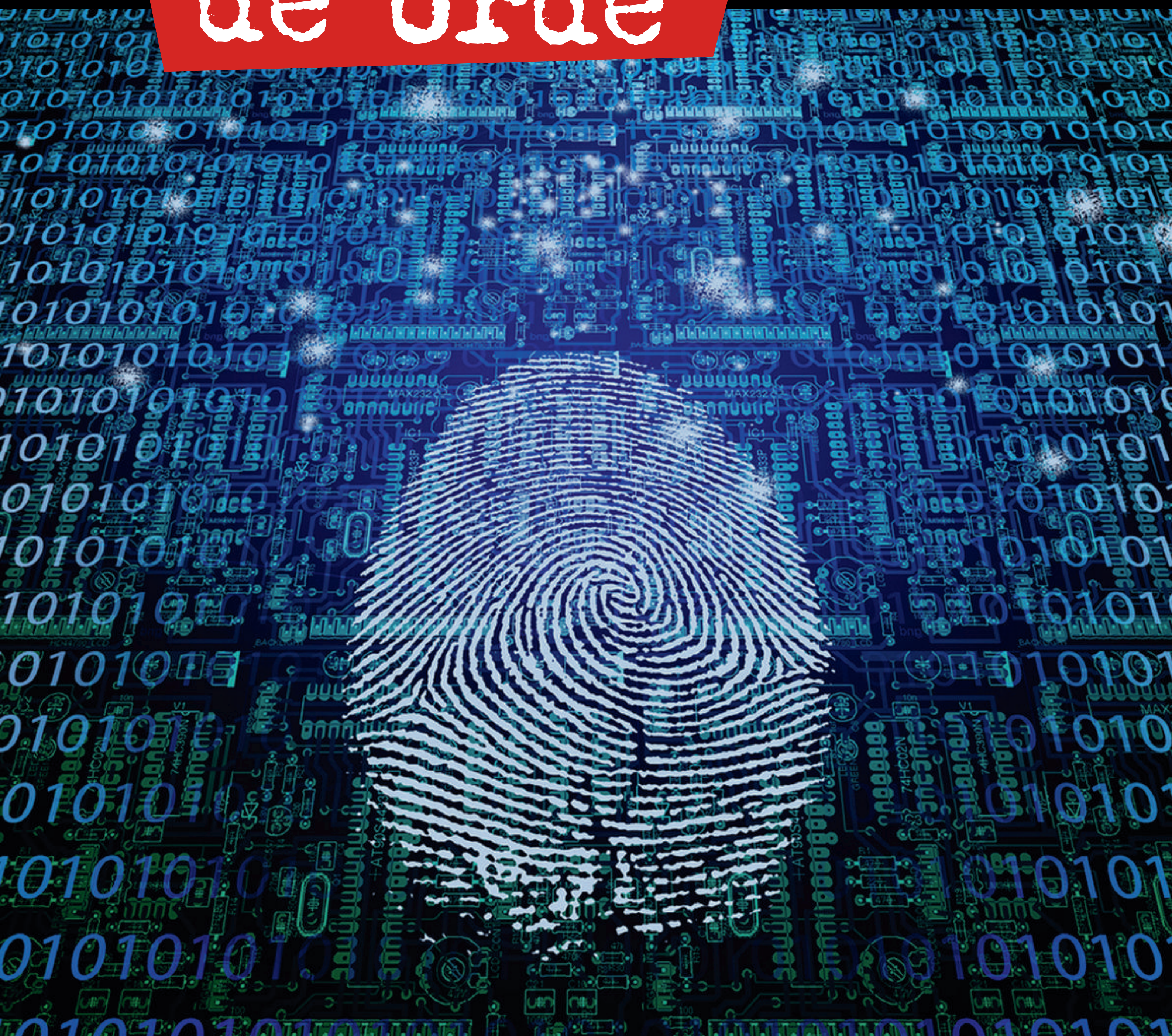
BUITEN de orde

anarchistisch kwartaalblad

2 2015
€2,50

THEMA
Internet

Mijn oma en opa waren anarchisten
Verhalen uit de oude doos

Clash van tradities
Ontmoeting met DAF, een vorm van niet-westers anarchisme

Met een broodmes het internet te lijf!
De sociale effecten van internet en techniek

: van Buiten de Orde

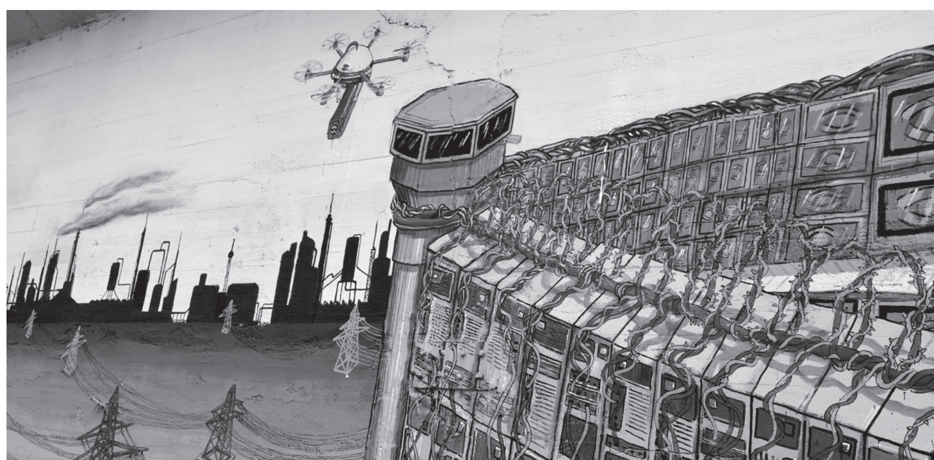
Er is veel gebeurd sinds de laatste keer dat we op je deurmat neerploften. Het Bungehuis werd bezet en weer ontruimd, vervolgens werd het Maagdenhuis bezet en pas na anderhalve maand weer ontruimd. En in die anderhalve maand ontvouwde zich een vrolijke studentenbeweging die tot ver buiten de Amsterdamse universiteiten het inmiddels beroemde 'rendementsdenken' ter discussie stelde, zowel in het hoger onderwijs als in andere instellingen. We besteden in enkele artikelen aandacht aan deze hoopgevende ontwikkeling.

Verder is er ook over Rojava weer veel nieuws te melden. Er wordt onder anarchisten verschillend gedacht over het revolutionaire gehalte van de ontwikkelingen in deze regio, maar dat het de moeite waard is om dit democratische experiment te volgen, lijkt buiten kijf te staan. Deze keer besteden we vooral aandacht aan de ontwikkelingen na het verdrijven van IS uit Kobanè.

Daarnaast verschijnen er in deze Buiten de Orde een aantal thema-artikelen over een ander onderwerp dat gemengde gevoelens oproept: het internet. We vragen ons af hoe het nou zit met privacy en sociale media? Wat kunnen we doen om onszelf te beveiligen? Wat zijn de sociale en economische consequenties van dat steeds dieper in onze levens doordringende netwerk?

Verder staat Jan Bervoets in dit nummer stil bij het overlijden van Hans Ramaer, kameraad en collega van De AS. Maar er is natuurlijk aandacht voor nog veel meer onderwerpen: migratiestrijd, arbeidsrecht, radicale boeken, antifascisme, jihadisme... Veel leesplezier en hopelijk tot ziens bij een volgende actie of bezetting!

de Redactie

colofon

Buiten de Orde
Het anarchistische kwartaalblad Buiten de Orde is een uitgave van de Vrije Bond. De redactie is in redactioneel opzicht onafhankelijk van de bond. Standpunten ingenomen in het blad vertegenwoordigen niet noodzakelijkerwijs die van het redactiecollectief. Het blad besteed aandacht aan een breed scala van onderwerpen en wil naast een blad voor de leden van de Vrije Bond een blad van de hele anarchistische beweging zijn. Overname van artikelen met bronvermelding wordt van harte toegejuicht.

Abonnementen
Leden van de Vrije Bond krijgen Buiten de Orde gratis thuis; niet-leden kunnen zich abonneren voor 15,00 euro per jaar. Voor mensen in de gevangenis is Buiten de Orde gratis. Oude nummers zijn op te vragen bij het secretariaat van de Vrije Bond.
Je kunt je abonneren door o.v.v. 'abonnement Buiten de Orde' 15,00 euro over te maken op:
Rekeningnummer IBAN: NL80INGB0005495473 | BIC/Swift: INGBNL2A t.n.v. Vrije Bond Amsterdam

Verkooppunten
Losse nummers zijn te koop voor 2,50 euro bij de betere linkse boekhandel:
Het Fort van Sjakoo (Amsterdam), De Rooie Rat (Utrecht), Rosa (Groningen)

Redactie Buiten de Orde
Postbus 16521 | 1001 RA Amsterdam | Nederland
I: www.vrijebond.org/buitendeorde | E: redactie@buitendeorde.nl | T: 0858778958

Secretariaat Vrije Bond
Postbus 16521 | 1001 RA Amsterdam | Nederland
E: secretariaat@vrijebond.nl | I: www.vrijebond.org | T: 0858778958

: in

Buiten de Orde

Nederlandse/Europeese politiek en actie

Thema - Internet

Literatuur en cultuur

Rubrieken

Internationale 1 mei

Een verslag uit Nijmegen

Dit jaar werd er voor het eerst sinds jaren weer een antikapitalistische en internationale 1 mei-demonstratie in Nijmegen georganiseerd. In februari hebben we met de Anarchistische Groep Nijmegen het initiatief genomen om te kijken of we, met de contacten die we de afgelopen jaren hebben opgedaan, een 1 mei-viering op konden zetten. Samen met Doorbraak, Solidariteitscollectief Mulawan, Democratische Volksvereniging DHD en verschillende individuen zijn we uiteindelijk om de tafel gaan zitten om dit te realiseren. Later werd het initiatief nog ondersteund door ÖDH – Vrijheid en Solidariteit Nederland en Stichting Gokkusagi (Regenboog) Nijmegen.

Terugkijkend op de demonstratie kunnen we gerust spreken van een klein succes. Onderwerpen die centraal stonden bij deze demonstratie waren onderwijs, zorg, migratie en arbeid. Zowel wat betreft het aantal deelnemers als de sfeer hebben we samen een mooie en strijdbare demonstratie neergezet die smaakt naar meer.

Onder het motto ‘Samen de Toekomst Tegemoet’ liepen er op het hoogtepunt van de demonstratie zo'n 250 deelnemers mee. Met de vele verschillende lokale initiatieven die er in het land plaatsvonden is dit een succes. Uiteindelijk zijn 250 mensen natuurlijk veel te weinig gezien de belangrijke onderwerpen, maar deze demonstratie is voor ons dan ook slechts een opstap naar meer.

In de aanloop naar de demonstratie zijn er verschillende promotiemomenten geweest. Zo hebben we met een stand op de grote rommelmarkt tijdens Koningsdag* gestaan, zijn er flyers verspreid langs de route waar de demonstratie langs zou lopen en zijn er posters door het hele land gegaan.

Bij aanvang van de demonstratie zijn er twee toespraken gehouden over de rol van migratie in onze samenleving. Hierbij was aandacht voor geïllegaliseerden en arbeidsmigranten en de moeilijkheden die zij hebben om zichzelf staande te houden in onze samenleving – zowel door tegenwerking van de overheid als de uitbuiting door bazen. Voor dit thema is een kleine actie gedaan aan de Van Schaeck Mathonsingel waarbij deze straat is hernoemd tot de Nadija Aïnour Singel. In plaats van publieke ruimte te vergeven aan generaal Van Schaeck Math-

on, die in Indonesië het koloniale beleid van de Nederlandse staat uitvoerde, hebben we deze ruimte teruggenomen voor de geschiedschrijving van de arbeidersbeweging, de geschiedenis van ons gewone mensen. Nadija en Aïnour staan symbool voor de vele geïllegaliseerden die tegen de grenzen van onze samenleving aanlopen en voor wiens rechten wij zij aan zij vechten.

Tijdens de demonstratie zijn veel flyers uitgedeeld en hier en daar gesprekken gevoerd met geïnteresseerden. De ontvangst hiervan was over het algemeen erg goed. Toen we vanaf het station, via de Graafseweg de wijk Wolfskuil inliepen konden wij merken dat het flyeren vooraf effect heeft gehad. Veel buurtbewoners waren bij het inlopen van de wijk hun woning uitgekomen en ontvingen de demonstratie positief – vooral de leus 'Nee, wij gaan de crisis niet betalen!' kon hier op veel bijval rekenen.

Deze demonstratie is voor ons slechts een opstap naar meer

Tijdens de demonstratie werd er bij een school en een zorgpunt een korte stop gehouden en was er ruimte voor twee speeches. Hierbij hield menig omstander zijn pas in om te luisteren naar wat er gezegd werd. Bij het ROC kregen de studenten die nu in strijd zijn met het huidige onderwijsbeleid de ruimte. Bij het zorgpunt sprak iemand van de AGN zich uit over de zorg. In beide toespraken lag de nadruk op de noodzaak van een totaal andere benadering van deze elementaire zaken in onze samenleving: de noodzaak van medemenselijkheid, (gelijk)waardigheid en het uitschakelen van de motivatie van financieel gewin.

Op onze website 1mei.org zijn achtergrondteksten bij de verschillende thema's van de demonstratie te lezen en zullen binnenkort ook de toespraken geplaatst worden.

door Anarchistische Groep Nijmegen

Noot:

* Koningsdag: helaas is Koningsdag wel een vrije dag in tegenstelling tot de eerste mei. Wij hopen dat we snel af kunnen rekenen met deze traditie door het koningshuis af te schaffen en de eerste mei in ere te herstellen. Een traditie als een koningshuis past niet bij een weldenkende en gelijkwaardige samenleving. Om samen te komen en een gezellige tijd te hebben, hebben wij geen koningshuis nodig!

Kroniek migratiestrijd

Een belangrijk onderdeel van de huidige strijd van vluchtelingen (en migranten in het algemeen) is het uit de onzichtbaarheid treden. Het liefst zou de staat deze mensen ver buiten het zicht houden en ze geruisloos het land uitzetten. Door zo veel mogelijk alle acties van vluchtelingen en migranten in elke editie van Buiten de Orde te publiceren hopen we een kleine bijdrage te leveren aan het zichtbaar maken van deze mensen en het menselijk leed en het systematische en op racisme gemotiveerde onrecht dat hen wordt aangedaan. Met het overzicht willen we ook mensen inspireren de strijd van vluchtelingen en migranten in het algemeen actief te ondersteunen door directe actie: tegen grenzen, tegen nationalisme en de natiestaat, tegen racisme en voor een wereld waarin je je vrij kan bewegen en vestigen!

Elke eerste zondag van de maand houdt Occupy Rotterdam een solidariteitsdemonstratie ter ondersteuning van de gevangen vluchtelingen in detentiecentrum Rotterdam Airport.

14 november 2014 – demonstratie in Den Haag tegen de deportatie Turkse activisten en hun gezin
Het Turkse gezin Karabulut dreigt vanuit de nieuwe gezinsgevangenis op Kamp Zeist uitgezet te worden naar Turkije, waar de ouders als activisten van een verboden communistische organisatie al jaren in de gevangenis hebben gezeten. Gezi Solidarity organiseert een protestactie bij het Kamergebouw in Den Haag. Ondanks de protesten wordt de deportatie doorgezet.

18-20 november 2014 – March for Refugee Rights
Zo'n vijftig vluchtelingen en andere activisten lopen een protestmars voor vluchtelingenrechten van Amsterdam, via Hoofddorp en Leiden, naar Den Haag. In Den Haag wordt afgesloten met een demonstratie, voorafgaand aan een Kamerdebat over opvang en terugkeer.

22 november 2014 – muurbezetting Kamp Zeist
Activisten van AAGU dringen het terrein van Kamp Zeist binnen, waar zes van hen op de vijf meter hoge muren rond het detentiecentrum klimmen. Ze kunnen enkele uren gesprekken voeren met twee gezinnen die in de nieuwe gezinsgevangenis zitten opgesloten. Vanaf de muur worden van de hele actie beelden live via PinkNoise over internet gestreamd. Zeven mensen worden aangehouden en zitten korte tijd vast.

10 december 2014 – demonstratie 'Geen Vrouw in de Kou'
Vrouwen tegen Uitzetting en de vrouwen van Wij Zijn Hier organiseren in Amsterdam een demonstratie in het kader van de Dag voor de Rechten van de Mens. Zij vragen aandacht voor de bijzondere omstandigheden van vrouwen die hebben moeten vluchten en voor het feit dat deze omstandigheden, waaronder seksueel geweld, in de asielprocedure vaak niet meegenomen worden.

Op dezelfde dag krijgt Wij Zijn Hier de Clara Wichmann-Meijer Penning, de jaarlijkse prijs van de Liga voor de Rechten van de Mens voor een persoon of organisatie die bijzondere erkenning verdient voor haar of zijn inzet voor de verdediging van de rechten van de mens.

13 december 2014 – solidariteitstour langs detentiecentra Zeist en Rotterdam
Zo'n zestig mensen gaan met een door het No Border Netwerk georganiseerde bus langs de detentiecentra Kamp Zeist en Rotterdam Airport. Bij beide gevangenissen houden zij een solidariteitsdemonstratie ter ondersteuning van vastzittende vluchtelingen.

14 december 2014 – Zij Is Hier kraakt pand voor vrouwenopvang
De actiegroep Zij Is Hier kraakt in Amsterdam een pand voor onderdak van vrouwen 'met een onveilige thuissituatie en een zwakke rechtspositie'. Zo'n 25 vrouwen die buitengesloten worden van officiële opvang, onder meer afkomstig uit landen in Noord-Afrika en het Midden-Oosten, nemen het pand in gebruik.

15 december 2014 – protest tegen uitreiking scriptieprijs door Teeven
Toenmalig staatssecretaris Teeven reikt op de Amsterdamse VU een prijs uit voor de beste scriptie over migratierecht. De VU en de organisatoren van de bijeenkomst gaan niet in op diverse protestoproepen om Teeven uit het programma te schrappen. Een bij de uitreiking aanwezige activiste wordt aangesproken door de beveiliging en scherp in de gaten gehouden.

18 december 2014 – demonstratie Wij Zijn Hier in Amsterdam
Wij Zijn Hier houdt een demonstratie van het stadhuis naar het Beursplein, voor 24-uursopvang en voor een rechtvaardige asielprocedure. Zij verwijzen naar de uitspraak van 10 november van het Europese Comité voor Sociale Rechten (ECSR) waarin wordt geoordeeld dat Nederland de rechten schendt van illegale migranten in het kader van het Europees Sociaal Handvest.

20 december 2014 – protestactie tegen uitzetting naar Egypte in Leiden
Zo'n vijftig mensen nemen deel aan een door vrienden en kennissen georganiseerde Leidse solidariteitsactie voor Gamal, een onlangs opgepakte Egyptische vluchteling. Hij zit opgesloten in het Rotterdamse detentiecentrum en dreigt te worden uitgezet.

31 december 2014 – lawaaidemo Schiphol
Op oudejaarsavond gaat een groep van 100-120 mensen naar het detentiecentrum Schiphol in solidariteit met de vluchtelingen die daar gevangen zitten: 'Iedereen heeft

het recht op een vrij leven en daar streven wij allen naar. Voor een 2015 zonder grenzen. Alle gevangenen vrij!'

17 januari – herdenking Dolmatov in Rotterdam
Occupy Rotterdam herdenkt bij het detentiecentrum in Rotterdam in kleine kring Aleksandr Dolmatov, die twee jaar eerder in een cel aldaar zelfmoord pleegde, nadat hij, ook volgens de normen van de zogenaamde rechtstaat, ten onrechte was vastgezet.

25 januari – protest tegen bijeenkomst met DT&V in Amsterdam
Het debatcentrum De Nieuwe Liefde organiseert een bijeenkomst waarbij collaborerende 'ondersteuners' van vluchtelingen medewerkers van de Dienst Terugkeer en Vertrek ideeën aan de hand mogen doen om het terugkeerbeleid te verbeteren. Buiten protesteren vluchtelingen en andere activisten met toespraken, lawaai en flyers.

7 februari – demonstratie Wij Zijn Hier in Amsterdam
De vluchtelingen van Wij Zijn Hier demonstreren, ondersteund door een groot aantal organisaties, in Amsterdam. Diverse sprekers eisen dat de gemeente niet alleen nachtopvang maar ook dagopvang aanbiedt aan mensen zonder verblijfsrecht.

20 februari – Vluchtgarage mag niet voor 1 mei ontruimd worden
De Amsterdamse voorzieningenrechter besluit dat de Vluchtgarage niet voor 1 mei ontruimd mag worden, omdat ontruiming onder winterse weersomstandigheden inhumaan zou zijn. De staat gaat in beroep tegen de uitspraak.

21 februari – acties tegen bouwer vluchtelingengevangenis aangekondigd
AAGU kondigt aan een *naming and shaming*-actiecampagne te gaan voeren tegen het bedrijf dat de bouw van de permanente gevangenis voor vluchtelingen op Kamp Zeist gaat uitvoeren. De ontwerpfase staat in de periode mei-juli gepland, oplevering van de gevangenis pas in december.

14 maart – manifestatie 'Het Zwarte Schaap' in Leeuwarden
Gelijktijdig met de verkiezingsmarkt voor de Provinciale Statenverkiezingen houdt AFA-Fryslân de manifestatie 'Het Zwarte Schaap', tegen racisme en discriminatie. Er zijn optredens, spandoeken, een infostand en diverse sprekers, waaronder iemens van de voormalige noodopvang voor vluchtelingen in Witmarsum.

3 april – demonstratie tegen ontruiming Vluchtgarage
Op 31 maart beslist het Amsterdamse Gerechtshof in hoger beroep dat de Vluchtgarage toch per direct ontruimd mag worden, omdat de bewoners in de nachtopvang van de gemeente terecht zouden kunnen. Zo'n honderd mensen demonstreren tegen de dreigende ontruiming en voor een menswaardige oplossing van de problemen van de al meer dan tweeënhalf jaar voor hun rechten opkomende vluchtelingen.

Naast deze acties ondersteunen diverse (ad hoc)-groepen, waaronder Occupy Rotterdam, regelmatig mensen die gedeporteerd dreigen te worden. Daarbij wordt onder meer druk uitgeoefend op vliegmaatschappijen, vaak KLM, door hen op te roepen niet mee te werken aan deportaties. Met name de deportatie van de Afghaanse Fedi Amiri was veel in het nieuws en zorgde voor het hernieuwd oplaaien van het debat over de toepassing van de zogenaamde 1F-regel.

door No Border Netwerk

Meer info:
Uitgebreidere verslagen van bovenstaande acties, en meer informatie over het migratiebeleid en het verzet daartegen, zijn te vinden op de website van het No Border Netwerk: www.no-border.nl.

Top-down management en zelfbestuur aan de universiteit

Op visite bij de Jonge Democraten

Afgelopen maandag werd ik gevraagd mee te komen op een bezoek bij de Jonge Democraten in Utrecht. De Jonge Democraten zijn de jongerenvleugel van de D66. D66 is over het algemeen een centrumrechtse partij met enkele progressieve punten. Aan de ene kant willen ze staatssubsidies voor atoomkracht stopzetten en onderwijs verbeteren. Aan de andere kant vinden ze het problematisch dat de gemiddelde werktijd in Nederland lager is dan elders in de geïndustrialiseerde wereld en willen ze de 40-urige werkweek invoeren.[1]

Ik werd uitgenodigd door een vriend, Henk Jan van De Nieuwe Universiteit, die zou meediscussiëren over de recente protesten in Amsterdam. Ook uitgenodigd was een lid van de Centrale Studenten Raad van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Er waren ongeveer twintig personen aanwezig. De Centrale Studenten Raad werd gerepresenteerd door Tariq Sewbaransigh. Henk Jan werd gedelegeerd vanuit De Nieuwe Universiteit. Tijdens het opzetten van het evenement werd ook ik gevraagd mee te discussiëren als panel-lid, en dat leidde tot een interessante opzet van een panel met sterk verschillende ideeën over de veranderingen die we op de universiteit zouden willen zien.

Ik geloof dat we de bestuursstructuur van de universiteit radicaal moeten omgooien en moeten werken naar een volledige aanpak van onderop waarbij degenen die het dichtste bij het delen van kennis en onderzoeken zitten, de studenten en docenten, de grootste invloed hebben op hoe hun departementen in de universiteit werken. Dit zet het huidige systeem letterlijk op zijn kop, aangezien het College van Bestuur (CvB) nu grootse beslissingen maakt, die over de gehele universiteit moeten worden doorgevoerd. Hoe lager men zich in de structuur van de universiteit bevindt des te minder heeft men te zeggen. Ik heb al eens eerder gesteld dat niet alleen het huidige CvB moet verdwijnen maar dat we moeten kijken naar de taak van het CvB en of het concept zelf eventueel kan verdwijnen. Tariq, aan de andere kant, was meer behoudend in zijn aanpak en wil voornamelijk meer aansprakelijkheid van het CvB tegenover de academische gemeenschap bewerkstelligen. Henk Jan zat uiteindelijk ongeveer in het midden.

De discussie

De discussie werd gevormd door een uiteenzetting van de protesten en een uitwisseling van vragen en antwoorden. Toe we naar het station terugliepen, was het eerste dat Tariq, ik en Henk Jan in ons eigen commentaar na het evenement opmerkten, dat er eigenlijk vrij weinig van wat door ons werd gezegd echt begrepen leek te worden. Bovendien was er ook een persoon die meerdere malen door de zaal riep dat een gebouw bezetten 'niet mag'. Het feit dat De Nieuwe Universiteit het al voor elkaar heeft gekregen dat een lid van het CvB ontslagen werd geeft toch aan dat, ondanks het feit dat De Nieuwe Universiteit nog lang niet hir doelen bereikt heeft, directe actie toch resultaat levert. Het belangrijkste dat D66 op korte termijn voor studenten heeft gedaan is stemmen voor de afschaffing van de basisbeurs.

Mijn ideeën voor vrijwel gehele decentralisatie werden op een erg interessante respons onthaald. Ik stelde duidelijk dat louter en alleen zij die direct te maken hebben met het onderwijs en onderzoek ook zinnige beslissingen kunnen nemen, en dat deze groepen daarom elkaar moeten vinden in gelokaliseerde raden (binnen de universiteit) om beslissingen in hun eigen afdelingen te kunnen nemen. Ik stelde duidelijk

> Er heerst een idee dat wij, mensen, incapabel zijn om onszelf te 'managen'

dat geen 'manager', zelfs niet als hij of zij zelf uit de academische gemeenschap komt, kennis heeft over wat er in elke afdeling gebeurt. Een psychologe kan adequate ideeën hebben over wat er moet gebeuren binnen de vakgroep psychologie, maar de benodigdheden voor de studies in de geestes- of bèta-wetenschappen zijn weer compleet anders. Elke oplossing die de manager dan ook bedenkt kan mogelijk goed passen in een paar departementen maar zal nooit passen in elk departement. Dat is dan is een poging om algemene oplossingen te vinden voor problemen die fundamenteel lokaal zijn. Zulke oplossingen kunnen wegens de wrijving tussen de verschillende problemen

en de oplossing alleen maar extra problemen creëren – of er wordt in de oplossing dermate veel rekening gehouden met de individuele verschillen dat we niet eens meer kunnen praten over enige oplossing van een probleem.

Het commentaar van het publiek op dit voorstel kwam voornamelijk neer op het feit dat docenten en studenten geen professionele 'managers' zijn en dus geen beslissingen zouden kunnen nemen over hoe te besturen. Dit verweer is natuurlijk verhelderend. Ik had eerder al gesteld dat geen enkele professionele manager adequate beslissingen kan nemen vanwege hun afstand tot hetgeen ze besturen. Binnen een minuut stelden sommigen in het publiek al dat degenen die zich bevinden in hetgeen bestuurd moet worden, juist zelf bestuurd moeten worden omdat ze zelf geen 'managers' zijn. In die stelling is dan ook het belangrijkste probleem van onze samenleving verweven, het 'top-down' managen van mensen.

Wat ik meermaals in marxistische teksten heb gezien is een zeker gebrek aan vertrouwen, wat soms erg veel lijkt op minachting (en in een werk als Paul Lafargue's Het Recht op Luiheid [2]voelt het zelfs als minachting) voor 'de werkende klasse'. Met juist hetzelfde gebrek aan vertrouwen is het commentaar van de Jonge Democraten doordrenkt. Er heerst een denkbeeld dat wij, mensen (want wat is de 'werkende klasse' vandaag de dag nu precies?), incapabel zijn om onszelf te 'managen'. Het is het idee dat degenen die het werk doen niet de kennis hebben om dat werk te doen. Er moet altijd een manager bij staan om ons te vertellen welke richting de schroef moet worden gedraaid of waarover ons recent geschreven 'paper' eigenlijk precies moet gaan. Natuurlijk zien we dan ook precies dat gebrek aan bekwaamheid in een werkplaats die door een manager bestuurd wordt. Wanneer iemand continu verteld wordt wat ey moet doen komt er een moment waarop die persoon ophoudt met nadenken en een hersenloze robot wordt. Betekent dit dan ook dat we niet voor onszelf kunnen denken en onze eigen werkplaatsen niet kunnen besturen als we die kans krijgen?

Het klinkt mogelijk klassistisch als je stelt dat de universiteit juist de perfecte plek is om te onderzoeken of en hoe deze sociale constructie veranderd kan worden. In een omgeving waar juist een kritische geest, welke juist denken als hoofdactiviteit heeft, belangrijk wordt geacht, kunnen we daar niet een klein beetje succes van zelfbestuur verwachten?

Het enige goede commentaar dat ik van de Jonge Democraten heb gehoord was dat mensen mogelijk uit eigenbelang beslissingen gaan nemen, en hier ligt inderdaad een mogelijk probleem, wat ik niet kan ontkennen. Natuurlijk is dit probleem ook bij professionele managers aanwezig. We moeten erkennen dat we in een wereld leven die geregeerd wordt door de eisen van het geld (of, als je dat graag wilt, het kapitaal). Met de protesten van De Nieuwe Universiteit kunnen we proberen dapper een nieuwe universiteit te bouwen waar we aan zelfbestuur werken en waar we zeker ook fouten zullen maken. Echter, wanneer een of twee departementen op een of andere manier een fout maken zou er op facultair of universitair niveau een noodfonds klaar kunnen staan. Wanneer de centrale managers, het CvB, een fout maken kunnen ze de universiteit aan de rand van de afgrond brengen.

De hoge centralisatie en bureaucratisering leidt af van de echte doelen van de universiteit

De manier waarop decentraal besturen in de universiteit kan worden vormgegeven is moeilijk te voorspellen. Ik kan proberen een model neer te leggen dat mogelijk in een paar departementen werkt en ongetwijfeld niet zal werken in andere departementen. Wat veel vergeten wordt is dan ook dat echte democratie constant experimenteren vereist. Wanneer een bestuursstructuur niet werkt zoals wij dat graag zouden willen zien moeten we een nieuwe vorm gaan vinden. Het enige wat dan vereist is, is de mogelijkheid te experimenteren en te blijven experimenteren. Met een gecentraliseerd CvB, dat veel of alle beslissingen maakt, wordt dit experimenteren erg gevaarlijk, niet alleen voor eerder genoemde redenen, maar ook omdat elk experiment een grote hoeveelheid geld zal kosten. Een universiteit van tig duizend studenten en duizenden docenten tot reorganisatie krijgen kost gigantische hoeveelheden geld, zelfs als de verandering relatief klein is. Een enkel departement met tweehonderd studenten en een tiental docenten veranderen kan vele malen sneller en het is zelfs mogelijk om verschillende bestuursstructuren naast elkaar te laten werken.

De verandering die wij eisen in de universiteit zal, zonder twijfel, veel geld kosten. Aan mijn lasteraars zal ik meteen zeggen dat het noodzakelijk is dat deze verandering in de huidige bestuursstructuur teweeg wordt gebracht. De huidige bestuursstructuur werkt studenten, docenten, en onderzoek namelijk tegen. De hoge centralisatie en bureaucratisering leidt af van de echte doelen van de universiteit, namelijk het onderzoeken en verspreiden van kennis. Wanneer een wetenschapper verschillende formulieren moet invullen in de hoop dat hir onderzoek van start mag gaan kost dit veel tijd, moeite, en geld dat ook besteed had kunnen worden aan het onderzoek zelf of lesgeven. Zelfbestuur zal de noodzaak van veel van deze bureaucratie wegnemen en het mogelijk maken voor docenten en studenten om elkander in een meer vriendschappelijke omgeving te ontmoeten. Dit zal zelf al voor meer verspreiding van kennis zorgen. Verder zal het ook mogelijk worden om in een kleinere omgeving problemen te bespreken die in sterk gecentraliseerde instituten genegeerd worden. Ik heb het, onder andere, over problemen als kolonialisme en heteronormativiteit in de universiteit. Ook bepaalde vormen van kennis vergaren en onderzoeken in specifieke velden die nu vrijwel niet mogelijk zijn door de centralisatie en bureaucratie kunnen hun plaats krijgen.

Tot slot wil ik graag pleiten voor wat meer vertrouwen in de mogelijkheid van mensen om onze eigen organisatiestructuren te vormen. Het feit is dat managementstructuren een cultuur van kritisch en voor onszelf denken in de weg staat, en dat legitimeert zelf ook weer deze managementstructuren. Wat we echter zien is een zeer beperkte en oppervlakkige mens; een mens die inderdaad managers nodig heeft. Wat ik wil voorstellen is dat we dapper de nieuwe weg van het experimenteren in slaan. Voor hen die bang zijn dat er fouten gemaakt worden: dat is niet nodig. Ik kan je garanderen dat er fouten gemaakt gaan worden, maar dat is juist nodig om een werkende bestuursstructuur te vinden die de universiteit (en de samenleving) zoals wij die willen zien voort kan brengen. Het is duidelijk dat de bureaucratie en de centralisatie die universiteit (en die samenleving) nog steeds niet hebben voortgebracht.

door Hadrian Ferran

Opmerking:
De auteur gebruikt een enkele keer 'hir' en 'ey'. Dat zijn bepaald geen tikfouten maar een vorm van genderneutraal taalgebruik: 'ey' staat voor zij, hij en iedereen die zich door geen van deze twee woorden aangesproken voelt; 'hir' idem dito voor haar en hem.

Noten:
1 Waarom dit een probleem is lees je in Hadrian Ferran, 'The End of Employment' op https://hadrianf.eu/download/essays/E0011.pdf. Te vinden op: https://www.marxists.org/nederlands/lafargue/1883/1883luiheid.htm

Dit artikel is overgenomen van https://hadrianf.eu/nl/20150422_D66_NL en door de redactie bewerkt.

Op naar een democratische basisuniversiteit!

De studentenbezetting van het Bungehuis

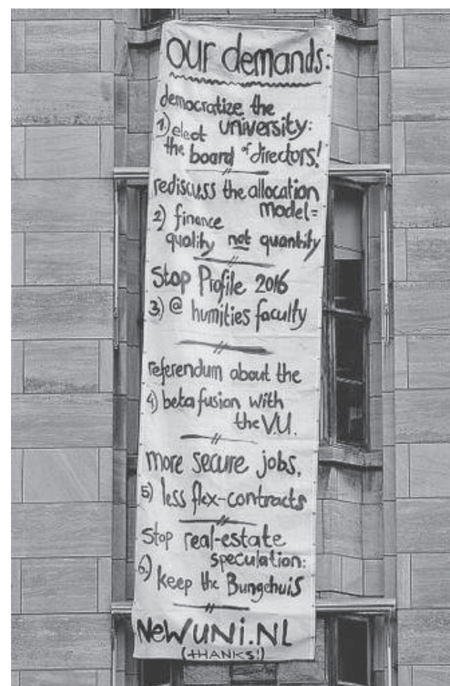
Op vrijdag 12 februari jongstleden gingen studenten over tot een bezetting van het Bungehuis, een universiteitsgebouw van de Universiteit van Amsterdam (UvA) aan de Spuistraat in Amsterdam. Doel van de bezetting was democratisering van de universiteit te eisen en te protesteren tegen de toenemende commercialisering van het onderwijs.

In de vroege morgen waren studenten en docenten het gebouw binnengegaan. Bij alle ingangen en uitgangen hadden zij geïmproviseerde barricaden opgezet. Vanuit de ramen werden spandoeken gehangen om duidelijk te maken dat er een politieke bezetting aan de gang was. Intussen wachtten buiten het gebouw woordvoerders de beveiligers op, wat enkele uren duurde. Toen deze eindelijk kwamen opdraven kwam het hiërarchische apparaat in actie, waarbij iedere beambte de zaak naar zijn superieuren doorschoof, totdat de faculteitsmanager aankwam. Die deelde de woordvoerders mee dat de bezetting onwettig was, de studenten niet vertegenwoordigde en moest worden beëindigd.

Binnenin het gebouw waren de studenten druk met zichzelf te organiseren, door middel van democratisch gevoerde algemene vergaderingen. Vrijwillig werden er groepen gevormd om met de media om te gaan, om contact te maken met de universiteit en om voor de beveiliging van het gebouw te zorgen.

Toen de universiteit eenmaal door had dat er een bezetting gaande was reageerde zij met aangifte en wees alle pogingen van de studenten om onderhandelingen te beginnen af. Om 11 uur arriveerde er een demonstratie van Humanities Rally* bij het Bungehuis. Er werd een toren van boeken voor de hoofdingang opgebouwd en studenten beschilderden de muren van het gebouw. Bezetters hingen uit het raam en riepen leuzen en een docent die aan de bezetting meedeed, sprak de menigte toe.

Binnen werd er snel besloten de bezetting open te stellen voor studenten in de demonstratie. Voorzichtig werden barricaden verwijderd en bezetters probeerden een zijdeur voor de nieuwelingen open te maken. De

beveiliging was deze poging voor en vormde voor de deur een colonne. Maar de studenten waren de beveiliging te slim af; zij liepen om het gebouw heen en begonnen door achterraampjes naar binnen te klimmen. Deze ramen vormden voor de rest van de bezetting de enige in- en uitgang van het gebouw. Dat leidde tot veel komische taferelen, want honderden bezoekers stroomden de volgende dagen door de ramen het gebouw in en uit.

> Overal werd in vrijheid uitdrukking gegeven aan radicale gedachten en meningen

De groep werkte doelmatig, want zij ontdekte snel hoe ver haar organisatorische mogelijkheden gingen en liet zien hoezeer ze in staat was onafhankelijk een overzicht van de situatie te behouden. Al handelden de studenten voornamelijk autonoom, zij kregen hulp van mensen met een activistische en krakersachtergrond.

Terwijl zij doorgingen de boel op een horizontale en democratische manier te organiseren speelden de bezetters het klaar filmvoorstellingen, workshops en lezingen (onder andere van ex-provo Roel van Duijn en de kritische econoom Ewald Engelen) te organiseren, en ook een veganistisch diner dat kosteloos en open voor het publiek was. Dit leidde ertoe dat er elke dag grote groepen naar het Bungehuis kwamen, waarvan er

veel mensen ook eten en andere praktische dingen meebrachten, zoals dekens. Binnen was de atmosfeer geëlektriseerd, er was discussie en overal werd in vrijheid uitdrukking gegeven aan radicale gedachten en meningen. Ondanks het feit dat de situatie precair was, heerste er in het gebouw een jubelstemming. De hulp van buiten liet zien dat, terwijl de UvA onwillig bleef om ook maar op de geringste wijze te willen praten, de steun voor de bezetting snel groeide. De media werden hierdoor gedwongen eerder aandacht te schenken aan de werkelijke eisen die door de studenten werden gesteld dan dat zij zich richtten op het feit van de bezetting.

Naargelang de dagen voorbijgingen fluctueerde de massa binnen het gebouw, omdat de bezetters colleges moesten volgen en andere afspraken moesten nakomen. Maar de kernstructuur bleef in stand en al kwamen er nieuwe mensen bij de groep, het organisatiebeginsel bleef hetzelfde. Natuurlijk hebben er over allerlei beslissingen conflicten plaats gevonden. Vaak duurden vergaderingen uren, waarbij weinig of geen vooruitgang werd geboekt. Ondanks dat alles bleef de groep al die elf dagen bij elkaar.

Halverwege de bezetting besloot de UvA, die blijkbaar geen ideeën meer had, de bezetters voor de rechtbank te slepen. Ze probeerde de groep te laten beboeten à 100.000 euro per persoon per dag en wees zelfs studenten aan die bekend stonden als activistische lastposten. De rechtbank vonniste tegen de studenten, maar de boete werd verminderd tot 1000 euro per dag voor elke dag dat de bezetting voortduurde tot een maximum van 25.000 euro. Het agressieve en compromisloze optreden van de UvA tegen de bezetting toonde aan dat de organisatie helemaal geen respect voor de studenten en docenten of hun wensen had. Het enige aanbod dat de Universiteit wilde doen was een betekenisloze eenmalige discussiebijeenkomst zonder garantie voor enige werkelijke verandering. Voor de bezetters was dit een onaanvaardbaar voorstel.

Toen de rechtszaak voorbij was, was het slechts een kwestie van tijd voordat de ME kwam. Toen de laatste dagen voortgingen werden extra voorbereidingen getroffen voor de verwachte ontruiming. Intussen ging het dagelijkse programma van evenementen verder met voortdurende steun van de buitenwereld. Uiteindelijk stonden op de morgen van dinsdag 24 februari de studenten vroeg op. Er werd aangenomen dat die dag de agenten zouden komen.

Er waren overvalwagens gesignaleerd. In de kantine ging een hoera op

Op de bovenverdieping van het gebouw, in de bibliotheek en de bestuurskamer waren uitkijkposten opgezet om de Spuistraat in de gaten te houden. Om 10 uur 's ochtends was er nog geen teken van politie. Bij de bezetters ontstond er een gevoel van frustratie, opgeroepen door de spanning van het dagenlange wachten op het verschijnen van de politie. Er werd zelfs een spandoek gemaakt met de tekst 'ME, we hebben koffie, maar die is nu koud'. Maar net toen de mensen de hoop verloren dat de politie ooit zou komen werd het alarm gegeven. Er waren overvalwagens gesignaleerd. In de kantine ging een hoera op.

De ME brak binnen door een raam op de eerste verdieping en zette in eerste instantie de straat niet af, alleen aan de kant van Vrankrijk omdat ze bang waren dat de bewoners erbij zouden komen. Grote groepen ondersteuners kwamen voor het gebouw bijeen om hun solidariteit met de binnen achtergebleven bezetters te betuigen, dat werden ongeveer honderd tot honderdvijftig mensen. Na ongeveer anderhalf uur werd het eerste groepje naar buiten gebracht en in de politiewagen gestopt. Iedereen die naar buiten kwam kreeg een staande ovatie, maar we konden ze nauwelijks zien, omdat de politiepaarden en de wagen ons het zicht ontnamen.

Na enige tijd probeerden studenten spontaan de politiewagens van de ingang weg te houden door een sit-in. Eerst mislukte dat, omdat de politie eenvoudig naar de andere kant reed. Zodra dit duidelijk werd kwam een groep in beweging om ook die kant te blokkeren, en de politie nam dit niet erg vriendelijk op. Ze stuurde enkele paarden op de sit-in af, wat leidde tot een gebroken been van een persoon en verschillende gewelddadige arrestaties. Daarna werd de atmosfeer aanmerkelijk meer dreigend, want de politie begon zichtbaar een beweging naar de menigte te maken. Dit leidde tot enig verzet maar ze speelde het klaar iedereen van de straat te vegen en het zicht van de mensen op de rest van de arrestanten te belemmeren.

Binnenin het gebouw bereidden een veertigtal van de achterblijvers zich voor op de ontruiming. De groep splitste zich in drieën en verborg zich in verschillende kamers. Toen de ME de groepen eindelijk vond ging deze over tot geweld om de studenten te verwijderen. Veel studenten boden passief verzet, sloten de armen aaneen en weigerden aan de politiebevelen mee te werken. Studenten werden aan armen en benen voortgesleept, sommigen zelfs aan hun haar, door de gangen van het gebouw, de liften ingewerkt en naar de wachtende wagens gebracht. Het proces duurde uren, niet alleen omdat de politie gedwongen was het gehele gebouw te doorzoeken, maar ook omdat ze handboeien tekort kwam en moest wachten op nieuwe.

De arrestanten brachten ongeveer 26 uur door in gescheiden detentiecellen totdat ze werden vrijgelaten. Eenmaal buiten rende de groep onmiddellijk terug naar de stad waar ze zich aansloot bij de demonstratie naar het Maagdenhuis en deed zij mee aan het begin van de elfde bezetting van dit historische gebouw.

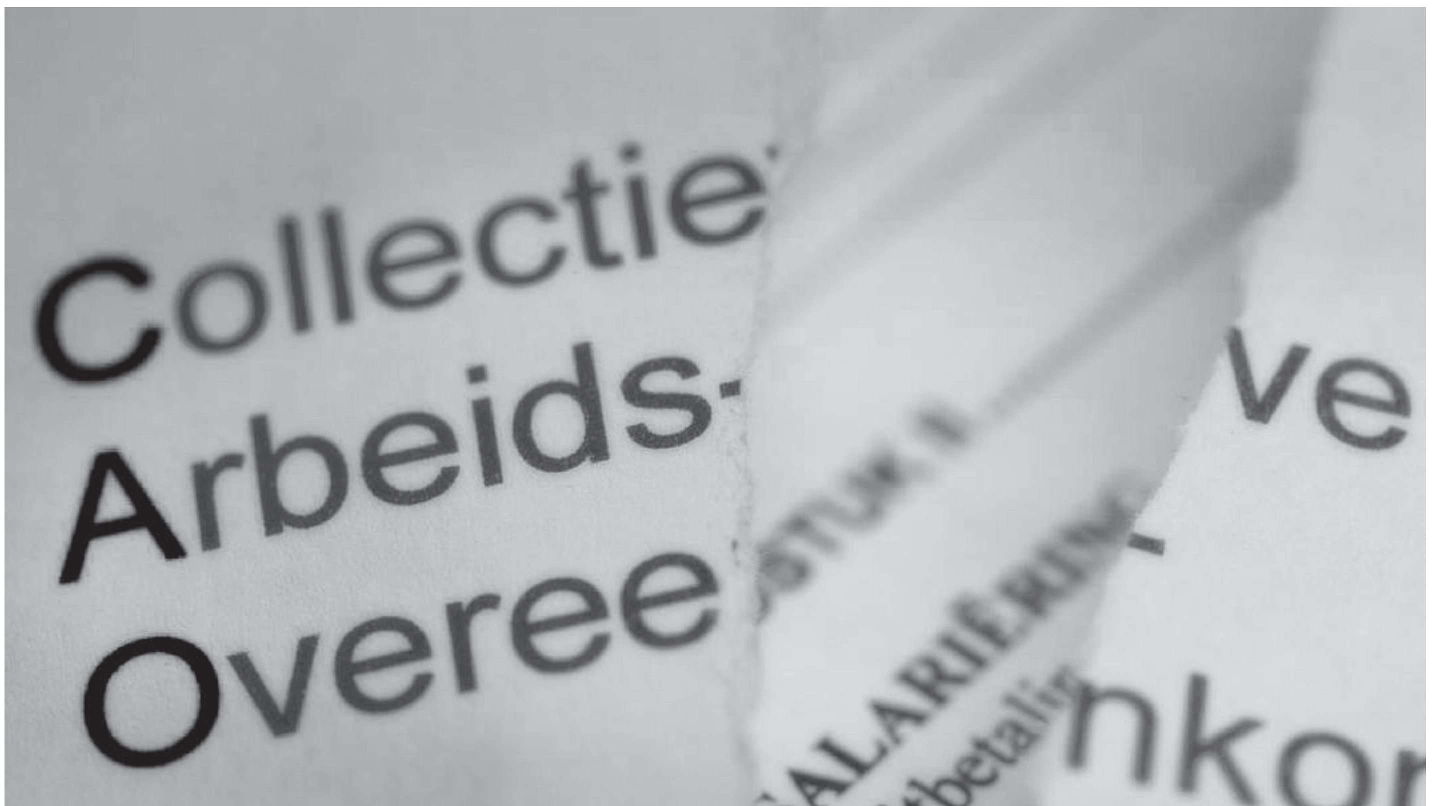
door D., F. en R.,
vanaf het begin nauw betrokken bij
de bezetting van het Bungehuis

Studentenmars voor meer inspraak in onderwijs, woensdagavond liepen meer dan duizend studenten, docenten en sympathisanten mee in een protestmars langs verschillende locaties van de Universiteit van Amsterdam

Noot:

* Humanity Rally is een studentenorganisatie, die vanaf 2014 straatacties voert tegen de nieuwste hervormingen en bezuinigingen in de Faculteit voor Geesteswetenschappen.

Uitzendkracht? Weet wat je waard bent en zorg dat je het krijgt!

Tips voor op de werkvloer

Wanneer je ergens gaat werken is er altijd een moment, voordat je aan de slag gaat, dat over je loon wordt gesproken. Het is belangrijk dat je je daarop voorbereidt door te weten wat je waard bent.

Dit begint met de naam die je functie krijgt. De ene of de andere functienaam kan zomaar een paar euro per uur schelen. Dat hangt af van je opleiding en ervaring maar evenzeer, zeker in deze tijd, van je eigen verkoopstrategie. Vaak kun je aan de vacature al zien wat er mis kan gaan met de hoogte van je loon. Er wordt bijvoorbeeld een administratief medewerker gevraagd, maar de overige functie-eisen doen meer vermoeden dat er een professionele directeur met ruime ervaring wordt gezocht. Daar hangt een ander prijskaartje aan en dus ook een andere functienaam.

Als je wil weten wat je waard bent, kan het helpen op internet te zoeken. Er zijn verschillende sites die je kunnen helpen je waarde te checken. De FNV bijvoorbeeld heeft een loonwijzer waarmee je gedetailleerd kan bekijken wat je collega's ongeveer verdienen.

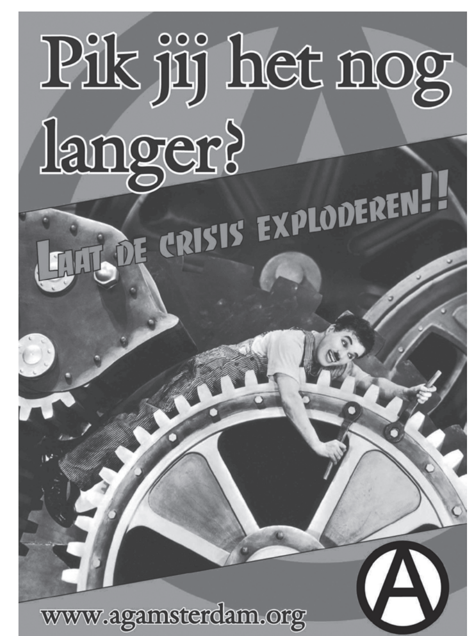
Sinds 1 april 2015 krijgen uitzendkrachten een 'inlenersbeloning'. Dat betekent dat uitzendkrachten loon ontvangen conform de arbeidsvoorwaarden bij de inlener. Dat lijkt heel mooi en kan het ook zijn, maar het blijft oppassen. Controleer dus voordat je de onderhandeling in gaat wat de inlener iemand met jouw functie, ervaring en opleiding betaalt. Voordat je het weet ben je te laag ingeschaald voor de functie waar je voor wordt ingezet.

Als je afhankelijk bent van uitzendwerk is het moeilijk om strak te onderhandelen over je prijs omdat de kans bestaat dat het uitzendbureau je dan niet meer belt omdat je te duur bent. Dat kun je een beetje ondervangen door je in te schrijven bij verschillende uitzendbureaus en bij de verschillende uitzendbureaus een verschillend loon te bedingen. Zo ontdek je zelf welk loon voor jou ongeveer haalbaar is op de arbeidsmarkt.

Kijk goed naar het contract dat je tekent

Kijk goed naar het contract dat je tekent. Dat begint bij de naam van het bedrijf waarmee je de overeenkomst sluit. De naam van het bedrijf waarmee je een overeenkomst sluit, moet dezelfde zijn als het uitzendbureau. Als er een andere naam op de overeenkomst (of je loonstrook) staat dan betekent dat waarschijnlijk dat je via een schijnconstructie onder het CAO-loon aan het werk wordt gezet.

Vrijwel alle uitzendkrachten blijven hangen in fase A en hebben daarom weinig rechten. In deze eerste fase is het aantal opeenvolgende overeenkomsten dat je met het uitzendbureau kan sluiten onbeperkt. Je uitzendovereenkomst eindigt van rechtswege wanneer de inlener (het bedrijf waar je werkt) je niet meer wil hebben of wanneer je ziek wordt. Van rechtswege betekent dat er geen enkele melding vanuit het uitzendbureau aan jou hoeft te worden gedaan en je toch zonder werkgever raakt.

Als je ziek wordt moet het uitzendbureau dit wel melden aan het UWV, omdat je als werknemer zonder werkgever recht kan hebben op een uitkering via de Ziektewet. Als het uitzendbureau je niet ziek heeft gemeld bij het UWV heb je geen recht op een uitkering uit de Ziektewet, maar moet het uitzendbureau je loon doorbetalen voor de dagen dat het vergeten was je ziek te melden. Dan moet jij wel aan kunnen tonen dat je jezelf ziek gemeld hebt. Als de afspraak is dat je belt als je ziek bent, stuur dan altijd ook nog even een e-mail die je kan bewaren om te bewijzen dat jij je wel hebt ziek gemeld.

Je loonstrook is een bron van informatie. Kijk altijd je eerste loonstrook van een uitzendbureau heel goed na. Daarop kun je bijvoorbeeld zien of er wel reserveringen (vakantiedagen, vakantiegeld, kort verzuim) zijn opgebouwd. Dit staat meestal onderaan je loonstrook en is een bepaald percentage van je gewerkte uren. Bewaar je uitzendbriefjes en controleer of het aantal uren dat wordt uitbetaald en waarvoor reserveringen zijn opgebouwd wel klopt met je gewerkte uren.

Heb je wel gewerkt en geen reserveringen opgebouwd, dan zijn er twee mogelijkheden. Er is iets fout gegaan dat hersteld kan worden, of je werkt bij een slecht uitzendbureau. In het eerste geval moet je even langs bij je uitzendbureau om te vragen hoe het zit, in het tweede geval: zoek zo snel mogelijk een ander uitzendbureau om voor te werken, want het kan je heel veel geld gaan kosten.

Tot slot: alle uitzendbureaus zijn natuurlijk erop uit om zo min mogelijk aan je te betalen en zoveel mogelijk aan je te verdienen. Toch zijn uitzendbureaus die zijn aangesloten bij een CAO wel meer betrouwbaar. De ABU (Algemene Bond Uitzendondernemingen) heeft bovendien een geschillencommissie waar je naartoe kunt als je er met het uitzendbureau niet uit komt, mits je uitzendbureau bij deze bond is aangesloten. Je kunt – als je een geschil niet durft voor te leggen zolang je via het uitzendbureau werkt – ook nadat je werk bij het uitzendbureau is afgelopen je probleem voorleggen bij de geschillencommissie. Je moet het wel bewijzen, dus bewaar je loonstroken, je contract en alle andere papieren die van belang kunnen zijn!

door Anita

Meer info:
www.loonwijzer.nl/home/salaris/salarischeck

GROUND CONTROL

agriculture and climate action camp

1 - 8 July 2015 near Am★dam

www.groundcontrolcamp.net

Deze zomer zorgen we voor een goede voedingsbodem voor actie! In een actiekamp werken we een week lang aan een ander landbouwsysteem en campagnes tegen klimaatverandering.

Al decennia vinden er internationale toppen plaats om iets te doen aan milieuvervuiling en klimaatverandering. Dit resulteerd tot nu toe alleen in schijnoplossingen. De onderliggende problemen worden niet aangepakt. Hoewel alle voorgaande bijeenkomsten zo goed als niets hebben opgeleverd, zullen in december de zogenaamde "wereldleiders" in Parijs bijeen komen voor weer een VN-klimaattop; COP21. Ondertussen is de gemeente Amsterdam van plan de activiteiten in haar haven te laten groeien, terwijl het al op één na grootste kolenoverslag van Europa is en vele andere zwaar vervuilende bedrijven herbergt.

We kunnen niet stil aan de zijlijn blijven aanzien hoe zij hun spelletje spelen. We gaan meespelen, maar dan wel met onze eigen spelregels.

Kom naar Ground Control voor een inspirerende actieweek!

Een universalisme met dodelijke bijwerkingen

Is jihadisme fascistisch?

In het vorige nummer van Buiten de Orde behandelde ik de vraag of jihadisme als het fascisme van de 21ste eeuw bestempeld kan worden. In mijn artikel 'Jihadisme, fascisme van de 21ste eeuw?' vond ik het echter moeilijk concreet antwoord te geven op deze vraag. In de Duitstalige krant Analyse und Kritik verscheen recentelijk een erg verhelderend artikel[1] dat die vraag wél beantwoordt.

Islamisme en salafisme als fascistisch kenmerken doet geen recht

Tot voor kort leek het zo vaak racistisch geladen Duitse islamdebat iets aan hardheid te hebben ingeboet. De anti-islamitisch gemotiveerde aanslag van Anders B. Breivik in Noorwegen, de veelbelovende protesten van de Arabische en Noord-Afrikaanse protestbewegingen en niet te vergeten de NSU-moorden[2] hebben de argumenten van veel zelfverklaarde islamcritici doen verstommen. Deze ontwikkeling lijkt op het moment weer te keren. Met de deels catastrofale ontwikkeling van de Arabische Lente, een discussie over een salafistische 'sharia-politie'[3] in Duitse steden en een onverbiddelijke voortgang van de jihadistische Islamitische Staat (IS) in meer en meer landen in het Midden Oosten en Afrika worden de stemmen van islamcritici en anti-moslimracisten weer sterker.

Hiermee samenhangend beleeft ook het begrip islamfascisme (of islamofascime) nieuwe populariteit. De media stelt een samenhang tussen Hamas en IS voor, en die laatste wordt weer met het nationaalsocialisme vergeleken. Het Duitse tijdschrift *Cicero* vroeg zich op de cover van zijn juli-uitgave bijna onschuldig af 'Is de islam het kwaad?', en kort geleden heeft ook de Duits-Egyptische auteur Hamed Abdel Samad met zijn bestseller *Het islamitisch fascisme* het debat over het verwantschap tussen fascisme en islam weer aangewakkerd. Hierbij kreeg men van het linkse magazine *Konkret* tot de nieuw-rechtse krant *Junge Freiheit* bijval.

Wederopstanding van het fascisme

Een vermeende verwantschap tussen de islam en het fascisme is aanleiding voor de veronderstelling van een nauwe samenwerking of op z'n minst een sympathie tussen islamitische Arabieren en Europese fascisten. Zo is er tegenwoordig nauwelijks nog discussie over het Israël-Palestina-conflict en de geschiedenis van de islam zonder dat hierbij wordt verwezen naar de Moefti van Jeruzalem, Mohammed Amin al-Husainni. Deze heeft met het nationaalsocialisme gecollaboreerd, en dat dient voor velen als bewijs dat 'de Palestijnen' het nationaalsocialisme bewonderen. Als verder bewijs wordt de op moslims inspelende nazi-propaganda uit in de jaren '40 aangevoerd, die in kranten, pamfletten en radioprogramma's in het Midden-Oosten werd verspreid en uitgezonden. Weer andere historici proberen sympathie voor de nazi's van het voor de islamistische beweging zeer invloedrijke Egyptische Moslimbroederschap te bewijzen. Hiermee zouden directe overlappingen tussen fascistische en islamistische ideeën aangetoond worden. Het islamisme[4] is het hedendaagse spook van het fascisme, zo klinkt het argument van diegene die spreken van het begrip islamfascisme.

Al deze onderzoeken hebben echter een overeenkomstige zwakte; ze zijn door historici gedaan die allen het Europees fascisme als vakgebied hebben en niet de Arabische en islamistische geschiedenis. Omdat vaak de zo nodige taalkennis ontbreekt, worden deze werken door een focus op Duitse en Engelse bronnen gekenmerkt. Oorspronkelijke Arabische bronnen en nieuwe onderzoeken blijven ongebruikt, net als de vele Arabische stemmen van liberale, islamitische en communistische tegenstanders van het fascisme. De nazi-propaganda in het Midden-Oosten werd over het algemeen door veel Arabieren kritisch ontvangen.

Ondertussen hebben de in het Midden-Oosten gespecialiseerde historici en islamwetenschappers – als Israel Gershoni, Götz Nordbruch of René Wildangel – het grootste deel van de eerder genoemde beweringen door middel van Arabische bronnen gerelativeerd of weersproken. De racistische ideeën, in het bijzonder die van de nazi's, werden door veel Arabieren afgewezen. Zelfs de Moslimbroederschap zag in nazi-Duitsland en het fascistische Italië de representatie van een racistische, nationalistische en imperialistische aanval van Europa op de islam en het gehele Midden-Oosten. Dat laat Israel Gershoni zien, die in zijn werk geschriften van de groepering analyseert.

De Britten gaven de tot Moefti[5] verklaarde al-Husaini de macht, die echter geen noemenswaardige theologische opleiding had genoten. Al-Husaini was een rabiate antisemiet en nazi-collaborateur en zijn rol voor de Palestijnse bewegingen het het islamisme worden sterk overdreven. Zo verklaarde een Israëlische biograaf van de Moefti dat hij na zijn dood uit het collectieve bewustzijn van de Palestijnen verdwenen is zonder enige noemenswaardige sporen na te laten.

Falende analytische selectiviteit

Het grootste tekort van het begrip islamfascisme is dat het de veelzijdigheid van het islamisme niet ziet. De meest verschillende Arabische en moslim-organisaties worden onder dat woord samengevoegd, ongeacht hoeveel ze met de islam van doen hebben. Gezien deze selectiviteit is het dan ook niet verrassend dat veel boeken over het zogenaamde islamfascisme eerder pseudowetenschappelijke verhandelingen of politieke strijdschriften zijn.

Het ideologische en institutionele verschil met fascisme is van tijd tot tijd dan ook enorm. Voor fascistische bewegingen zijn bijvoorbeeld charismatische leiders karakteristiek. Deze vind men bij de meeste islamistische groepen niet terug. Een dergelijke cultus rondom één persoon zou op zijn minst de religieuze overtuiging tegenspreken. Juist door salafisten wordt een te grote focus op een menselijk leidersfiguur als een vorm van verafgoding gezien, waardoor dit één van de ergste zonden van de moslim is.

Een van de belangrijkste verschillen ligt echter in de universele aanspraak van de islam. Deze heeft weinig met de fascistische ideeën van bloed en bodem, volk of ras. Het salafisme en aanverwante vormen van het islamisme kennen geen natie in de conventionele zin. Moslims met deze opvattingen zijn namelijk noch door hun etnische of herkomst als 'ras', noch door territoriale factoren met elkaar verbonden. Het enige wat telt is de gemeenschappelijke geloofsbelijdenis. Groepen als IS maken gebruik van deze overtuiging als ze wereldwijd aanhangers werven. Behalve dat IS zich trots in propagandavideo's presenteert met aanhangers uit verschillende landen, vereenzelvigt het zich ook met blinden en andere mensen die niet binnen de niet-gehandicapte norm vallen.

> De islam heeft weinig met de fascistische ideeën van bloed en bodem, volk of ras

Deze diversiteit geldt als bewijs voor het universele van de islamistische heilige boodschap. Alle anderen – ook die moslims die niet de salafistische opvatting van de islam delen – worden daarentegen als ongelovigen behandeld. In geval van oorlog moet deze tegenstander van de salafistische islam in het beste geval beschermingsbelasting betalen en daarmee leven als een gediscrimineerde minderheid. De 'keuze' is bekering tot de islam of als vijand tot de dood bestreden te worden. In de basis staat echter voor ieder de mogelijkheid open deel te worden van de moslimgemeenschap (dat wil zeggen de. salafistische gemeenschap) – deze aanspraak is binnen islamistische bewegingen universeel.

Universalisme biedt oriëntering

Juist dit vermeende universalisme oefent op jongeren wereldwijd een enorme aantrekkingskracht uit. Het zijn momenteel de salafisten die hun preken in het Duits houden en daarmee een breed publiek van moslims en moslima's van verschillende migratieachtergronden aanspreken. Terwijl men zich in de vele moskeeën waar in het Turks gepredikt wordt niet thuis voelt.

Het strak gestructureerde wereldbeeld van het salafisme levert een tweedeling in de wereld op tussen goed en kwaad. Het biedt hiermee een houvast dat zo veel perspectiefloze jongeren zoeken. Dit geldt het sterkst voor jongeren die zich als slachtoffer zien van maatschappelijke verhoudingen, door slecht betaalde banen of algehele werkloosheid, en eveneens door de ervaring van uitsluiting in een meerderheidssamenleving. Een conversie naar de salafistische islam biedt jongeren een ommekeer van deze 'slachtofferrol'. Aan de 'goede kant' staan de 'verlichte' salafisten, die volledig tegenovergesteld zijn aan de 'materialistische' wereld van de ongelovigen (*kuffar of kafir*), die ongeacht hun afkomst de 'rechtvaardigen' onderdrukken. Deze slachtofferrol biedt de kans aan de goede kant te komen staan en biedt zekerheid voor een ultieme wraak op hun tegenstanders in het Einde der Tijden.

De complexiteit van sociale en politieke samenhang wordt door zo'n wereldbeeld enorm gereduceerd. De identificatie met de islamitische goede kant en het daarmee verbonden goddelijke plan, werkt voor het salafisme enorm identiteitsvormend en breekt met het materialistische en consumentistische pad. Dit alles heeft het salafisme vandaag de dag tot een relatief succesvolle jeugdbeweging gemaakt en zelfs Duitsers zonder familiebanden met de islam voelen zich door de veelbesproken gemeenschap van salafisten aangetrokken.

Hoewel er uiteindelijk significante verschillen tussen fascisme en de verscheidene vormen van het islamisme bestaan, betekent dit op geen enkele manier dat een islamistische beweging als het salafisme niet gevaarlijk is – in tegendeel zelfs. Juist het salafisme laat zich sterk tekenen door Jodenhaat, mannelijk chauvinisme, militarisme en andere gevaarlijke ideologieën. Op deze vlakken kan het wel degelijk met het fascisme in verband worden gebracht. Een fundamenteel verband tussen het fascisme en salafisme leggen miskent hier echter de verschillen – hoe ernstig men echter ook deze gevaren mag beoordelen.

door Jean Rokbelle

Vertaling: Tommy Ryan

Noten:

1 'Universalismus mit Tödlichen Nedenwerkungen', Analyse und Kritik #596 (2014).
2 De neonazistische terreurgroep NSU (Nationaal Socialistische Ondergrond) pleegde in de periode van 2000 tot 2006 tien moorden: acht Turkse slachtoffers, één Grieks slachtoffer en een politieagente. De zaak is in Duitsland omstreden door een opeenstapeling van racistische schandalen. Zie voor meer info: http://nl.wikipedia.org/wiki/NSU-moorden.
3 In september 2014 is in de Duitse stad Wuppertal een klein groepje mannen 's nachts de straat op gegaan met hesjes die de tekst 'sharia-politie' droegen. Volgens diverse kranten intimideerden deze mannen mensen en probeerden ze de sharia te handhaven door mensen op te roepen onder andere alcoholgebruik en kansspelen af te wijzen.
4 Islamisme wordt ook wel de politieke islam genoemd en is een verzameling van politieke ideologieën binnen de islam gebaseerd op een conservatieve, letterlijke (of literalistische) interpretatie van de Koran en de Hadith.
5 Moefti: hoge wetsgeleerde in de islamitische wetgeving.

Rojava na de bevrijding van Kobanè

De grenzen van een radicale democratie?

Kobanè Stunde Null

Kobanè is bevrijd. Het Koerdisch nieuwjaar Newroz, dat rond of voor de eerste nieuwe maan van de lente begint en dat tevens het nieuwjaar is van bepaalde islamitische culturen, is dit jaar door de gemeenschap van Kobanè bepaald als datum waarop de inwoners weer terug naar huis kunnen gaan. Een maand lang hebben soldaten van de YPG een deel van de mijnen, boobytraps en blindgangers – van clusterbommen – opgeruimd. Maar de mijnen zijn er nog en het ruimen daarvan vergt deskundigen. Leden van de burgerwacht Asayiş hebben als kwartiermakers gefunctioneerd om de thuiskomst enigszins draaglijk te maken, maar ook zij konden niet voorkomen dat de mijnen slachtoffers maakten.

Nadat IS zich uit Kobanè had teruggetrokken zijn ook tal van dorpen in het westen veroverd en is men langs de Turkse grens tot de Eufraat gekomen. De YPG is verbindingen aangegaan met Arabische eenheden om ook bewesten de Eufraat dorpen te bevrijden en daar wordt met luchtsteun tegen IS gevochten. Intussen heeft het gemeentebestuur van Kobanè doorgang verleend aan Turkse eenheden, die de lichamen van zestiende-eeuwse krijgsheren in Syrisch gebied veilig wilden stellen tegen het vandalisme dat IS pleegt tegen elk grafmonument – met name islamitische en Ottomaanse. Bewesten het kanton Cizîrê ligt er een front bij Til Berak (Tel Abyad), dat op 28 februari bevrijd was, maar steeds opnieuw door de IS wordt aangevallen. Eind april wordt een terrein van vijftig kilometer ten zuiden van Kobanè van IS-troepen gezuiverd. Er staan nog enkele zelfgemaakte tanks van de YPG in de buurt. Het zijn gepantserde bulldozers of op de vijand veroverde machines. De zelfgemaakte tanks verschillen nauwelijks van de eigen producten van de CNT-milities in Barcelona van bijna tachtig jaar geleden, die men tegenwoordig nog als monument op Montjuich aantreft.

Intussen zijn vijftigduizend inwoners teruggekeerd in een stad waar tachtig procent van de huizen is verwoest. Zij voegen zich bij de drieduizend mensen die tijdens de slag in Kobanè zijn gebleven. Er circuleren foto's van een krijger die over een ruimte van puin staart als over een stenen bruidsbed. Op een andere foto ziet men een matrone met twee kinderen staan voor wat eens de voorzijde van een woning is geweest, men kan nu de achterwanden van de benedenetage zien en heeft verder uitzicht op de puinhopen in de wijk erachter. Er circuleren filmopnamen van kinderen die op de kale heuvels tussen de puinhopen glijbaantje spelen, nadat ze die hebben bestormd met de kreten 'YPG!' en 'Apo!'. Enkele comités hebben in ondergrondse ruimten, die misschien als schuilkelders hebben gediend scholen weten in te richten. Het leven komt op gang, maar er is hulp nodig en goederen zijn schaars, omdat ze vanuit Turkije langs de chicanerende grenspolitie moeten worden ingevoerd. Gewonden die vanuit Kobanè naar Turkse ziekenhuizen moeten worden gebracht, worden urenlang aan de grens tegengehouden of zelfs gearresteerd.

Er is nog geen wederopbouwplan, wel de aan zekerheid grenzende hoop dat Kobanè zal herrijzen. Jongeren zijn bereid om – bijgestaan door de oudere Asayiş – zich op de puinhopen te vestigen, al was het maar om de stad tegen nieuwe bestormingen te beschermen. Er is elektriciteit: de generatoren die overal in Rojava aanwezig zijn, draaien daar ook al – de benzinewalm is overal te ruiken. Voorlopig zullen er wijken van tentenkampen ontstaan met samenlevingen zoals de DAF die beschrijft. De bevolking van Kobanè zal bij referendum beslissen of het oude stadcentrum weer zal worden opgebouwd of dat er iets heel nieuws zal ontstaan, mogelijk efficiënter voor een communalistische samenleving.

Maar wat komt er vóór die stemming op papier te staan? Er is een comité voor de wederopbouw van Kobanè opgericht, dat niet alleen de bevolking zelf mobiliseert, maar ook probeert te praten met verschillende politieke organisaties in Turkije: vakbonden en stedenbouwkundigen, kamers van koophandel, instituten van ingenieurs, planologen. Een problematische omgeving van bondgenoten, zoals die van de luchthulp tijdens de oorlog tegen IS, toen Kobanè nog belegerd werd. Nu niet krijgskundig maar 'bouwtechnisch', en dan krijg je te maken met het geld van projectontwikkelaars en

vastgoedmagnaten, met hun voorwaarden. Gaat het om lieden die ook in Mosul, Tikrit en elders in Noord-Irak hun werk al deden en die zich rond het Gezi-park in Istanbul hadden laten gelden en daar met de Taksim-opstand te maken kregen? Met hoeveel duivels zal het comité van Kobanè te biecht moeten gaan voordat de bestekken zullen worden voorgelegd? En als het principebesluit is genomen over de vorm van de stad, hoe verloopt dan de afbouw?

De commons en hun basisorganisaties zullen zich sterk moeten laten gelden tegen technocraten die zelf met hun eigen modificerende werelden komen. Zullen zij meer zijn dan alleen maar klanten? En hoe zit het met de internationale hulp. Het is twijfelachtig of die in zijn uitvoering andere kanalen zal kiezen dan de geldschieters achter de projectontwikkelaars. Met als uitzondering misschien Artsen zonder Grenzen, dat begin april een post heeft geopend om de vijf vernietigde ziekenhuizen te vervangen.

De radicale democratie zoekt haar grenzen

De voorman van Rojava, Enver Muslim, is voor deze hulpverlening met zijn Faustiaanse duivelsbezweringen doorgegaan. Hij is langs de Europese Raad van Ministers geweest om daar een gesprek aan te gaan. Levert hem dat iets anders op dan alleen maar het soort 'hulp' dat met schuldbekentenissen en handelsdictaten gepaard gaat? Wat voor de Koerden alleen maar ketenen kan opleveren en voor de projectontwikkelaars alleen maar voordeel? Muslim had ook nog naar de Verenigde Staten willen reizen om zijn bondgenoten te bedanken voor de luchtsteun. Hij hoopte dat hij in gesprekken met Obama en anderen een uitleg kon suggereren die er aan de eerste paragraaf van de Amerikaanse grondwet zou moeten worden gegeven: het sociaal contract dat ruim een jaar geleden door Rojava op papier was gezet. Maar hem trof een lot dat doet denken aan dat van founding father Thomas Paine, toen die gelouterd na een bezoek aan het Frankrijk onder Robespierre het VS-burgerrecht werd ontzegd. Kort nadat Muslim op 10 maart een bezoek aan de States had aangekondigd, werd hem een visum geweigerd.

Intussen hebben er in de kantons van Rojava plaatselijke verkiezingen plaatsgevonden. Er wordt in elke plaats een raad gevormd, waarin naargelang de uitslag de TEV-DEM, de radicaal democratische coalitie, zetels inneemt. Of dit het stelsel van zelfbeheer door communes van onderop voldoende waarborgt, is afhankelijk van de sterkte van hun positie in de raad. Gelukkig zijn er ook documenten van andere partijen, met name Syrische, die hetzelfde samenwerkingsstelsel van onderop propageren. Naar eigen zeggen zijn zij de verkiezingen ingegaan om de identiteit van hun groep te waarborgen. Ook christenen en yezidi zien hierin een waarborg voor respect: zijn zij een partij met een identiteit, dan hebben ze constitutionele bescherming. De christenen hebben wel een eigen visie over de status van Rojava: zij stellen vrijheid voor christenen 'in de gehele Syrische staat' boven de onafhankelijkheid

Een problematische omgeving van bondgenoten: niet krijgskundig maar bouwtechnisch

van Rojava, en spreken zich op deze manier uit voor steun aan Assad, die zijn regime propageert als beschermer van niet-islamitische minderheden. Opmerkelijk zijn daarnaast de aanbevelingen van Muslim aan iedereen om naar de stembus te gaan. De inzet van de verkiezingen blijkt namelijk het management van delen van het bedrijfsleven, dat is gecollectiviseerd.

Zoals reeds eerder vermeld is Rojava een agrarisch gebied, waarin graan wordt verbouwd en ook olie wordt gewonnen. Maar het graan en de olie werden tot voor de belegering van Rojava door IS en de zelfstandigverklaring van West-Koerdistan verwerkt in de Syrische grote steden als Aleppo en Damascus. Nu worden deze producten ter plaatse geraffineerd en is er dus een soort van industrialisatie ontstaan met alle vormen van arbeidsverdeling die eraan verbonden zijn. Daarmee zijn de processen van zelforganisatie samengegaan, waarbij zowel de arbeid als het brood wordt verdeeld en goedkoop wordt gedistribueerd. De bevolking van Cizîrê heeft zelf met vallen en opstaan moeten leren te raffineren, wat in 2011-2012 een koude winter opleverde, omdat de elektrische generatoren, die op elke straat voorkomen, niet aan de praat konden worden gebracht. Ook hebben zij pogingen gedaan om zelf olie te winnen en te raffineren. Dat heeft tot enkele niet afgesloten putten geleid, die ze door afbranden proberen te raffineren, wat leidt tot veel giftige rook en zelfs milieudoden.

Er zijn bedrijfsprocessen die wel in zelfbeheer worden gestart, maar waar ook technische deskundigheid moet zijn. Muslim heeft nu opgeroepen dat verkiezingen noodzakelijk en belangrijk zijn, omdat de bedrijfsleiding van de bakkerij langs die weg moet worden vastgesteld en gecontroleerd. Mogelijk heeft dat te maken met het feit dat er in Cizîrê ook Koerden zijn die niet bij communes zijn aangesloten en dus geen delegatie in het bedrijfsbestuur hebben, want dit zou anders duidelijk in strijd zijn met de TEV-DEM democratie.

Enkele woordvoerders van de raden van de kantons willen de regering centraliseren, zodat er centrale verkiezingen komen. Maar eerst moet het akkoord van Duhok worden uitgevoerd, waarbij de Koerden van heel Syrië een volksvertegenwoordiging vormen. Maar de organisatie daarvan is nog steeds niet op poten. De oorzaak is voor een deel gelegen in de steeds doorgaande strijd tegen IS. De dorpen rond Til Berak (Tel Abyad) liggen in een frontgebied, waar geen verkiezingen mogelijk waren. En ook Quamishli, de hoofdstad van Cizîrê, wordt wel eens prooi van een IS-raket of zelfmoordaanslag. Vrou-

Clash van tradities

Ontmoeting met DAF, een vorm van niet-westers anarchisme

In het weekend van 14 en 15 februari 2015 zou een delegatie van de Turkse anarchistische beweging DAF naar Parijs komen. Daar vond de CRIFA plaats, de contactbijeenkomst van de Internationale van Anarchistische Federaties, die tijdens de vorige bijeenkomst een inzamelingsactie had gestart voor de belegerden van Kobanè, waarvoor de DAF had opgeroepen. Feitelijk kwamen ze nu de anarchisten bedanken, maar tegelijkertijd wilden ze op vrijdag en zaterdagavond lezingen houden over hun werk. Helaas ging deze opzet grotendeels niet door.

Van de vier personen die hadden beloofd aanwezig te zijn bleven er drie noodgedwongen thuis: één kreeg geen Turks paspoort, omdat hij dienstweigeraar of gewetensbezwaarde was. Twee anderen – een daarvan is Huseyin Civan, waarvan in het vorige nummer uitspraken over zijn solidariteit met Rojava gepubliceerd staan – kregen bij hun visumaanvraag voor Frankrijk van de ambtenaren zoveel vragen te beantwoorden dat ze de reis te riskant vonden. Zodoende is er maar één kameraad gekomen, die pas zaterdag kon vertrekken. Hij heeft intussen de CRIFA, het Franse publiek en vele anderen uitvoerig kunnen inlichten over het ontstaan en de plotselinge opkomst van een anarchistische beweging in Turkije, die de kracht heeft gekregen van de grote anarchistische bewegingen in Europa. Deze inlichtingen hebben geleid tot de volgende aantekeningen.

In Turkije bestaat geen anarchistische traditie. Anarchisten hebben in het Osmaanse rijk vóór 1914 wel hun sporen achtergelaten, maar dat was voornamelijk in Thessaloníki, dat nu in Griekenland ligt. Er zijn anarchistische tijdschriften uit die tijd in het Italiaans, het Armeens of het Azeri, maar niet in het Turks of Koerdisch. Sinds de val van het Osmaanse rijk en de machtsgreep van Kemal Atatürk is in Turkije geen sprake van een anarchistische beweging. Wel is er sedert 1990 een beweging van dienstweigeraars Askere itme (Ga niet naar het leger), die ook een vluchtelingenorganisatie in Nederland heeft gekend. Dienstweigering is in Nederland geen reden tot asielverlening, zeker niet bij een NAVO-bondgenoot. Teruggestuurde weigeraars zijn in Turkije onmiddellijk na aankomst 'verdwenen' of 'door een ongeval omgekomen'.

De kameraden van de DAF gaan er dus van uit dat hun stroming geen verleden kent en willen daarom in de eerste plaats de huidige actualiteit als basis zien voor hun libertaire beweging. De DAF (Devrimci Anar ist Faaliyet, Anarchistisch Front van Revolutionairen) bestaat negen jaar en heette oorspronkelijk Ahali (de Maatschappij). De maatschappij is in deze visie de door de mensheid opgebouwde leefomgeving die zich pas in werkelijkheid openbaart als de staat, het kapitaal en het patriarchaat door de revolutie zijn afgeschaft. Het is de maatschappij die tegen deze instellingen in opstand komt en die de beweging aanstuurt. Wanneer er rond 2010 een beweging van scholieren ontstaat, het Anarchistisch Front van Lyceïsten LAF, sluit Ahali zich daarbij aan en verandert de naam van de beweging in DAF.

Daarmee is ook een positie bepaald: de kern van de beweging zit niet in de organisatie van de DAF, die een positie kiest om zijn anarchisme te definiëren of een organisatievorm te omschrijven. Integendeel: DAF wordt aangestuurd door tendensen in de maatschappij die zelf tegen staat en kapitaal zijn: de scholieren, de studenten, de arbeiders, het regionale verzet tegen grote projecten en landroof, de vrouwen tegen het patriarchaat – en wat de DAF doet is hun organisatie tegen staat en kapitaal versterken door propaganda en facilitaire activiteiten. Het anarchistisch federalisme wordt dus niet bepaald door groepen met een traditie, maar door de anti-staat gerichte acties van de maatschappelijke groepen en regio's zelf. Dus: geen gedefinieerde organisatie van anarchisten (gestructureerde vergadering? secretariaat? delegatie?), maar organisatie van de anarchie. Met name tijdens de bezetting van het Gezi-park en Taksim door de be-

woners van Istanbul in 2013 – aanvankelijk tegen de vervanging van het groen door een betonnen moskee met winkelcentrum, later tegen de repressie van de staat – is de DAF actief geweest om medeburgers te organiseren in groepen tegen het tirannieke urbanisatiebeleid van bovenaf.

Geen organisatie van anarchisten, maar organisatie van de anarchie

In een confrontatie met de Internationale van Anarchistische Federaties benadrukken de gedelegeerden van de DAF dat zij geen eigen structuur als vaststaand willen omschrijven, omdat de organisatie door de acties wordt bepaald. De DAF is geen vereniging van leden. Er zijn lokale associaties, die zich vormen naar de behoeften van de plaatselijke omgeving. In Istanbul is er een groep van (minimaal) zestig actieve anarchisten, die in verbinding staan met samenwerkende collectieven en kantoren van mensen die elkaar kennen en vertrouwen. Zij houdt geen ledenadministratie bij. Algemene vergaderingen vinden plaats over concrete situaties, niet rond abstracte documenten als statuten en beginselverklaringen. Resoluties gaan over concrete gebeurtenissen, daarover worden gemeenschappelijke standpunten genomen, soms in vergaande consensus. Vaak is ook de directe omgeving van de plaats of buurt erbij betrokken. Wel maken de diverse groepen, in dit geval de groep van zestig in Istanbul, afspraken om periodiek (bijvoorbeeld wekelijks) verplicht aanwezig te zijn. Dit om te voorkomen dat men op het ene moment consensus moet bereiken met een volle bak en een andere keer met vijf personen…

Komen er nieuwe anarchistische groepen doordat bestaande groepen te onoverzichtelijk zijn, of dat er kleine meningsverschillen zijn, dan is dat geen probleem of oorzaak van controverse: de samenwerking blijft. Komen er verschillende afgevaardigden van steden bij elkaar over hetzelfde concrete probleem (huur, werkloosheid et cetera) dan ontdekken ze bij elkaar de verschillen en de gemeenschappelijke problemen.

De DAF vestigt zich in situaties waar strijd is kantoren, die als ankerplaatsen dienen voor ondersteuning, en mensen gaan daar ook naartoe. Zoals van Istanbul of Ankara naar Antalya, waar een society is opgericht, of in Diyarbakir (Amed), waar de logistiek voor hulp aan de Koerdische vluchtelingen uit Kobanè en alles wat daarmee te maken heeft, wordt aangestuurd. Deze kantoren zijn vooral aanspreekpunten en via directe contacten bereikbaar: mails worden door de staat gelezen en adressen in de gaten gehouden of door de politie bezocht. Daarom zijn deze kantoren flexibele steunpunten die zo nodig snel kunnen worden verplaatst. Soms zijn dat collective houses, waarvan er meerdere in een buurt zijn. Veel groepen vormen lokale associaties in een collectief samenlevingsverband met als ideaal de maatschappij opnieuw op te bouwen vanuit hun eigen kern. Was Ahali nog een politieke groep die nog een soort van partijstructuur in stand hield, en waar men elkaar slechts op vergaderingen ontmoette, nu zijn er ook gemeenschappelijke ontbijttafels.

Mensen van de DAF zitten zo dicht bij elkaar dat er dus een directe gelegenheid is om elkaar wederkerig bij te staan en in elkaars behoefte te voorzien. Er zijn dus gesloten collectieve systemen die zich volledig voor de ombouw en opbouw van de anti-autoritaire structuur inzetten. Zelfs valt er de uitspraak 'iemand die als eenling anarchist is, kan alleen maar bijdragen leveren aan de kapitalistische maatschappij'. Maar over denkbeelden kunnen groepsleden onderling van opvatting verschillen.

Er is dus zoiets als een federale organisatie, die door werkterreinen wordt bepaald, maar deze federatie doet vooral denken aan een verzetsnetwerk zoals wij dat uit de Tweede Wereldoorlog kenden. Want Turkije is in grote delen een politiestaat en kent wetten ter bescherming van het leger die sowieso worden overtreden. Maar deze diffuse structuur zonder tevoren vastgestelde principes of afgebakende profilering leidt ook tot een flexibele theorievorming op basis van de praktijk. De theorievorming en analyse vindt plaats op basis van de praktijkervaringen op straat. Algemene vergaderingen vinden plaats op basis van de praktijkacties en niet op basis van theoretische thesen vooraf. De conclusies komen voort uit de verslaglegging over de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden, niet uit te voren opgezette schema's.

Activiteiten

De Turkse anarchisten geven het *Meydan* nieuwsbulletin uit, waarin elke groep of actiebeweging zijn verhaal kwijt kan. Hierin wordt niet alleen het succes beschreven, maar ook wat beter kan of wat verkeerd ging. Ook stelt men in concrete gevallen vast waar het voorspelbaar verkeerd zal gaan, met name wanneer ergens de meerderheid van de massa nog vertrouwt op verkiezingsoverwinningen. De mensen stellen fotoboeken samen van de acties die de afgelopen jaren zijn gevoerd en verspreiden die over heel Anatolië. Alle DAF-organisaties zijn goed voor 3000 pamfletontwerpen in een maand en naar meer dan 47 centra zendt men kranten. In Istanbul, Ankara en Izmir wordt op straat met *Meydan* en andere bladen gecolporteerd, wat gelegenheid geeft tot straatredevoeringen. En doordat er allerlei actieberichten binnenkomen bevat elke nieuwe krant wel belangrijk nieuws waarover de andere media zwijgen.

Soms zijn er gemeenschappelijke demonstraties met marxisten, sociaal-democraten of communisten. Maar over het algemeen is de DAF genoodzaakt zijn eigen aspiraties centraal te stellen, omdat marxistische partijen en groepen al snel overgaan tot het uitsluiten van anderen – hetzij omdat ze een compromis willen sluiten met het bestaande systeem, hetzij omdat ze de exclusieve politieke leiding willen claimen.

Onder de bewegingen die de DAF faciliteert kan men de An-Fem rekenen, een antimilitaristische feministische groep, die al in 2003 propaganda maakte in Nederland. De vrouwen hebben een eigen organisatie die zich vooral richt tegen het patriarchaat en de mannelijke dominantie in de maatschappij. Vrouwen sluiten zich soms bij mannen aan als ze voor gemeenschappelijke belangen de straat opgaan, zoals tijdens stakingen en bezettingen van de metaalfabrieken – waar arbeiders nog steeds sociale conflicten voeren. Mannen worden eerst buitengesloten en vrouwen treden afzonderlijk op als ze zich verweren tegen de nog altijd bestaande tradities van uithuwelijken, opsluiting en eerwraak.

Het lyceum in Turkije is bedoeld als vooropleiding voor de universiteit of hoger beroepsonderwijs en dus een voorpost voor een maatschappelijke carrière. De selectie naar het eindexamen is streng en bovendien is de toelating tot de universiteit kostbaar. Wie het examen niet haalt of de toelatingsgelden niet kan betalen, wordt tot banen veroordeeld waar veel werkloosheid en uitbuiting in bestaat. Wie het eindexamen niet haalt, heeft dus geen toekomst. Dat leidt ertoe dat veel scholieren of ouders na een afwijzing door de universiteit of een mislukt examen zelfmoord plegen. Het Anarchistisch Front der Lyceïsten LAF biedt andere perspectieven door de jeugd andere ideeën over de maatschappij te geven: we moeten het leven veranderen en op onze manier reconstrueren.

Nadat men zich via de LAF bewust is geworden van de mogelijkheden tot een andere samenleving, zijn jongeren bereid samen te werken en de scheidslijn tussen de hoge opleiding van de studenten en de lage stand van werklozen en onderdrukten op te heffen. De anarchistische jeugd is een samenwerkingsverband van werkenden en studenten. De organisatie van de jeugd is vooral werkzaam in de dienstensector, omdat kantoorwerkers soms geld sparen om te kunnen

studeren. Het is vanuit die jeugd dat er zich verschillende anarchistische groepen vormen die een andere maatschappijopbouw nastreven en van waaruit we mobilisaties kunnen verwachten voor een nieuwe Taksimbeweging of bewegingen in Anatolië.

Ecologische collectieven ontstaan op plaatsen waar grote ondernemingen land of milieu verwoesten door hun projecten. Met name energieprojecten als energiecentrales in Anatolië roepen veel verzet op door hun enorme stuwdammen, waarachter veel vruchtbaar land en hele dorpsgemeenschappen onder water worden gezet. Ankara ten koste van regionale belangen. Een voorbeeld hiervan is een dam in de Tigris, een ander zou een deel van Al Jazeera onder water moeten zetten. De door de grote industriële maatschappijen getroffen dorpen vormen uit zichzelf kernen van verzet tegen de staat. Het gemeenschappelijke bezit en de gewoonte alles te delen leiden tot samenlevingsverbanden die wij collectief of anarcho-communistisch zouden noemen. De DAF spreekt in dit verband van een 'corporatistische' tradities, een term die daar – anders dan in West-Europa – niet fascistisch is besmet. Protestdemonstraties en acties ter plaatse zijn goed voor 3500 mensen op straat en de DAF zet zijn persen open voor commentaar, informatie over de toestand en publiciteit.

In de wijk Kadiköy in Istanbul en andere wijken is het collectieve netwerk Yelaba opgericht met vier groepen. Zij vormden een productieve associatie waarin geld werd verdiend en communautair geconsumeerd. De associaties hebben een permanente organisatie van de wijken opgeleverd, ook toen de initiatiefnemers de associaties moesten stopzetten: zij moesten hulp verlenen na de mijnexplosies in Anatolië en waren betrokken bij de pogingen tot steun aan het belegerde Kobanè. De associatie was winstgevend en dat heeft bijgedragen aan de solidaire steun die de DAF aan Kobanè en de mijnwerkers kon geven.

Elke Turk is dienstplichtig. Bekend is dat zelfs geëmigreerde Turken met de Nederlandse nationaliteit nog kunnen worden opgeroepen of worden gevorderd tot een afkoopsom. 'Elke Turk wordt als soldaat geboren' is een verplicht schoollied uit de tijd van Kemal Atatürk. Dat een Koerd geboren is om in het Turkse leger op zijn eigen broeders te schieten, en dat dat ook geldt voor andere etnische minderheden, is daarvan de consequentie. De dienstweigeraars noemen zich gewetensbezwaarden, en hier vallen ook gelovige Islamieten onder. Ahali, DAF, Askere itme voeren regelmatig antimilitaristische acties, die streng worden vervolgd. Belediging van het Turkse leger is een misdrijf waarvoor men kan worden aangeklaagd, en dat geldt zeker voor aansporing tot dienstweigering.

Afwijzing van offensief geweld, niet van verdediging tegen geweld

De DAF roept zelf op tot 'geweldloosheid'. Dat betekent afwijzing van een organisatie die op offensief geweld gericht is. Verdediging tegen het geweld van tirannen is in deze opvatting geen geweld, en daarmee neemt DAF dus geen insurrectionalistisch standpunt in (dus geen aanslagen en dergelijke), maar zij huldigt ook niet het christelijke standpunt dat je, als je geslagen wordt, de andere wang moet toekeren. Dus wel barricaden, en in ieder geval steun aan Kobanè.

Koerdistan
Naarmate de leiding van de PKK een meer libertaire koers propageerde, benaderde zij ook de DAF om samen te werken. Dat heeft aanvankelijk tot incidentele contacten geleid maar niet tot deelname aan de organisatie: de communistische traditie van de PKK leende zich niet tot identificatie met haar organisatie. Wel zijn er contacten met de mensen geweest, doordat men in verschillende regio's hielp met de oogst. Pas na de oprichting van de radicale democratische PYD tijdens het volkscongres van oktober 2013 en vooral na het Sociaal Contract van 21 januari 2014 besloot de DAF zich met de PKK te solidariseren door hulp te bieden vanuit Turkije. Er kwam een kantoor in Diyarbakir (Amed) van waaruit direct contact met de mensen in Rojava mogelijk is. Tijdens de bestorming van Kobanè organiseerde de DAF in de eerste plaats direct contact met de mensen zelf en – zoals uit het vorige nummer van *Buiten de Orde* (2015/1) blijkt – trokken zij daaruit de conclusie dat in Rojava, Kobanè en in het zuiden van Anatolië er wel degelijk een basis is voor een samenleving die permanente alternatieven bood tegen de tirannie van de staat. Er is geen gemeenschappelijk standpunt dat men hierbij elkaar wil opleggen. In deze discussie profileert de DAF zich door niet op voorhand een bepaalde vorm van organisatie te propageren maar eerst te helpen en te luisteren, en zij krijgen vaak als antwoord: 'de beste organisatie is wat de DAF wil'. Propaganda van de daad dus. Het gevolg hiervan is dat het democratisch confederalisme van Bookchin en Öcalan van binnenuit ter discussie wordt gesteld, omdat er juist vanuit de actiepraktijk meer radicale maatschappijvormen opdoemen. Het betekent ook dat elke politieke organisatie die van buitenaf toegang wil hebben in Rojava wordt geweerd, behalve de DAF: 'anderen irriteren de PKK'.

Anti-theologisme?
Omdat er binnen de anarchistische internationale een discussie is geweest over het onderwerp van de godsdienst is een vraag over hoe de DAF hier tegenover staat onvermijdelijk. De kameraden antwoordden dat zij er niet toe zullen overgaan de godsdienst, c.q. de islam absoluut te bestrijden. Per slot van rekening was de staat van Kemal Atatürk, die de scheiding van kerk en staat voorstond, een autoritaire tirannie. De regering van de wetenschap is geen antwoord op de theocratie, omdat er ook met wetenschappelijke doctrines en abstracties massa's kunnen worden misleid. De islam biedt in verschillende tradities ruimte voor een libertair concept van de godsdienst. De figuur Allah is zoveel omvattend dat niemand zich boven Hem kan stellen en wie namens Hem regeert zal door Allah worden gestraft. Staatshoofden kunnen dus geen ware moslims zijn en machtsuitoefening is zondig. Sharia kan alleen van onderop als wet tot stand komen en de islamitische maatschappij kan bijgevolg niet anders dan anarchistisch zijn. Er zijn tal van schriftgeleerden, met name Ali, die dat schijnen te bevestigen.

Dit is opmerkelijk. Daarmee benadrukt onze kameraad van de DAF dat er een verschil is van traditionele levensstijl in het Midden-Oosten. De Verlichting wordt daar niet gezien als bevrijding van het tirannieke juk van de 'infame' christelijke kerken op basis van hun dogma's en Bijbelse openbaringen, maar als een product van het 'wetenschappelijke' kolonialisme of de militaristische paladijnen van de moderne 'marktwerking'.

Natuurlijk is hierover het laatste woord nog niet gezegd. De joodse wet, waarmee Allah zich in de Koran identificeerde en de basis legde voor tal van leefregels, kent tal van tirannieke barbaarsheden die niet meer van deze tijd zijn. En omdat de joodse wet (Tora) en Sharia in de Westerse vertaling van de Koran vaak een en dezelfde betekenis hebben, worden die begrippen ook daar soms gelijkgesteld. Voor een discussie met de DAF daarover heb ik geen tijd gehad.

door Jan Bervoets

Aleksander Koltsjenko moet vrij!

Antifascist vervolgd wegens 'fascistisch extremisme'

Anarchist Black Cross Rusland roept op tot actie voor de vrijlating van Aleksander Koltsjenko, een Oekraïner die sedert 1 juli 2014 in de Lefortovo-gevangenis in Moskou vastzit. Koltjsenko was als milieuactivist en antifascist actief op de Krim, in Simferopol, waar hij acties organiseerde tegen de militaire machtsgreep van de Russisch gezinden. Hij had daar alle reden toe. Eén van de drijvende krachten achter de coup was Aleksandr Dugin. Deze Dugin is hoogleraar in de sociologie en groot bewonderaar van nazi-leider Reinhard Heydrich, en heeft gepleit voor verspreiding van de Protocollen van Zion.

Aleksander werd onmiddellijk na de staatsgreep opgepakt omdat hij openlijk protesteerde. Hij werd vervolgd wegens terrorisme en zelfs wegens fascistisch (!) extremisme. Na meer dan een half jaar in de Lefortovo-gevangenis geïsoleerd te hebben gezeten (waar kennen wij dat van?) werd hij door een Moskous tribunaal berecht zonder aanwezigheid van een advocaat en tot zeven jaar gevangenisstraf veroordeeld. Ofschoon hij duidelijk de Oekraïense nationaliteit heeft, heeft de rechter hem als Rus beschouwd en als zodanig veroordeeld.

Anarchist Black Cross roept nu alle anarchisten en mensenrechtenorganisaties op om tegen deze gang van zaken te protesteren en de vrijlating van Aleksander te bewerkstelligen. Ook Amnesty International heeft zich geroerd, maar dat heeft tot nu toe niet mogen baten. De Russische staat voert met zijn morele steun aan het verzet voor meer autonomie van de oostelijke delen van Oekraïne ook de binnenlandse repressie op tegen wie daartegen protesteert.

Op 15 februari hield Sonja van ABC een lezing in Parijs in een lokaliteit van de internationale coördinatiegroep van de anarchistische beweging Rouge-et-Noir, die diezelfde avond nog een vrijlatingscomité heeft gevormd. Wij hopen dat er van deze kant uit een stevige boodschap naar de Russische ambassade is uitgegaan.

door Jan Bervoets

Afscheid van Hans Ramaer

Herinneringen aan een anarchist met ervaring

Op 11 maart 2015 kreeg ik via e-mail te horen dat Hans Ramaer de volgende dag zou komen te overlijden. En daarmee zou de laatste kameraad uit de tijd van de oude *Vrije* van de jaren '60 verdwijnen. Ik heb hem nog een brief geschreven en later vernomen dat de aangekondigde dood inderdaad had plaats gevonden.

Met Hans maakte ik in 1966 kennis, toen ik contact zocht met de anarchistische beweging in Nederland. Hij was met Wim de Lobel, Arthur Mendes-George en Gerda Ides redacteur van tijdschrift *De Vrije*, een voortzetting van *De Vrije Socialist* van Ferdinand Domela Nieuwenhuis en Gerhard Rijnders. Er zijn tal van redenen om je tegen de staat te verzetten en Hans had hiervoor zijn eigen argumenten. Hij was radicaal antimilitarist en had persoonlijke herinneringen aan de Slag om de Vijverberg voor Den Haag, een paasactie met Roel van Duijn in 1962 om het eiland naast het Binnenhof te bezetten met de anti-atoombomvlag. Daar kregen zij te maken met knokploegen van de fascistische organisatie Nieuwe Orde, die hun boot probeerden te enteren. Het anarchisme stond in het blad ter discussie, omdat men afstand wilde nemen van de sjablonen van de klassenstrijd, en daarin speelde Piet Kooyman nog een belangrijke rol. Hans heeft hem dus persoonlijk gekend en heeft de laatste jaren van zijn leven gewijd aan een biografie over deze opmerkelijke persoonlijkheid. Het is voorlopig bij interviews en bij een recent verschenen AS-nummer gebleven (*De AS* 189, 2014).

Hans zag de anarchistische beweging als een culturele en waarschijnlijk ook ethische beweging, die vanuit een lokale aanpak mensen zou moeten verenigen om maatschappelijke problemen van onderop op te lossen. Tal van thema's konden daarvoor tot aanleiding dienen: kunst, muziek, maar ook wijk- en kraakbewegingen. Een groot inspirator was Colin Ward die als redacteur van het periodiek *Anarchy* een veelvoud aan thema's aan de orde stelde. Dit blad zou model staan voor De AS, maar indertijd diende een speciaal nummer over de Engelse *squatting movement* als gids voor de latere kraakbeweging van Rob Stolk, die met Roel van Duijn toen nog deel uitmaakte van de redactie. De rol van culturele inspiratie als basis voor de anarchistische opstand werd door Roel van Duijn verwoord door een artikel over Dada en door Hans in zijn later in een brochure gebundelde artikelenserie 'Jazz maakt vrij'. Maar Hans was het niet met Roel eens toen deze de 'revolutie der klazen' propageerde waarin deze de radicale 'outsiders' als Robert Jasper Grootveld en Bart Hughes als een voorhoede voor een alternatieve samenleving propageerde. Met Arthur Mendes-George, Wim de Lobel en de achterban van *De Vrije* bleef hij toch in de overtuiging dat de revolutie niet door groepen kunstenaars, maar door maatschappelijke acties van onderop konden worden verwezenlijkt.

Zelf schreef hij brochures tegen de atoombom en de kernenergie. De eerste verscheen in de *Vrije*-periode en was een toepassing van de berekeningen van de effecten van een atoombom zoals die waren uitgebeeld in *The War Game*, een Engelse fictieve documentaire van Peter Watkins (1965). Uit dat werk rond 1967 blijkt dat een bom op Den Haag door de radioactieve fall-out ook Rotterdam of Utrecht kon treffen – afhankelijk van de wind – en dus ook daar tot massale slachtoffers kon leiden.

> Bestaande kaders moeten ondergeschikt worden aan de zelforganisatie van de massa's

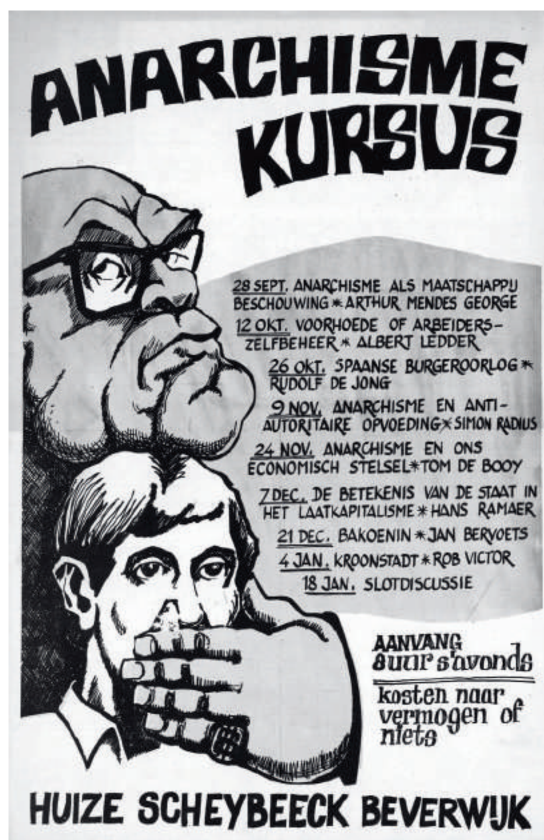
Hoogtepunt van de beweging rond *De Vrije* was de organisatie van een internationaal anarchistisch congres in Nederland op 4 juni 1968. Het was een alternatieve meeting van anarchistische organisaties en groepen die niet waren uitgenodigd op het oprichtingscongres van de Internationale van Anarchistische Federaties in Carrara. Dit waren stuk voor stuk belangrijke groepen die veel meer in de directe actie stonden: de toen onafhankelijke Iberische anarchistische jeugdfederatie FIGL, die zich met directe actie tegen Franco bezighield en zelfs een bisschop had weten te ontvoeren en kameraden uit de Carabanchelgevangenis had weten te krijgen; de Engelse antipsychiatrie; maar vooral de combinatie van de Franse groep Rouge-et Noir en de 22-Maartbeweging uit Nanterre, de libertaire kerngroep die aan het begin van de studentenopstand van mei had gestaan en die ons leerde dat vanuit directe actie organisatiesystemen mogelijk waren die de tot dan toe gepropageerde papieren dromen waar konden maken. Men moest bereid zijn de bestaande kaders ondergeschikt te maken aan de zelforganisatie van de massa's, en juist daarop te vertrouwen. Het is een ontdekking die op dit moment een element is van de nog steeds voortdurende Arabische Lente en nu uitgangspunt lijkt te zijn van de Turkse DAF, waarover elders in dit blad zal worden geschreven. Hoe dat in Nederland te verwezenlijken?

De uitwerking daarvan kan langs twee wegen. De eerste is een toepassing van het historisch materialisme als een permanente analyse voor directe strijd van de arbeiders-

klasse als economisch onderdrukte klasse tegen de macht voor deze tijd – en dat is zo ongeveer het anarchosyndicalisme – of sociaal-anarchisme. De tweede is een open discussie over alles wat zich tegen de staat en de onderdrukking verzet en de instandhouding van een open forum van organisaties en individuen die elkaar ontdekken in directe belangenstrijd – en dat is de positie van Colin Ward en Hans Ramaer: de praktijk verkennen en zien wat daaruit voortkomt. Beide wegen kunnen samenkomen als de maatschappij zich daarin herkent.

De conferentie van 4 juni 1968 kreeg in 1969 – na de Nederlandse universiteitsbezettingen, met name het Maagdenhuis – een academische echo in Turijn, waar de Fondazione Luigi Einaudi alle vooraanstaande anarchisten en protagonisten van mei '68 bijeenbracht in een grote conferentie. Maar dat ontging de *Vrije*-groep, die niet meer was dan de redactie van een tijdschrift in een crisis, omdat de redactieleden Gerda Ides en Martha Vooren de groep verlieten en de vrouwenbeweging Paarse September mede oprichtten en ook Arthur Mendes-George verdween. De *Vrije*-groep ging op in de Federatie van Vrije Socialisten, die in 1971 een nieuwe vorm kreeg, omdat intussen ook de kabouterbeweging en de studentenbeweging zich daarbij hadden aangesloten. Het tijdschrift, dat nu *De Vrije Socialist* zou gaan heten, bleek te klein om te voldoen aan het ideaal dat alle binnengekomen kopij zou worden geplaatst. De controle van de federatie op de inhoud van het blad tijdens de periodieke bijeenkomsten in Appelscha leidde dus tot allerlei discussies met mensen die hun stukken niet geplaatst zagen en in 1972 moest hoofdredacteur Albert Ledder zich terugtrekken. Dat was voor Wim de Lobel en Hans Ramaer reden om een andere, onafhankelijke weg te slaan. Als internationaal secretaris bleef ik bij de federatie om berichtgeving van en naar het buitenland te verzorgen. In het in memoriam dat ik bijna anderhalf jaar geleden aan Wim de Lobel heb gewijd (*BdO* 2013#4) schreef ik al: 'het was een praktische scheiding, geen controverse'. Dat zal ik altijd staande blijven houden. *De Vrije Socialist* was een orgaan van een organisatie geworden, van een federatie die gezamenlijk een weg zocht om anarchistische propaganda te voeren en ook een woordvoerder daarvan. Zo zie ik persoonlijk ook *Buiten de Orde*, waarvan ik redacteur ben.

Hans was docent geschiedenis en later journalist. Hij was correspondent voor *De Nieuwe Linie* en zat in de redactie van diverse elektrotechnische tijdschriften. In 1974 publiceerde hij een studie over het kernenergiebeleid van de Nederlandse regering, *De dans op het nucleaire kalf*, dat nog niets aan actualiteit verloren heeft. Het gaat hierbij niet alleen om kernenergie, maar om de vraag of energieopwekking en -distributie zo grootschalig op staatsniveau moet gebeuren en om de wijze waarop 'innovatie' en 'infrastructuur' aan de burgerij wordt opgelegd en de lokale belangen moeten wijken voor het grote systeem. Dit nadenken over praktische vraagstellingen heeft ertoe geleid dat Hans – ook al nam hij in 1970 afstand van Roel van Duijns Kabouterpartij – pogingen heeft gedaan om langs parlementaire weg tot organisatie van wijk- en stadspolitiek te komen, onafhankelijk van de staat, om tot een organisatie te komen als weermiddel daartegen. Zijn vorm van stadspartij – pragmatischer én principiëler dan Van Duijn – is vooral in Den Haag aangeslagen, waar een werkelijk lokale, tegen de staat gerichte fractie op basis van een continue zelfgeorganiseerde achterban vanaf 1998 tot heden haar positie als luis in de gemeentelijke regentenpels heeft weten vol te houden. Hans en Manuel Kneepkens hadden in Rotterdam een minder stabiele achterban en dus minder succes. De positie van de stadspartijen werd in het najaar van 2001 nader bepaald door een discussie in de Haagse Blauwe Aanslag over de toen opkomende beweging Leefbaar Nederland als landelijke politieke partij. Hans had de leiding en droeg bij aan de collectieve afwijzing van de stadspartijen zich daarbij aan te sluiten. Internationaal wordt de discussie over de zin van deze keuze nu voortgezet.

Hans was de spil achter *De AS*, een tijdschrift dat in 1973 werd opgericht nadat Hans en Wim de Lobel zich hadden afgescheiden van *De Vrije Socialist*. Hans realiseerde toen het ideaal dat hij voor ogen had: een Nederlandse versie van Colin Wards *Anarchy*. Dat was een keuze die ik toen al toejuichte, en in het eerste nummer dat zij uitgaven – over anarchosyndicalisme – staat een bijdrage van mijn hand. De Nederlandse beweging had beide organen nodig en in de loop van de decennia heb ik ook graag de banden onderhouden die er met de oude *Vrije* zijn geweest. Vaak reageerde ik als men een beroep op mij deed als literator en dichter; zelfs was ik mederedacteur van een *AS*-nummer over poëzie. Toen Hans er in 2009 lucht van kreeg dat ik mijn job als internationaal correspondent van de Vrije Bond weer ging oppakken – ditmaal in samenwerking met een totaal andere IFA dan indertijd! – trok hij me als vaste medewerker aan om een jaarkroniek te schrijven. Het is een fantastische klus om utopie te verbinden aan verkenning van de werkelijkheid en daarin nog bevestiging te vinden ook.

> Een tijdschrift als *De AS* is wel degelijk een organisatie

In de afgelopen jaren hebben Hans en ik het nog over de vraag gehad of er een anarchistische beweging zou bestaan zonder aan organisatie te denken. Hij was door de praktijk op het oorspronkelijke standpunt van de Vrije Socialisten teruggekomen: een tijdschrift als *De AS* is wel degelijk een organisatie, die zelfs discipline vergt, en hij beklaagde zich over het regelmatige terugkerende werk van de redactie als verzendploeg. Ik zei hem dat ik zelf hetzelfde deed met het Vredesmagazine, waar ik als redacteur in een dergelijk ploegje zat, dat door het Haags Vredesplatform wordt georganiseerd. Ik geloof dat dit gesprek plaats vond in het Domela Nieuwenhuismuseum, waar *De AS* in 2013 in het jaar van zijn veertigjarig bestaan de Ferdinand Domela Nieuwenhuispenning kreeg toegekend. Kort daarop bleek dat voor Wim, en later ook voor hemzelf aan het werk van *De AS* een einde begon te komen. Maar intussen is bewerkstelligd dat het blad zal blijven voortbestaan.

Ditmaal heb ik meer de tijd genomen om Hans uit te zwaaien. Van mij had dat veel later moeten gebeuren.

door Jan Bervoets

alert!

Rubriek Alert!

Over internet en een geflopt concert in Nederland

Sinds het gebruik van internet ligt de wereld aan ieders voeten. Moest je vroeger veel moeite doen om bijvoorbeeld een goed boek te bestellen, tegenwoordig is het met een simpele druk op de knop al geregeld en heb je jouw boek binnen een week op de deurmat liggen. Rechts-extremisten maken sinds jaar en dag ook gebruik van dit medium en dat heeft gevolgen. Eén daarvan is dat neonazi's zich makkelijker en openlijker manifesteren.

Vroeger bleek het bijvoorbeeld lastig te zijn om in contact te treden met de Nederlandse Volks Unie (NVU), een politieke partij die in grondhouding neonazistisch is maar die naar de buitenwereld een fatsoenlijk doch radicaal gezicht wil laten zien. Via flyers, stickers of bekenden uit het circuit kreeg je een telefoonnummer dat je moest bellen. Tegenwoordig bereik je de partij via hun website. Die openheid heeft er ook toe bijgedragen dat de partij zich ogenschijnlijk milder positioneert. Werden in het verleden tijdens bijeenkomsten hakenkruisvlaggen gesignaleerd, tegenwoordig gebruikt de NVU alleen vlaggen die een link hebben naar het Duitse oorlogsverleden. Via de webshop verkoopt de partij vaandels met het opschrift 'Gott mit uns', dat Duitse Wehrmachtsoldaten op hun koppelriem droegen. Daarnaast verkoopt de NVU cd's van extreemrechtse bands die hun oorlogsgeschiedenis ook niet zijn vergeten. Hakenkruisen zal je in deze webwinkel niet aantreffen, maar de link naar het verleden is overduidelijk aanwezig.

Blinddoek
Wie in een extreemrechtse band speelt heeft mogelijkheden te over om de geproduceerde muziek aan het publiek te presenteren. Via kanalen zoals YouTube, Bandcamp, iTunes of Facebook kan muziek onder de aandacht worden gebracht. 'Handig!', zullen de bandleden van de Nederlandse hardcore-band Blindfolded hebben gedacht. Sinds april 2014 beheert Blindfolded een Facebookpagina waarop allerlei informatie kenbaar wordt gemaakt, zoals het nieuwe shirt met bandlogo dat via het profiel gekocht kan worden. Ook meldt de band af en toe dat deze gaat optreden. De niet-kritische lezer zal denken dat het om een gewone hardcore-band gaat, echter schijn bedriegt. Blindfolded blinddoekt de mensen die hun pagina bekijken, want neonazistische optredens worden stelselmatig niet vermeld. Ook andere verbindingen naar extreemrechts houden de bandleden angstvallig stil. Ondertussen speelt de band vaker in het buitenland op georganiseerde neonaziconcerten dan op gewone concerten in Nederland. Blindfolded wil mensen graag laten geloven dat de band anders is dan in werkelijkheid. Deze façade houdt de band via Facebook in stand.

Taboesfeer
Het Duitse extreemrechtse label Wewelsburg Records biedt via zijn webshop vele rechtsextremistische cd's aan, waaronder die van Blindfolded. Wewelsburg Records is niet de enige aanbieder, wereldwijd zijn veel van dit soort mailorders actief. Dat is een gemak van internet. Je meldt je aan via een webshop, luistert op YouTube naar de muziek die je wilt hebben, stopt deze in je mandje, rekent via PayPal af en binnen een week ligt het pakket in je brievenbus. Vroeger moest je veel moeite doen om aan een adres te komen. Vervolgens verzocht je om een catalogus die je enkele weken later ontving. Daarna bestelde je de gewenste cd's, stak geld in een enveloppe die je aangetekend op de bus deed. Na weken wachten belde eindelijk de postbode aan die jou je pakket uit de Verenigde Staten overhandigde. Door internet behoort neonazistische muziek allang niet meer tot de donkerste krochten van de muziek business. Het taboe op dit soort muziek is doorbroken.

Complot
Internet biedt ook complotdenkers en samenzweerders de vrije hand. De rode draad in samenzweringstheorieën is dat een groep machtige individuen een complot heeft beraamd om een politiek doel te bereiken. Denk bijvoorbeeld aan de Nieuwe Wereld Orde, 9/11 of dat neonazi's denken dat Joden de wereld willen beheersen via het bankwezen en infiltratie in westerse overheden. De Verenigde Staten staan daarbij centraal als vijandelijke (Joodse) macht.

In december 2014 moest een voormalige RPF'er (Reformatorische Politieke Federatie, een politieke partij die later is samengegaan met het Gereformeerd Politiek Verbond, waaruit de ChristenUnie is ontstaan) voor de rechter in Almelo verschijnen wegens het beledigen van een groep mensen en aanzet-

ten tot haat, discriminatie of geweld. Via een website publiceerde deze christenfundamentalist het artikel 'De gotspe van de Holocaust', waarin hij het bestaan van gaskamers ontkent. Iemand kan dat natuurlijk vinden, maar het is in strijd met de vastgelegde geschiedenis. Mede door dit soort onzin lijkt internet soms een vergaarbak waar een ieder die iets vindt zijn zegje kan doen.

Keerzijde

Vroeger was het de straat die neonazi's moesten veroveren, tegenwoordig is het de vrije ruimte op de digitale snelweg. Winst hebben ze al geboekt: de taboesfeer op extreemrechtse propaganda is doorbroken. Met het gebruik van sociale media en moderne applicaties voor de mobiele telefoon richten neonazi's zich vooral op jongeren. Voor deze groep is het tegenwoordig gemakkelijk geworden om met extreemrechtse ideeën in aanraking te komen. Met een druk op de knop opent de 'verboden' wereld zich. Wie niet al te uitgesproken wil zijn opent bijvoorbeeld een Facebook-pagina, zoals Blindfolded dat heeft gedaan. De niet-argwanende bezoeker zal zonder het te beseffen meewerken aan de verspreiding van de onheilsboodschap. Het zijn slechts een paar keerzijdes van het vrije toegankelijke internet, waar rechts-extremisten dankbaar gebruik van maken.

Concert extreemrechtse hooliganband Kategorie C flopt

Op 21 maart 2015 zou er een concert van de Duitse band KC in de grensregio tussen Nederland en Duitsland plaatsvinden. De redactie van Alert! stuurde een brief met onderstaande tekst aan zaaleigenaren in de regio Twente en de dynamiek die daarop volgde leidde tot ophef, media-aandacht, een bezoekje van KC-leden aan het gemeentehuis van Losser en een uiteindelijk door de mobiele eenheid voorkomen concert van KC in Haaksbergen:

'Sinds enige jaren wordt Nederland zo af en toe opgeschrikt door concerten van de extreemrechtse band Kategorie C / Hungrige Wolfe. Dit is een Duitse band die zichzelf omschrijft als 'Hooligan'-band. Kategorie C is een verwijzing naar hoe de Duitse politie en justitie hooligans van het meest gewelddadige type aanduidt. De band is vooral in het grensgebied met Nederland actief, maar ook in andere delen van Duitsland en ook zijn er soms optredens in België en Frankrijk, en in Oost-Europese landen en Engeland. Op zulke concerten komen tientallen, soms honderden extreemrechtse figuren af, waaronder voetbalhooligans en neonazi's.

Deze concerten zijn soms benefietfeesten om geld op te halen voor neonazistische organisaties, maar altijd een plek waar neonazi's samenkomen, hun onderlinge banden worden versterkt en waar zij ideologisch bevestigd worden in hun racistische wereldbeeld. Ook de intentie van Kategorie C is duidelijk, zeker sinds de band optrad op een demonstratie van Hooligans Gegen Salafisten (HoGeSa) in Keulen in 2014. HoGeSa is een levensgevaarlijke cocktail van gewelddadige en racistische hooligans en neonazi's, iets wat Kategorie C ook in Nederland graag ziet ontstaan.

In Duitsland beschouwt de politie deze concerten dan ook als een groot risico voor de openbare orde en regelmatig worden concerten verboden of afgeblazen. Ook daarom wijkt Kategorie C weleens uit naar Nederland. De laatste twee ons bekende 'overval'-concerten waren in maart 2013 in Zuidbroek en in juni 2014 in Arnhem.

Om de Duitse en Nederlandse politie te ontlopen boekt Kategorie C zalen onder valse namen (of via Nederlandse extreemrechtsen) en onder valse voorwendselen als bijvoorbeeld een verjaardagsfeestje. De locatie wordt nooit van tevoren bekend gemaakt en de organisatie verloopt op clandestiene wijze, met op de dag van het concert zelf actief gemaakte telefoonnummers en voorverzamelplaatsen en met mogelijk meerdere locaties achter de hand.

Wij, van het online tijdschrift Alert!, hebben signalen opgevangen dat er op 21 maart aanstaande in uw regio mogelijk een concert van Kategorie C zou kunnen plaatsvinden. Het lijkt ons van groot belang dat deze band en hun achterban geen voet aan de grond krijgen in Nederland. De Duitse politie in Leer/Emden heeft op 10 maart jl. inmiddels een verbod uitgevaardigd op het concert in hun district en waarschuwt voor het uitwijken van de band naar Nederland.[1]

Hier berichtte de Telegraaf over.[2] De burgemeester van Losser is daarop in actie gekomen, waarschuwde alle zaaleigenaren in zijn regio en lichtte ook zijn collega's in.[3]

door Redactiecollectief Alert!

Noten:

1. presseportal.de/polizeipresse/pm/104235/-2969284/pol-ler-pressemitteilu & noz.de/lokales/lingen/artikel/554233/hooligan-band-plant-konzert-in-der-region
2. telegraaf.nl/binnenland/23784551/__Neonaziband_wil_naar_NL__.html
3. tubantia.nl/regio/losser/neonaziband-vangt-bot-in-losser-1.4807167#.VQQ-noWYBL5s.twitter

Meer info:

www.alertmagazine.nl
www.afanederland.org

Inleiding

Internet en aanpalende technologische ontwikkelingen hebben de afgelopen decennia diep ingegrepen in het persoonlijk leven van mensen. Het ziet er bepaald niet naar uit dat dit ogenblikkelijk zal veranderen. Het leek de redactie van Buiten de Orde dan ook de moeite waard om het internet, de maatschappelijke gevolgen ervan voor mensen in het algemeen en voor activisten in het bijzonder, eens van wat extra aandacht te voorzien. Vandaar dit themanummer.

Risico's van internetgebruik op verschillende punten worden belicht door Vrijbit, dat de ‘slimme’ energiemeters tegen het daglicht houdt, ziet hoe deze vooral lucratief zijn voor bedrijven en staat, en tegelijk de privacy en zelfs de persoonlijke veiligheid ernstig bedreigen. Een tweede artikel belicht een campagne tegen deze ‘slimme’ energiemeters. Maikel van Leeuwen houdt een pleidooi voor buitengewoon kritisch omgaan met sociale media. Een logischerwijs anonieme auteur laat aan de andere kant ook zien hoe het verschijnsel Anonymous op en via internet allerlei machthebbers heel behendig kan dwarszitten. Een overkoepelend artikel van Kees plaatst de digitale ontwikkeling in een wat breder perspectief en beschrijft hoe met dooddoeners als‘ je houdt verandering toch niet tegen’ ons een ernstige uitholling van zowel privacy als waarlijk menselijke communicatie door de strot wordt geduwd. Bepaald niet zonder meer aan meedoen, is de strekking van zijn betoog.

Natuurlijk is het laatste woord over dit alles hiermee niet gezegd. We hopen echter een kleine bijdrage aan de meningsvorming over deze materie te hebben geleverd met het publiceren van deze artikelen, en verwelkomen vanzelfsprekend reacties.

door de Redactie

Veiligheid en anonimiteit op het internet

Een aanzet

Steeds meer anarchisten en activisten maken veelvuldig gebruik van het internet. Daarom is het belangrijk dat we niet vergeten dat je, net zoals in het dagelijks leven, ook op internet je identiteit kan beschermen en verbergen. Op allerlei manieren kunnen we methoden gebruiken en ontwikkelen die ons kunnen helpen onze anonimiteit te waarborgen. En om verwarring te voorkomen wil ik benadrukken dat anonimiteit op het internet betekent dat je je activiteit op internet, het gebruik van sociale media en bepaalde mailadressen niet linkt aan je fysieke identiteit, aan je volledige naam, aan waar je woont, et cetera. Dit kan ook betekenen dat je voor bepaalde dingen nooit je internetaansluiting van thuis gebruikt.

Sporen
Als je aan het surfen bent op internet, als je chat of belt met iemand via internet, wanneer je een mail verstuurt of voor een blog schrijft, op al die momenten kan jouw identiteit onthuld worden, ongeacht de vraag of je bijvoorbeeld je echte naam hierbij gebruikt. Hoe werkt dit?

IP-adres
Een IP-adres is je internet-identiteit. Het is een uniek nummer dat kan veranderen (soms bijvoorbeeld als je je router opnieuw start). Dit nummer is voor iedereen waarmee jij communiceert via internet beschikbaar. En met communiceren doel ik niet alleen op het uitwisselen van berichten, maar ook op het bezoeken van websites. De beheerder van een website, email providers (Yahoo, Google etc.), Skype en Facebook, al deze personen of bedrijven kunnen je IP-adres zien. Via het bedrijf waarvan je je internet afneemt is je adres, of het adres vanaf waar je internet gebruikt, direct te achterhalen. Gecombineerd met het MAC-adres (uitleg volgt hierna) kan ook het apparaat waarmee je gewerkt hebt geïdentificeerd worden.

MAC-adres
Het MAC-adres is een unieke identiteit die de producent aan elk apparaat meegeeft. Tot deze identiteit hebben alleen jij en de beheerder van je netwerk toegang. De identiteit van je apparaat wordt vastgelegd op de router en wordt niet verder op internet verspreid. Het MAC-adres kan, in tegenstelling tot het IP-adres, niet veranderen en hoort echt maar bij een enkel apparaat.

Metagegevens
Er is de laatste tijd veel aandacht voor deze specifieke categorie data, helemaal na de ‘onthullingen’ over de rol van de NSA (National Security Agency) in de Verenigde Staten. Abstract gezegd zijn metagegevens geheime gegevens die vastzitten aan zichtbare gegevens. De metagegevens bevatten een hoop onthullende informatie. Ik geef hier twee voorbeelden die hopelijk wat duidelijker kunnen maken hoe dit in zijn werk gaat.

Als je een email verstuurt ga je er misschien van uit dat de enige informatie die via het internet wordt verstuurd de mailadressen van zender en ontvanger, het onderwerp en de inhoud van de email zijn. Dit is echter niet het enige dat wordt verstuurd. Aan elke email hangt ook het IP-adres van de verzender, het besturingssysteem waarmee je werkt (bijvoorbeeld Windows XP) en met welke browser je hebt gewerkt (bijvoorbeeld Internet Explorer).

Een Word-document bevat naast de inhoud van het document ook nog een hoop andere gegevens, zoals over jou als schrijver. Daarbij zitten er gegevens in opgeslagen over de toegang en veranderingen (wie, wanneer en wat is er in het document veranderd).

Bovenstaande voorbeelden kunnen, samen met andere informatie die beschikbaar is voor iemand die ons digitale gedrag wil volgen, een digitale voetafdruk creëren die onze fysieke identiteit kan onthullen. En hopelijk hoef ik niet te benadrukken dat de autoriteiten zeer geïnteresseerd zijn in het controleren van (digitale) informatie...

Over targeting
Zoals ik eerder schreef betekent anonimiteit op het internet niet dat je helemaal geen digitale identiteit kan hebben. Het betekent alleen dat deze identiteit niet gelinkt is aan je fysieke identiteit. Er bestaat een redelijke kans dat je digitale verkeer wordt gemonitord. Misschien doelbewust omdat jij als persoon in de gaten gehouden wordt, of meer algemeen vanwege de werkwijze van multinationals die nu eenmaal alle in-formatie die ze kunnen vergaren ook daadwerkelijk opslaan. Dat kan op verschillende manieren. Microsoft of Google bijvoorbeeld kunnen de manier waarop ze werken zo instellen dat we bijvoorbeeld niet alleen kunnen surfen op internet, maar dat ook bijgehouden kan worden wat we precies doen op het net en dat deze data verstuurd kunnen worden naar wie daar belang bij heeft. Programmeurs die bijvoorbeeld voor de politie werken kunnen virussen maken die onze computers binnendringen om informatie te verzamelen. Ook kan iemand je internetaansluiting onderscheppen en alles registreren wat je op het internet doet. De lijst van mogelijkheden en tactieken is kortom oneindig. Er is een heel werkgebied van bedrijven die zich specialiseren in dit soort dingen.

Wat betekent dit voor ons?
We weten dat multinationals en regeringen ons geen vrije en oneindige communicatie zullen aanbieden, en ook dat ze niet zullen stoppen ons internetgebruik te monitoren omdat wij daar om vragen. Dit betekent dat we onze mouwen moeten opstropen en aan het werk moeten gaan. Degenen onder ons die zich verdiept hebben in dit soort zaken moeten wat van hun tijd en energie wijden aan het informeren van hun kameraden en begrijpelijker maken van wat er op internet gebeurt.

> ...op al die momenten kan jouw identiteit onthuld worden

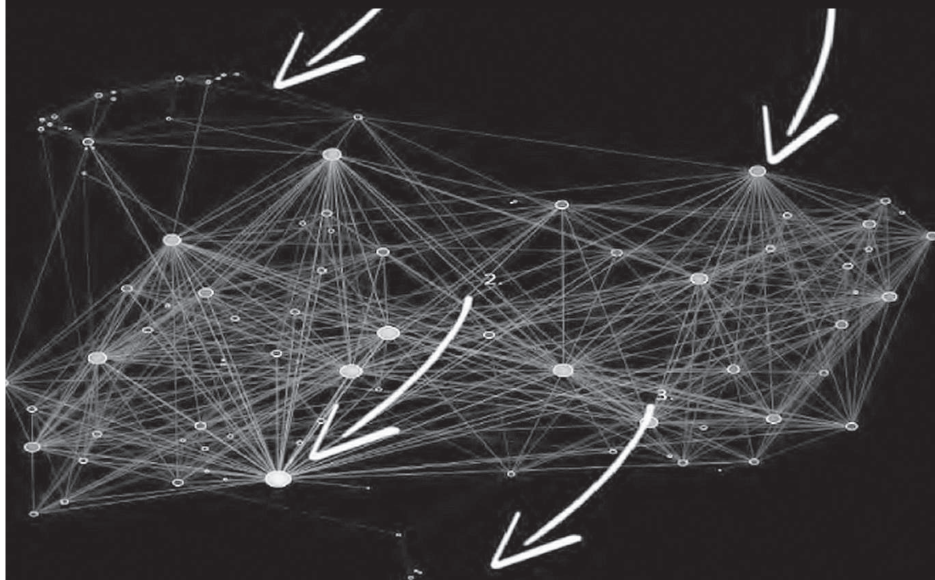
Een van de doelen van deze tekst is het onderstrepen van de noodzakelijkheid van het bediscussiëren en begrijpen van online communicatie en manieren om onze gemeenschappen te beschermen. Een aantal mogelijke oplossingen en onderwerpen om je in te verdiepen zijn 'open source' (gratis) software, het gebruik van TOR, emailversleuteling (PGP, OTR), wachtwoorden en het gebruik van een 'password manager', het veilig verwijderen van data en het gebruik van zelf-georganiseerde collectieven voor online communiceren, bloggen, emaillijsten, etc. Ook kan je terecht bij LAG, een hacklab in Amsterdam waar je hulp kan krijgen bij verschillende van de hierboven genoemde dingen. LAG organiseert ook workshops en lezingen.

Bovenstaande suggesties vormen natuurlijk geen toverformule om jezelf optimaal te kunnen beschermen. Er zitten heel veel kanten aan anonimiteit en veiligheid en die kan je niet allemaal in een kort artikel bespreken. Buiten dat zijn er verschillende methoden die elkaar soms kunnen tegenwerken. Daarom moeten we blijven onderzoeken en uitvinden.

Intussen op straat
Het is essentieel in te zien dat het monitoren van het internet maar een deel is van de controlestaat waarin we tegenwoordig leven. Ieder aspect van ons leven is met elkaar verbonden, en daarmee moeten we niet alleen op internet, maar ook op straat onszelf beschermen. Omdat het deel uitmaakt van hetzelfde systeem kan ons gedrag op internet niet los worden gezien van hoe we ons in het dagelijks leven bewegen. Laten we onszelf wapenen met kennis en terugvechten!

door Sen

Vertaling: Maartje
Meer info: laglab.org

Geen probleemloze verstandhouding

Sociale netwerken en internetveiligheid

Afgelopen 2.Dh5 had ik de eer om een presentatie te geven over 'digitale sociale netwerken en autonome structuren'. Dat menig activist op de hoogte is van het op gespannen voet staan van sociale media en veiligheid (*opsec*) is duidelijk. Aan de andere kant lijken sociale media niet meer weg te denken bij activisme, maar is veiligheid het ondergeschoven kindje.

Nog geen vijf jaar geleden was het gebruik van platformen als Indymedia, Squat.net en Riseup.net zeer dominant in activistische kringen. Na de grote hype van sociale media zoals Facebook of Twitter heeft de gemiddelde activist digitale autonome structuren verruild voor deze commerciële partijen. Met het verruilen van eigen media is er nog iets anders gebeurd: het grotendeels opgeven van privacy. Waar vroeger een bijnaam en het verhullen van de digitale identiteit de standaard modus operandi was, heeft dit plaatsgemaakt voor een digitale identiteit die privé, zakelijk en activisme door elkaar mengt. Op 2.Dh5 werd een poging gedaan om de implicaties hiervan te ontleden.

Sociale rollen
Een mens heeft ongeveer tien sociale rollen per dag. Te denken valt bijvoorbeeld aan werknemer, partner, vader/moeder, zoon/dochter, kennis, vriend/vriendin en dergelijke. Elke sociale rol heeft zo haar eigen normen en waarden. Ik zal mij over bepaalde zaken anders uitlaten bij mijn ouders dan tegen mijn collega's. Op sociale media bestaat dit verschil niet. Het is daarom begrijpelijk dat activisten zich minder radicaal uitlaten of minder hun eigen mening ventileren, want tenslotte kan wel alles gezegd worden, maar daar zitten ook eventuele consequenties aan. Op sociale media heb je deze rollen weliswaar ook, alleen zijn de sociale media onverschillig voor deze verschillende sociale rollen, waardoor de communicatie kunstmatig een gemene deler wordt van de daadwerkelijke eigen mening. Dit omdat er altijd een schier onmogelijke balans gevonden moet worden.

Het blootgeven van activistische structuren
Door elke *like*, door elke 'vriendschap' die je aangaat op een sociaal medium geef je een stukje bloot van jezelf én potentieel van je medeactivist. Het is niet moeilijk om alle likes en vrienden, in een overzicht te zetten. Door een berekening op dit overzicht los te laten kunnen we zeer gemakkelijk netwerkstructuren in kaart brengen. Het visualiseren van netwerken op basis van dit soort overzichten wordt *social graphing* genoemd. Ter illustratie heb ik mijn sociale graph toegevoegd. In een artikel voor Buro Jansen & Janssen schreef ik (in derde persoonsvorm): 'Hier omheen hangen wat activisten en krakers uit Amsterdam. De centrale as in de activistische zwerm van Maikel wordt gevormd tussen de Valreep in Amsterdam en het Autonoom Centrum in Den Haag. Linksboven zijn een paar personen aanwezig die de link vormen tussen de Amsterdamse kraakscene en het wolkje dat links boven de activistenzwerm van Maikel zweeft. Dit kleine wolkje dat los is geweekt van de centrale wolk zijn mensen die betrokken zijn bij een ngo.'

'Na het zien van zijn Facebook-beeld vraagt Maikel zich af hoeveel hij gaat veranderen aan zijn gedrag op Facebook. "Het geeft een duidelijk inzicht in mijn sociale leven", constateert hij. Hij merkt daarbij op dat een analyse van de gegevens van Facebook duidelijk maakt waar de zwakke schakels in zijn leven zich bevinden.' Ik vond het vervelend om te constateren dat ik ongewild zoveel bloot had gegeven.

Verantwoordelijkheid voor data
De discussie gaat eigenlijk niet over privacy, maar over de vraag of al deze sociale elementen die je los van elkaar op straat legt, niet meer kwaad doen dan goed. Samen (mijzelf inclusief) stimuleren wij elkaar om steeds meer gegevens van elkaar te publiceren. De laatste jaren is dat heel snel gegaan. Het zou geen kwaad kunnen om als actiegroep eens in de zoveel tijd eens te reflecteren of je wel niet heel erg veel data van elkaar, maar ook van sympathisanten afgeeft aan ongewenste partijen. Digitale veiligheid hoort mijn inziens net zo belangrijk te worden als het nadenken over het samenbrengen van telefoons of deze hebben aanstaan tijdens actievergaderingen. En digitale 'tips tegen tralies' zou de actiebeweging niet misstaan.

Ik vond het vervelend dat ik ongewild zoveel had blootgegeven

---

Eigen media
Digitale gegevens (data) worden steeds gevoeliger. We spenderen meer en meer tijd online en hierbij versturen we steeds meer data. Data die zeer persoonlijk kunnen wezen, zoals een liefdesbrief, actie-notulen, data over vergaderingen en dergelijke. Elke keer dat wij een email versturen of een plaatje uploaden besteden we dat uit aan bedrijven en mensen die fysiek de controle hebben over onze data. Het is dan goed om als activist goed na te denken waar jij deze data opslaat. Kies je voor hosters (mensen die de servers die de data en verkeersgegevens verwerken) die affiniteit hebben met de actiebeweging, zoals het Artikel 140 Collectief of Riseup, dan kan je er met grote waarschijnlijkheid van uitgaan dat zij niet direct alles doorgeven aan politiediensten. Een overzicht van 'radical hosters' is te vinden op https://help.riseup.net/en/security/resources/radical-servers.

Elke keer als er iets gepost wordt op sociale media en niet op eigen media zoals Indy-

media, dan wordt er (vaak onbewust) besloten om mensen buiten te sluiten die niet mee willen doen met sociale media, waar al het verkeer gelogd wordt en waar nodig geacht afgegeven aan autoriteiten.

Sociale geschiedenis
Een belangrijk ander aspect dat vaak vergeten wordt bij sociale media is het behoud van onze sociale geschiedenis. Op het internet wordt veel gepubliceerd, maar net zo snel als het *publiceren* van inhoud gaat het *verdwijnen* van inhoud. In het verleden was het behouden van artikelen, affiches, posters enzovoorts makkelijker. Bij menig activist zijn deze nog wel te vinden op zolder of worden deze na pensionering afgegeven bij het Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG). Bij Facebook en Twitter gaat dat niet zo makkelijk. Sterker nog, de verzamelwoede bij een aantal digitale archivarissen heeft geleid tot boetes in verband met het schenden van copyrights (takedown bevel bij Krakenpost). Een krant is makkelijk in een doos weg te stoppen. Bij het digitaal archiveren is dit vaak een stuk lastiger en bij sociale media bijna geheel onmogelijk. Er bestaan op dit moment bijna geen digitale archieven. Dit omdat het bijna een onmogelijk taak is. Bij eigen media zijn de data nog in ieder geval in goede handen. Bij sociale media verdwijnen ze op een gegeven moment en het archiveren is onbegonnen werk.

Wat kun je doen?
Als activist wil je graag mensen bereiken en als je dan toch hebt besloten om gebruik te maken van sociale media, dan is het verstandig om daar een ander account voor te maken. Je bent je dan bewuster dat je dan als 'activist' iets post en niet druk in de weer bent met kattenfoto's. Verstandiger is nog om een andere computer hiervoor te gebruiken. Dit voorkomt dat je per ongeluk ingelogd blijft of dat je iets post onder een verkeerd profiel. Mocht je de kennis hebben of iemand in de buurt met de knowhow, dan is een USB-stick met Tails ook meer dan goed hier.

Tenslotte gaat het er niet om wat goed of fout is. De discussie is hier te grijs voor en de ontwikkeling van de digitalisering te snel. Wat wel belangrijk is, is dat er eens in de zoveel tijd goed nagedacht wordt of de ingeslagen weg nog wel goed is.

door Maikel van Leeuwen

De sociale effecten van internet en techniek

Met een broodmes het internet te lijf!

Wie negatief over internet en al de bijbehorende *gadgets* schrijft, loopt het risico om als klunzige babyboomer weggezet te worden, die niet met zijn tijd mee heeft kunnen gaan en verlangt naar de tijd dat je door de regen naar de bibliotheek moest fietsen om daar in de encyclopedie iets ingewikkelds op te zoeken. Terwijl dat nu met een druk op de knop zo gedaan is. Discussies op dit gebied lopen ook al snel uit op een stellingenslag waarin alleen maar aan de negatieve of positieve verhalen vastgehouden kan worden. Nu worden dergelijke discussies ook nog steeds gevoerd over een van de eerste vormen van actieve techniekkritiek, die van de *luddites* die in Engeland begin 1800 geautomatiseerde weefgetouwen kapot gingen maken, omdat ze daardoor werkloos gemaakt werden. De kans dat het pleit over internet in dit nummer van Buiten de Orde beslecht wordt, is dus klein. Maar laat me dan in ieder geval wat kanttekeningen maken.

Aanvankelijk hoorde ik ook tot het broodmes-kamp. Kort door de bocht: technologie is neutraal, het hangt er maar van af hoe je het gebruikt (net als een broodmes, je kunt er plakjes brood mee snijden, je kunt ook de buurman zijn hals ermee bewerken). Maar

dat standpunt houd je nooit lang vol, aangezien er teveel voorbeelden zijn die aantonen dat technologie natuurlijk door macht en kapitaal gebruikt en ontwikkeld (of tegengehouden) wordt. Technologie verandert de omgeving en de gebruikers bovendien, ook als ze dat niet willen (of die niet willen gebruiken). Om maar te zwijgen over alle dwang die verborgen zit in de techniek en de gadgets. Waar je aanvankelijk nog kon kiezen om je hele privacy overboord te kieperen en bijvoorbeeld te gaan internetbankieren, of daarentegen je OV-jaarkaart contant aan de balie te betalen, zijn we nu omsingeld door gesloten systemen die je dat gebruik opleggen. Allerlei diensten zijn alleen nog maar bereikbaar als je inlogt, je DigiD gebruikt, met pinpas betaalt of bij een internetwinkel koopt. We zitten nu dus meer en meer gevangen in een wereld waarin aan internet verbonden technologie heerst. De vraag is of dat erg is, en of we er wat aan kunnen doen.

Ik ben allerminst een technofoob, en denk dat er ongelofelijke zaken ontwikkeld worden waar we veel aan (kunnen) hebben. Maar ik denk dat tegelijkertijd de sociale effecten, of zo je wilt schade, groot is en dat we daarom enorm op moeten passen met wat we toelaten en na zouden moeten denken over hoe we de ontwikkeling van die technologie zouden kunnen beïnvloeden.

Privacy is natuurlijk het eerste terrein waar je aan denkt, en op dat gebied kan niemand die de ontwikkelingen goed volgt een positieve balans opmaken. Dat nog steeds veel mensen e-mailen met een Gmail-account is maar een van de vele bewijzen dat we op dat gebied niet alleen verloren hebben, maar onze ondergang ook nog eens zelf vrijwillig kiezen en bewerkstelligen. Het is misschien te vergelijken met roken: we weten dat het slecht is en toch doen we het. Het is niet bepaald reclame voor het idee dat we als mensheid qua kennis en zelflerend vermogen in positieve richting ontwikkelen.

Maar het sociale effect van die 'nieuwe technologieën' is misschien het best te illustreren met de smartphone en het trieste beeld van treinen vol zombie-achtige wezens die met oortelefoons in op hun beeldschermpje zitten te staren en een cocon van afwezigheid om zich heen gesponnen hebben, die geen communicatie of contact met omgeving en medepassagiers meer toelaat. Dan wordt duidelijk hoe zo'n techniek tot de veelbesproken atomisering en fragmentatie van de samenleving voert. Typerend daarbij is dat dit door de slachtoffers/gebruikers wordt toegejuicht. Ik heb nu al een paar keer met verbazing online discussies gevolgd over bijvoorbeeld het verdwijnen van de videotheek, dichtgaan van een bibliotheek, of het opdoeken van de laatste telefooncel. Veel reaguurders blijken het prima te vinden want het is volgens hen allemaal verouderde techniek en we kunnen tegenwoordig alles lekker zelf downloaden. De waarde van een fysieke plek als archief en kenniscentrum, of het feit dat je daar mensen tegen kunt komen, wordt weggelachen. Het meest bereden stokpaardje is nog dat 'je de ontwikkeling toch niet tegenhoudt'. Ondertussen wordt in snel tempo alles dat collectief 'bezit' was weg geschoffeld, in ruil voor dure gadgets die we allemaal persoonlijk thuis of op zak moeten hebben.

> Het is zoals roken: we weten dat het slecht is en toch doen we het

Een interessante dwangbuis is trouwens die van de armoede/bezuinigingen/crisis, die mensen dwingt om besparingen te zoeken die door internetgadgets aangeboden worden. Een bekend voorbeeld is het internetabonnement op een krant. Handig, want geen papier en je kunt overal de krant op je tablet krijgen... Maar dan zit je partner ineens zwijgend op een beeldscherm te staren aan de ontbijttafel, in plaats van het gezellige delen en scheuren van de papieren krant van vroeger. Ook ons telefoonabonnement is tegenwoordig VoIP (*Voice over IP*: bellen over internet, red.), dus via de internetprovider.

Bedrijven als Uber en Airbnb ploegen momenteel de stad om. Hun lokaas is dat iedereen die dat wil bij hen een eigen ondernemer kan worden die wat centen mee mag pikken. Er is al aardig wat geschreven over de onzin van de term 'deeleconomie' waar deze golf nieuwe atomisering door begeleid wordt. Mensen hebben nu alles in handen om te participeren en moeten het handje niet meer bij de staat ophouden voor inkomsten. Iedereen heeft wel iets, een auto, een bank, een ongebruikt gebruiksvoorwerp, dat men in de markt kan gooien via netwerken op het internet. Iedereen kan taxichauffeur of kamer- of bankverhuurder zijn. Heb je te weinig inkomen, dan ben je niet creatief genoeg in het inzetten van al je kwaliteiten en opportuniteiten. En ook hier weer zie je dat de *cheerleaders* vaak *gadgetfreaks* zijn die alleen in staat zijn om de winstpunten te zien, en kennelijk nooit hebben leren aftrekken.

Een van de meest merkwaardige fenomenen die de technologie heeft ingebracht, en die kennelijk hoog ingeschat wordt, is die van de snelheid. Dat zie je vooral bij een van de meest kwalijke internetondernemingen, de online boekhandel Amazon, die trouwens ook steeds meer andere producten gaat verkopen. Een van de voornaamst redenen dat mensen daar hun boeken bestellen, is dat je ze per post de volgende dag al binnen kunt hebben. En nu gaan ze experimenteren met *drones*, dus dan wordt het binnen enkele uren. Er groeit een hele generatie mensen op die dat gewoon vindt, bijvoorbeeld als je studeert en een boek nodig hebt. Dan moet dat ding er de volgende dag zijn. Maar waarom eigenlijk, en waren we vroeger minder slim toen we een paar weken konden wachten tot je het kaartje van de boekwinkel of bibliotheek kreeg dat je bestelling binnen was? Ondertussen gaan echte boekwinkels massaal op de fles, en werken mensen bij Amazon onder waarlijk middeleeuwse omstandigheden. Maar daar hoef je niet mee aan te komen bij een aanhanger van de 'moderne informatiesamenleving', want ,'dat hou je toch niet tegen'.

Die versnelling, en de voorgespiegelde illusie dat je nooit meer een echte keuze in het leven hoeft te maken (want je kunt immers alles tegelijk) zit in veel van de moderne internetproducten. Je gaat op reis of op vakantie maar kunt toch je werk blijven doen en elk gewenst moment contact blijven onderhouden met het thuisfront. We worden er ondertussen knettergek van, maar dat komt omdat we niet goed hebben leren multitasken.

Los van alle sociale effecten die te zien zijn als internet wel functioneert, heeft het een wereld geschapen die op alle fronten van dat net afhankelijk is geworden. We vertrouwen erop dat dat net ook stabiel zal blijven functioneren. Ik geloof er eerlijk gezegd niets van. Je ziet nu al hoe allerlei systemen de hele tijd in de soep draaien omdat er iets 'met de computers' niet goed gaat. De helft van de incheckpoortjes bij de metro deed het bijvoorbeeld vanavond niet. Dat zal alleen maar toenemen, naarmate meer zaken geautomatiseerd worden. In die zin gaat de wal het schip weer keren, maar zullen we daarvoor eerst een periode beleven van grote chaos en onverteerbare machtsongelijkheid. Een groot deel van de oplossing ligt dan waarschijnlijk in 'het er niet aan meedoen', voor zover je die keuze hebt.

door Kees

‘Slim’ meten is slinks weten

Over ‘slimme’ energiemeters

Met ‘slimme’ meters worden de digitale energiemeters aangeduid waarmee de energieleveranciers op afstand minutieus de gegevens kunnen verzamelen over het energieverbruik van hun klanten. Het zijn dus in feite gewone digitale meters die via het internet kunnen communiceren. De huidige elektriciteitsmeters kunnen tot op het kwartier het verbruik meten en doorgeven; de gasmeters het verbruik per uur. Administratief kan men regelen dat de meetgegevens minder vaak of helemaal niet worden doorgegeven. Voorheen konden via het systeem de meters ook zo worden bestuurd dat de energievoorziening werd afgesneden of afgeknepen, maar dat is bij wet vanaf 1 januari 2015 niet meer toegestaan: er mogen alleen nieuwe meters geplaatst worden waarbij dat technisch ook niet meer mogelijk is.

De ‘slimme’ elektriciteitsmeters zijn dus niet alleen maar, zoals voorheen, hulpmiddelen voor het correct berekenen van het verbruik voor de afrekening. Het zijn tevens zenders geworden die de data over het gebruik via internet kunnen versturen. De gasmeters hebben geen eigen zendmodule, maar kunnen op afstand worden uitgelezen als ze aan die van de elektriciteitsmeter worden gekoppeld en worden dan ook als ‘slimme’ meters bestempeld.

Het versturen van de gegevens gebeurt draadloos via gebruikmaking van het, voormalige militaire, Global Positioning Systeem. Het terugsturen van de data aan de leverancier via het elektriciteitsnetwerk zou technisch ook mogelijk zijn, maar volgens de woordvoerder van ‘Netbeheer Nederland’ werken momenteel alle meters via internetverbindingen. Volgens diezelfde branchevereniging hebben de ‘slimme’ meters aansluitingsmogelijkheden voor toekomstige ‘nieuwe toepassingen’, maar over welke dat zijn blijft men zich desgevraagd in vaagheid hullen.* Wel is duidelijk dat men door wil ontwikkelen naar een systeem van *real time*-meting en naar het op afstand sturen van het energieverbruik op het niveau van apparaten.

Via een persoonlijke poort (P3) kunnen de meters ook aangesloten worden op apparaten waarmee de gebruikers zelf de meetgegevens kunnen koppelen aan huiselijke apparaten om het eigen energieverbruik direct via een beeldscherm te kunnen volgen of de meter te verbinden met *domestic* toepassingen voor het ontwikkelen van het Internet der Dingen (IoT).

Als energieleveranciers zodanig veel kennis hebben van het gedrag van hun klanten dat ze daarop kunnen inspelen door de maximale netspanning zo laag mogelijk te houden, en toch aan de contractuele leverplicht te voldoen, levert hen dat besparingen op die in de miljoenen lopen. Men kan zo het onverkocht moeten laten afvoeren van overtollig opgewekte energie beperken. En wie het gedrag van zijn klanten zó weet te voorspellen en te bespelen dat men door het gebruik van gebruiksprofielen de maximale netspanning zo goedkoop mogelijk kan exploiteren, wordt marktleider in het aanbieden van zo veel mogelijk energie voor een zo laag mogelijke prijs.

Om dit bedrijfsproces te optimaliseren is het nog lucratiever dat het verbruik van apparaten op afstand rechtstreeks kan worden aangestuurd. De ‘slimme’ meter vormt daarbij een aanzet tot de ontwikkeling van het ‘Internet der Dingen’: een nieuwe wereld waarin niet enkel de verbruiker op afstand zijn apparaten kan volgen en bedienen, maar ook een systeem waarin apparaten zelfstandig kunnen gaan communiceren met leveranciers of dat onderling kunnen doen. De koelkast met de supermarkt of de wasmachine met de energieleverancier en de wasmachine met elektrische oplaadauto.

De term *smart grid*, ofwel een ‘slim’ energienetwerk wordt gebruikt voor een in de toekomst ‘slimmer’ in te richten elektriciteitsnetwerk dan het huidige. Momenteel hebben de energiemaatschappijen nog het monopolie op de nationale in- en verkoop van elektriciteit en gas. Maar deze bedrijven willen inspelen op een toekomstscenario waarin een substantiële toename van lokale stroomopwekking wordt verwacht (o.a. door goedkopere zonnepanelen) evenals een explosief groter energieverbruik (door met name het opladen van elektrische auto’s). De term klopt eigenlijk niet omdat het elek-

tricititeitsnetwerk zelf niet zal veranderen, maar het enkel anders zal worden gebruikt. Ook in de toekomst zullen de energiemaatschappijen de regie blijven voeren over de nationale energieleveranties en blijven de netbeheerders verantwoordelijk voor de doorgifte ervan.

Wie hebben belang bij de 'slimme' meter?

Het voornaamste belang van de 'slimme' meter voor de energiebedrijven qua leverantie werd al genoemd. Voor de netbeheerders liggen die belangen in het voorkomen van overbelasting van het lokale netwerk. Daarnaast hopen zowel de energiemaatschappijen als de netbeheerders een nieuw marktaandeel te verwerven in de verkoop van aan de *smart grid* gelieerde inkomsten: van de verkoop en het onderhoud van 'slimme thermostaten', via internet communicerende koelkasten, droogtrommels, afwasmachines en dergelijke tot applicaties van mobiele internetapparaten. Met die laatste kan men op afstand huishoudelijke apparaten bedienen of zodanig programmeren dat ze automatisch gaan inspelen op het actuele energieaanbod. En ze hopen te verdienen aan het ontwikkelen van een nieuwe bedrijfstak van adviseurs, coaches en onderhoudspersoneel om het energieverbruik van de klant te helpen managen.

Ook de overheid heeft er rechtstreeks financieel baat bij dat het bedrijfsleven zoveel mogelijk energie kan omzetten voor zo laag mogelijke kosten. Dat belang is zowel rechtstreeks als aandeelhouder van energiebedrijven als via de belastinginkomsten, die zowel over de omzet van energie als over de verkoop van elektrische- en gasapparatuur aan de staat moeten worden afgedragen. Als trendsetter bij de zogenaamde 'uitrol van slimme meters' binnen Europa hoopt de Nederlandse staat ook de economie te versterken en politieke macht te verwerven. Men hoopt leidinggevend te worden in het vaststellen van de nog te bepalen normen en veiligheidseisen waaraan 'slimme' meter volgens de EU in alle aangesloten lidstaten dient te voldoen. Daarbij kan de in Nederland opgedane ervaring te gelde worden gemaakt, onderzoeksgeld wordt binnengehaald en men kan als klein land een spilfunctie verwerven in de EU-sector van energiebeleid.

Daarnaast kan de overheid de precieze registratie van het energiegedrag van zo veel mogelijk huishoudens gebruiken om de burgers beter in de gaten te kunnen houden. Volgens de wet kan de overheid bedrijven namelijk verplichten om – als verlengstuk van politie, justitie en veiligheids- en inlichtingendiensten – alle klantgegevens waarover zij beschikken aan te leveren. In dit geval geldt dat zowel voor de particuliere energieleveranciers als voor de semi-particuliere netbedrijven. Vandaar de slogan: slim meten is slinks weten!

Talloze mogelijkheden van datamining met verdenking op burgers als gevolg

Zo kan de overheid bijvoorbeeld, zonder dat de betrokkene daar weet van heeft, onderzoeken wie in een bepaald type woonruimte meer of juist minder energie verbruikt dan gemiddeld, op welke tijden mensen energie gebruiken, met welke regelmaat en waarvoor. Deze gegevens kunnen een directe administratieve verdenking laden op burgers, bijvoorbeeld de verdenking van het plegen van illegale onderhuur bij kouwelijk aangelegde bewoners, of van samenwonen van als alleenstaand geregistreerde bewoners van een woonruimte, of van het vermoeden onderdak te bieden aan mensen zonder geldige verblijfspapieren. En uit de gebruiksgegevens kan bijvoorbeeld ook worden geconcludeerd dat mensen volgens data-analyse te veel of te weinig energie gebruiken op een moment waarop zij geacht worden niet, of juist wel, thuis te zijn. Dit zijn maar enkele van de talloze mogelijkheden van *datamining* die met een veelvoud vergroot worden als deze gegevens worden verrijkt met data uit heel andere bestanden.

Ook voor criminelen vormt de mogelijkheid om op afstand deze gegevens in handen te kunnen krijgen een goudmijn. Afpersing of identiteitsdiefstal worden immers vanachter een computer eenvoudig mogelijk bij iedereen die een 'slimme' meter in huis accepteert die gedragsgegevens via het internet verzendt. Dat hieraan reële risico's verbonden zijn blijkt wel uit het feit dat identiteitsdiefstal een van de snelst groeiende vormen van criminaliteit betreft.

En in dit kader dient ter volledigheid tevens de mogelijkheid genoemd te worden dat de ontwikkeling van de privacy aantastende 'slimme' metersystemen zicht geven op het ultieme horrorscenario waarbij in een totalitaire staat de overheid het gedrag van alle burgers thuis eenvoudig via de energielevarantie kan volgen en manipuleren.

Na jaren van ontkenning heeft de overheid nu toch ook ingezien dat de 'slimme' meter zelfs de gehele infrastructuur van een basisvoorziening als energie ongekend kwetsbaar maakte. Jarenlang werd ontkend dat het platleggen of gijzelen van het systeem door hackers een reële optie zou vormen. Maar inmiddels heeft men toch maar besloten om de mogelijkheid tot afzetten of afknijpen van de energieleverantie, op afstand, te verbieden en in de toekomst technisch onmogelijk te maken.

Wie opdraait voor de kosten – want alle 'slimme' meters die vanaf 2005 werden geïnstalleerd, moeten worden vervangen zodat ze technisch niet meer op afstand kunnen worden afgezet – is formeel niet bekend. Maar hoe dan ook wordt voor de burgers het risico op een terroristische aanval via de energiemeters alsnog voorkomen. En zo ook de mogelijkheid voor de overheid of de energieleveranciers om op afstand toekomstige wanbetaling tegen te gaan, door bijvoorbeeld bij mindervermogenden de energielevering aan te passen aan hun financiële middelen.

Voor de consument blijft het onduidelijk wat de voordelen zouden zijn van een lokale afstemming van vraag en aanbod van energie. Behalve dan dat men misschien wat financieel voordeel zal kunnen krijgen in ruil voor de tijdsbesteding aan het constant managen van zijn of haar eigen gedrag en dat van eventuele huisgenoten. Je moet zelf aan de bak met vraagstukken als het energieaanbod of de aanschaf van nieuwe milieuonvriendelijke apparaten en het accepteren van de extra straling die deze veroorzaken. Wel is op voorhand duidelijk dat het systeem in elk geval niet gericht is op energiebesparing, al wordt die voorstelling van zaken te vuur en te zwaard door de overheid en het bedrijfsleven gepromoot. De nadelen van het laten installeren van een 'slimme' meter zijn wel helder: ze vormen een verregaande bedreiging voor iemands privéleven en introduceren ongekende veiligheidsrisico's.

door Miek Wijnberg
(Burgerrechtenvereniging Vrijbit)

Noot:

* Zoals op de discussieavond op 31 maart 2015 over 'slimme' meters in pakhuis de Zwijger te Amsterdam.

Weiger de slinkse energiemeters!

Hoe burgerrechtenvereniging Vrijbit de campagne opbouwde

Eerste fase: informatie verzamelen

In 2008 kwamen bij Vrijbit de eerste berichten binnen dat de regering bezig was om bij wet te regelen dat er in ieder huishouden, atelier of klein bedrijf verplicht een 'slimme' energiemeter zou moeten worden geïnstalleerd. Dit zou gaan om meters die het verbruik niet alleen gingen registreren om een correcte afrekening te becijferen, maar ook om een systeem waarmee de energieverspilling zou worden teruggedrongen. Het leek zo op het eerste gezicht te gaan om een positief initiatief, al waren er toen al mensen die zich zorgen maakten over deze beoogde verplichting omdat ze niet blootgesteld wensten te worden aan apparatuur waarbij straling vrijkomt.

Wettechnisch leek het te gaan om een uitzonderlijk overzichtelijk onderdeel van de, zelfs voor insiders nauwelijks te doorgronden wetswijzigingsvoorstellen 31 320 en 31 374 aangaande de implementatie van de EG-Richtlijn 2006/32/EG bij eindgebruik en energiediensten (PBEG L114) in de Wet Energiebesparing.

Toen ons gevraagd werd om uit te zoeken wat voor meters dit nou precies waren en hoe ze werkten, ontdekten we dat het om zowel elektriciteits- als gasmeters gaat, dat de meters een gigantische inbreuk maken op het fundamentele burgerrecht op bescherming van het privéleven en er voor de individuele afnemers grote veiligheidsrisico's aan kleven. Zowel lokale netwerken als het hele landelijke systeem van energievoorziening worden kwetsbaar door het gebruiken van deze meters, omdat het kwaadwillenden een instrument in handen geeft dat de verstrekking van essentiële basisvoorzieningen kan manipuleren of platleggen. Verder bleek dat de meters inderdaad straling veroorzaken die nadelig voor de gezondheid kan zijn, dat mensen die zelf zonne-energie opwekken erdoor benadeeld kunnen worden, dat de meters helemaal geen energiebesparing opleveren en dat de meters qua productie, korte levensduur en vernietiging na gebruik een nieuwe aantasting van het milieu teweeg brengen.

Maar voordat we dat allemaal hadden uitgezocht, had de Tweede Kamer de wet al aangenomen. Met slechts één kleine wijziging ten opzichte van het oorspronkelijke wetsvoorstel: de energiemaatschappijen mogen de zeer gedetailleerde gegevens die ze zouden verkrijgen over ieders gedrag niet zonder toestemming van de verbruikers doorverkopen. PvdA, D66, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, de PVV en het lid Verdonk stemden vóór.

Dat het wetsvoorstel zo makkelijk door de Tweede Kamer werd aangenomen was vooral te danken aan de rol van het CDA en de PvdA in het kabinet Balkenende IV. Met name aan Maria van der Hoeven (CDA), die – in haar toenmalige functie als minister van Economische Zaken voor het CDA – enthousiast de promotiecampagne van brancheorganisatie EnergieNed voor het invoeren van de 'slimme' meters één op één omzette in overheidsbeleid. Een enthousiasme dat zich eenvoudig laat verklaren door het geloof in de verwachting dat de 'slimme' meters een nieuwe impuls zouden geven aan het bedrijfsleven en dus goed zouden zijn voor de economie.

Daarnaast is het vermelden van de rol van Diederik Samson hier op zijn plaats. Als ambitieus kamerlid van de PvdA, die economische vooruitgang inmiddels ook als hoofddoel was gaan beschouwen. Zijn ent-

housiasme voor de mogelijkheden van de technische innovatie, waardoor tal van nieuwe technische snufjes in de markt konden worden gezet, werd leidend in de besluitvorming. Dit omdat hij door zijn wetenschappelijke achtergrond als enige kamerlid in staat werd geacht de materie van elektriciteits- en gasvoorziening echt te kunnen begrijpen en bovendien, als voormalig actievoeder van Greenpeace, als expert werd gezien op gebied van milieuzaken, zoals energiebesparing.

In 2008 bestond er nog nauwelijks besef van het feit dat privacybescherming niet uitsluitend een zaak was van het ministerie van Justitie of Binnenlandse Zaken. Dat privacy zo'n voornaam punt zou kunnen zijn met betrekking tot afwegingen op gebied van Economische Zaken was in die tijd feitelijk nog nauwelijks voorstelbaar. Bovendien werd algemeen aangenomen dat ieder wetsvoorstel als ‘privacy proof’ kon worden beschouwd zolang het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) er geen veto over uitsprak. Daarvoor was deze ‘waakhond voor de bescherming van de privacy’ immers als verplicht te raadplegen adviseur in het leven geroepen.

Achteraf is haast onvoorstelbaar hoe de Kamer in haar naïviteit gewoon geloofde dat ‘slimme’ meters energiebesparing zouden opleveren omdat dat zo in de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel stond. Even onbegrijpelijk is dat het CPB totaal geen principiële bezwaren opperde ondanks de gigantische inbreuk die de verplichting van de ‘slimme’ meter zou maken op de bescherming van de privacy krachtens de Wet Bescherming Persoonsgegevens en het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Tweede fase: instemming door Eerste Kamer tegenhouden en het verplicht stellen tegengaan
Begin 2009 zou de Eerste Kamer de wetsvoorstellen gaan behandelen, en voerde Burgerrechtenvereniging Vrijbit samen met de Consumentenbond succesvol actie tegen de verplichte invoering van ‘slimme’ meters. Onder het motto ‘Slim meten = slinks weten – Stop de ‘slimme’ spionagemeters voor gas- en elektriciteitsverbruik’ werd het offensief ingezet tegen de wet die het installeren van ‘slimme’ meters verplicht zou stellen en tegen het gebruik van de meters in het algemeen.

Met posters en via, de door Vrijbit, in het leven geroepen website www.wijvertrouwenslimmemetersniet.nl werd voorlichting gegeven over wat de meter nou precies zou gaan registreren, welke bezwaren daaraan kleven en waarom het wetsvoorstel strijdig is met het fundamentele recht van de burger op bescherming van het privéleven. De pers werd bestookt door het verzet en begon eindelijk hierover te berichten. Er werden bijeenkomsten belegd om voorlichting te geven. Universiteiten werden ingeschakeld, burgers opgeroepen om protestbrieven te schrijven, demonstraties georganiseerd en een protestlied gecomponeerd dat luidde: ‘Maria wat maak je ons nou?’.

> Registreren en analyseren energiegegevens levert minutieuze inkijk in privégedrag op

Na eindeloos debatteren in Eerste Kamer bleek dat de hele promotie van de beoogde energiebezuiniging gebaseerd was op een KEMA onderzoek, dat als ‘natte vingerwerk’ werd neergesabeld. De Eerste Kamer begon van lieverlee te begrijpen hoe het registreren en analyseren van ieders elektriciteitsgebruik tot op het kwartier, een minutieuze inkijk oplevert in het privégedrag van mensen ‘achter de voordeur’. Men onderkende uiteindelijk ook het bezwaar dat de oude analoge meters, die met gemak veertig jaar meegaan en na gedane diensten als oud ijzer kunnen worden hergebruikt, milieuvriendelijker zijn dan ‘slimme’ meters, die hooguit vijftien jaar meegaan, waarna ze als chemisch afval moeten worden verwerkt.

Maar pas toen de minister na een dagenlang weigeren eindelijk antwoord moest geven op de vraag welke sanctie er op het weigeren van de meter stond, werd daarmee het pleit beslist. Dat weigeraars zich zouden schuldig maken aan een economisch delict, waar maximaal een half jaar gevangenis straf of een boete van €17.000 op staat, ging alle senatoren zonder uitzondering toch echt te ver.

In no time verzamelde Vrijbit, in de week tussen het debat en de stemming, 20.206 handtekeningen voor de petitie waarin mensen te kennen gaven de installatie van een ‘slimme’ meter te zullen weigeren. Toen deze petitie na een week werd aangeboden aan de Kamerleden stond de totale score van de sanctie al op een totaal aan 10.103 jaar hechtenis of 343.502.000 euro boete... De Eerste Kamer weigerde toen om de wet aan te nemen en eiste van de minister dat ze, per novelle, de verplichting uit het voorstel zou halen.

Derde fase: het veiligstellen van keuzevrijheid
Van der Hoeven en de haar opvolgende ministers, Verhagen en Kamp, hebben vervolgens nog hun uiterste best gedaan om alsnog de verplichting af te dwingen. Door middel van de constructie dat op afstand uitleesbare meters geen ‘slimme’ meters zouden zijn wanneer ze administratief zouden worden uitgezet werd geprobeerd dit alsnog door te voeren.

Het vergde vervolgens nog jaren om tegenwicht te bieden tegen deze slinkse pogingen om gedaan te krijgen dat de overheid zwart op wit de garantie gaf dat mensen absolute keuzevrijheid hebben om een ‘slimme’ energiemeter te weigeren. Uiteindelijk werd hiermee de poging van het ministerie om zeep geholpen dat de zinsnede dat je óf mocht weigeren óf hem administratief kon laten uitzetten zou mogen worden uitgelegd als of het een of het ander in plaats van beide opties.

Vierde fase: van valse voorlichting tot charmeoffensief
Toen Vrijbit eindelijk zeker had gesteld dat mensen het recht hebben om een meter te weigeren die ‘fysiek in staat is om op afstand uitgelezen te worden’, veranderde de tactiek van de netbeheerders. De miljoenen ‘slimme’ meters die ze inmiddels gezamenlijk hadden ingekocht, wilden ze uiteraard koste wat kost aan de man of vrouw brengen. Dat gebeurde op vrij schandalige manieren. Zo bleken er voortdurend mensen geconfronteerd te worden met brieven waarin eenvoudig werd aangekondigd dat men binnenkort

de oude meter moest vervangen en er dan automatisch een 'slimme' meter voor in plaats zou komen. Monteurs beweerden aan de deur dat er geen analoge meters meer verkrijgbaar waren, of dat weigeren geen optie was als men bij een woningbouwvereniging huurt, of dat men zou moeten betalen voor het plaatsen van andere dan een 'slimme' meter. Ook het dreigement dat men geen zelfopgewekte zonne-energie meer zou kunnen terug leveren zonder 'slimme' meter werd vaak ingezet. En veelvuldig werd gewoon glashard beweerd dat het bij plaatsing geen slimme maar een 'domme' digitale meter zou betreffen.

Toen steeds meer mensen zich zorgen gingen maken over hun privacy en in toenemende mate op de hoogte raakte van het feit dat men geen 'slimme' meter hoeft te accepteren, wat ook inhoudt dat men recht heeft om zo'n meter te laten weghalen als men ergens komt wonen waar de meter al hangt, of men hem zelf heeft laten plaatsen toen men niet wist wat het voor apparaat was, veranderde de tactiek.

Opnieuw gold daarbij als belangrijkste troef de beoogde energiebesparing. Nu luidde de reclame 'Het bespaart u geld, dus bent u een dief van uw portemonnee als u de meter niet neemt', 'Bij het overstappen naar een nieuw energiebedrijf krijgt u zo'n handige thermostaat of display gratis', enzovoort. Oorspronkelijk werden nog door de energiemaatschappijen voorlichtingsfilmpjes uitgebracht met de uitleg dat het de bedoeling was dat zij voor hun klanten zouden gaan bijhouden en doorgeven hoe men zijn energieverbruik kon verminderen. Maar nu werd er reclame gemaakt voor apparaten waarmee men zelf zijn energieverbruik beter zou kunnen gaan managen door het gebruik van 'slimme' meters die via internet kunnen communiceren met iemands tablet of i-Phone en dergelijke. Mensen werden gelokt met het rooskleurige toekomstperspectief dat apparaten als op afstand bestuurbare thermostaten 'die regelen dat de kachel aangaat als je in de buurt van huis komt' het leven zo veel gemakkelijker zouden maken en met het aanprijzen van de zegeningen van het veronderstelde gemak wat het Internet der Dingen/Internet of Things (IoT) belooft te brengen met zelfstandig communicerende verwarmingssystemen, koelkasten en wasmachines.

Netbeheerders zoeken randen van de wet op met misleiding

Vijfde fase: het verzet groeit
Sinds 1 januari 2015 is de grote uitrol van de slimme meter in Nederland begonnen.

De netbeheerders, die inmiddels als enige de verantwoordelijken zijn voor het plaatsen van de meters blijven de randen van de wet opzoeken met onduidelijke berichtgeving over het behoud van de weigeroptie.

VERBODEN "SLIMME" METER TE PLAATSEN!
SLIM METEN SLINKS WETEN
De bewoner van dit pand wenst geen installatie van een zgn. 'slimme' meter.
Meer info: www.wijvertrouwenslimmemetersniet.nl
actie: Burgerrechtenvereniging Vrijbit - www.vrijbit.nl

Misleidende teksten als 'alle huishoudens krijgen een 'slimme' meter, websites die pas na lang doorklikken of scrollen informatie geven over de mogelijkheid tot weigeren, suggesties dat het nieuwe verplichte energielabel voor woningen de installatie van een 'slimme' meter zou impliceren… Ze zijn meer regel dan uitzondering. In voorlichtingsbijeenkomsten – van de netbeheerders op tournee – wordt uitsluitend over de energiebesparing gepraat alsof het om een vaststaand resultaat van de 'slimme' meter zou gaan. Veiligheidsaspecten zijn 'geen onderwerp van gesprek' en er wordt gelogen over het feit dat de meters in 2020 verplicht zouden worden gesteld door de EU.

Maar in januari berichtte de Stentor opnieuw dat identiteitsfraude de invoering van de slimme meters schaadt. Opnieuw bleken privégegevens door onbevoegden te kunnen worden bemachtigd. Dit keer door het simpelweg opgeven van een valse naam. Terwijl nog vers in het geheugen lag dat het energiebedrijf Nuon in oktober 2014 wekenlang nodig had om een gigantisch privacylek te dichten waardoor kwaadwillenden zich via 'de gateway' van de 'slimme' meters toegang konden verschaffen tot de privégegevens van klanten.

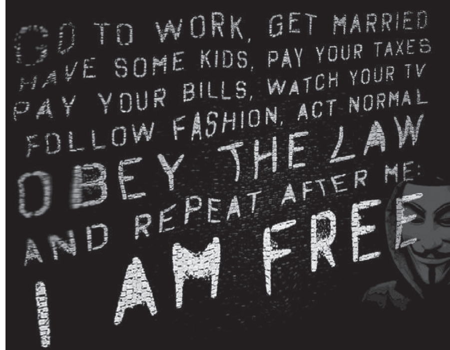
In februari dit jaar riep de vereniging Eigen Huis haar lezers op om de 'slimme' meter te weigeren. En via Vrijbit zien we dat weigeraars uit alle uithoeken van het land meterkaststickers bestellen om aan te geven dat zij expliciet geen toestemming geven voor het plaatsen van een 'slimme' meter. Stickers, die wij tegen frankeerkosten beschikbaar stellen, en die er voor zorgen dat netbeheerders aantoonbaar strafbaar handelen als ze in zo'n situatie toch een 'slimme' meter zouden ophangen. Ook wordt er veel gebruik gemaakt van de voorbeeldbrieven op de Vrijbit website www.wijvertrouwenslimmemetersniet.nl om aan de directie van netbeheerders en woningbouwverenigingen aan te geven dat men geen 'slimme' meter in huis wenst en de garantie vraagt om te bevestigen dat dit gerespecteerd zal worden.

De laatste stand van zaken is dat de netbeheerders dit jaar op 800.000 adressen de meter hopen te kunnen plaatsen en dat één op de tien huishoudens de 'slimme' meter weigert.

door Miek Wijnberg
(Burgerrechtenvereniging Vrijbit)

Noot:
* Zie http://www.privacynieuws.nl/nieuwsoverzicht/binnenlands-nieuws/slimme-energiemeters/14430-een-op-de-tien-weigert-de-slimme-energiemeter.html.

Meer info:
Voor meer informatie en advies over het weigeren van de 'slimme' meters kan contact opgenomen worden met Burger-rechtenvereniging Vrijbit via postadres Kruisweg 32, 3513 CT in Utrecht of per mail naar bestuur@vrijbit.nl

Anonymous

Wat het is, wat het doet

De meeste mensen hebben wel eens gehoord van Anonymous, maar wat het idee achter Anonymous is, wat het heeft bereikt en hoe het ontstaan is, is voor velen onduidelijk. Vandaar dit artikel.

Anonymous is een netwerk van mensen die mogelijk tijdelijk samen werken om een bepaald doel te bereiken. We hebben het hier over een netwerk van miljoenen mensen wereldwijd uit alle lagen van de samenleving met ieder haar of zijn eigen skills. Anonymous heeft geen leiders, geen leden en er zijn geen regels, iedereen kan Anonymous zijn als hij of zij dat wil. Anonymous noemt zichzelf ook wel 'the Hate Machine' en 'the Final Boss of the Internet'.

Anonymous zelf is het idee van totale vrijheid, online en in de fysieke wereld. Het gevecht tegen censuur en onderdrukking, en vooral trollen voor de *lulz* (lol). Anonymous doet wat het wil, wanneer het wil, waar het wil. Over het idee achter Anonymous bestaan veel meningen, en dit is naar mijn idee de beste beschrijving van Anonymous in zijn huidige vorm.

In 2003 werd de website 4chan.org gelanceerd, een website gebaseerd op het anoniem (anonymous) plaatsen en becommentariëren van afbeeldingen over alle denkbare onderwerpen. Op de site ontstond een groep die zich /b/ noemde en actief was op het subforum Random (*/b/ board*); hier is alles mogelijk zonder beperking. Mensen van /b/ herkenden elkaar door bepaalde uitdrukkingen en afbeeldingen te gebruiken. Deze groep hield zich veel bezig met trollen, dat is degene waar je mee in gesprek bent zo kwaad mogelijk maken voor eigen plezier.

Het idee van Anonymous begon met een grap toen iemand binnen /b/ met het volgende idee kwam: wat als 4chan, wat als /b/ een persoon is, een persoon genaamd Anonymous, waar het van buitenaf al op leek gezien iedereen als 'anonymous' postte op 4chan. Het trollen gaat door op websites als Habbo Hotel. In 2007 wordt Anonymous iets georganiseerder nadat een online radiopresentator en neonazi, Hal Turner, een bekende op /b/ board afzeek. Zijn website werd aangevallen met een DDoS attack (het overspoelen van een server met data waardoor deze ontoegankelijk wordt of crasht). Talloze pizza's, escorts, zelfs pallets vol met bouwmaterialen die nog betaald moesten worden werden bij hem thuisbezorgd . Na een e-mail hack wordt Hal uiteindelijk veroordeeld voor onder andere bedreiging van rechters. Er ontstond ruzie in Anonymous over welk pad te gaan bewandelen. Dit was een keerpunt binnen Anonymous.

Wat heeft Anonymous bereikt?
Anonymous heeft veel acties uitgevoerd, vele waren succesvol, maar niet niet alle. Enkele hoogtepunten en een dieptepunt:

> Er werd gedacht dat bijna niemand de straat op zou gaan, uiteindelijk waren er wereldwijd tienduizenden mensen op de been

2008: Project Chanology, de oorlog tegen Church of Scientology: Nadat een filmpje van een interview met Tom Cruise over de Church of Scientology (COS) online viraal ging probeerde COS het filmpje offline te halen via copyrights. Anonymous tolereert geen censuur op het internet en verklaarde COS de oorlog. De website en hun telefoonnetwerk werden met succes lamgelegd. COS huurde privédetectives in om mensen van Anonymous op te sporen, met enkele arrestaties en veroordelingen tot gevolg. Hierna riep Anonymous in een filmpje op tot protest bij COS. Er werd gedacht dat bijna niemand de straat op zou gaan, uiteindelijk waren er wereldwijd tienduizenden mensen op de been.

2010: Operation Payback. PayPal, Mastercard en Amazon stopten hun services aan de website Wikileaks. Anonymous pikte dit niet en verklaarde deze bedrijven de oorlog. De websites van PayPal en Mastercard werden enkele dagen offline gehouden door middel van DDoS attacks. De aanval heeft miljoenen euro's schade als gevolg, 13 mensen werden gearresteerd.

2011-2012: Arabische Lente. Anonymous was ook actief tijdens de Arabische lente. In Tunesië werden mensen geholpen internetblokkades en censuur te omzeilen. Het lekken van regeringsbestanden aan Wikileaks die viraal gingen was de druppel voor de bevolking met massaprotesten tot gevolg. In Egypte werd eveneens geholpen met het omzeilen van internetblokkades en er werd geholpen met het opzetten van *livestreams*. De gruwelijke live beelden van mensen die werden afgeslacht door de politie en het leger raakten een gevoelige snaar bij Anonymous. Op 27 januari 2012 sloot de regering in Egypte het internet af in het land. Na het zien van de live beelden en het bekend worden van het afsluiten van het internet in Egypte was al snel duidelijk dat daar erge dingen gebeurden. Er ontstond massale beweging binnen Anonymous, er worden inbelverbinden opgezet en er werden handleidingen gemaakt voor het verlenen van eerste hulp, het vervaardigen van *home made* gasmaskers en dergelijke (Anonymous *care package*).

2011-2012: ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement). Rond 2011 verschenen er op internet officiële documenten over een internationaal handelsverdrag op het gebied van copyright handhaving. Dit verdrag zorgde op veel punten voor internetcensuur en privacyschending. Anonymous deed een oproep tot massaprotesten die wereldwijd ook ontstonden, regeringen zwichtten en ACTA werd verworpen.

Eind 2012-2013: Het Sabu-schandaal. Hector Xavier Monsegur oftewel Sabu was een *ringleader* van twee hackergroepen die geassocieerd werden met Anonymous, Lulzsec en Antisec. Maar hij was ook een FBI-informant die informatie en namen doorspeelde, met arrestaties tot gevolg. De meest bekende arrestanten zijn Barrett Brown en Jeremy Hammond. Het Sabuschandaal heeft een behoorlijke deuk geslagen in het vertrouwen binnen Anonymous. Nadat dit gebeurd was werd het ook een tijdje iets rustiger rondom Anonymous.

Inmiddels is Anonymous wel weer redelijk actief met acties als Operation Isis, waarbij websites en profielen op sociale media van jihadisten offline worden gehaald, en Operation Destroy Daily Dot, opgezet omdat Hector Xavier Monsegur nu daar (bij Daily Dot) werkt. Ongetwijfeld zal Anonymous ook in de toekomst nog van zich doen spreken.

door Anonymous

Vaarwel!

Ik zal ze missen, die laatste kleine kleurrijke oases in hartje Amsterdam. Die enkele vrijplaatsen voor muziek, kunst en graffiti. Die sociale en creatieve projecten en gratis en open ruimtes.

Ze waren ons zo'n beetje allemaal al afgenomen, op de 'Tabakspanden' na. Maar ook die moesten er dus aan geloven. Aan dit decadente, verzuurde uitverkoopsysteem. Aan 'de Key', het 'grote' geld en de moraliteit van de gemeente Amsterdam.

Respect daarom voor iedereen die zich heeft verzet tegen de ontruiming van de Spuistraat!

De 'heilige' Vondelbrug (in het Vondelpark) was ook zo'n plek voor de graffitischrijvers, die perse weg moest vanwege de zogenaamde verkeerde 'voorbeeldfunctie'. Inmiddels is deze brug het laatste decennium letterlijk meer dan 1000 keer schoongemaakt. Nutteloos gewoon! Want voor wie eigenlijk? De toeristen vinden het prachtig. Ze komen vaak zelfs speciaal hier naartoe omdat ze menen en hopen hier in Amsterdam een grote vrijheid en tolerantie aan te treffen, o.a. in de vorm van een dergelijke expressie van het spontane leven. Want dat is graffiti uiteindelijk toch... Leven! En dat is Amsterdam (en geheel Nederland) dus aan het uitwissen. Zoals ze dat wel vaker willen met de geschiedenis, die ons eigenlijk heel andere lessen vertelt en leert dan die in hun 'propaganda' boekjes wordt beschreven. Zelden werden er zo veel foto's genomen van een plek als die van de 'Tabakspanden' in de Spuistraat.

Een nog dwazere poging was wel het gedeeltelijk onder water zetten van de halve Schellingwouderbrug jaren geleden, als onderdeel van de uitroeiing van alle 'entartete kunst' (het 'Graffiti-fini-plan' van de stad Amsterdam), zodat de graffitischrijvers ('ratten uit de riolen', aldus gemeenteraadslid en Tropicana-ganger W.T.) niet meer goed bij de muren konden komen, tenzij ze kaplaarzen aantrekken of met rubberboten komen (wat wij dan ook al snel deden!). Die brug was destijds een van grootste, vrolijkste openluchtmusea van Nederland en werd druk bezocht door mensen uit de hele wereld.

Er wordt hier nog altijd wel geschilderd, maar dit gaat nu gepaard met boetes en constante controles van rare lui met blauwe petten op scooters.

Ik schrijf deze tekst omdat ik al dat oprechte, spontane leven echt mis in de stad. De 'Tabakspanden' behoorden tot de laatste zichtbare vrijplaatsen in de hele binnenstad. Alleen visueel gezien al, mis ik ze enorm. Niet dus omdat ik er woonde, of omdat ik er zo vaak kwam, maar gewoon omdat ik daar wel welkom was om wat te schilderen, daar wel getolereerd werd en wel mocht leven op mijn manier. Omdat ik er altijd vrolijk van werd, die publieke, bonte vrije collaboratie van figuren, letters en kleuren.

Grijsheid, decadentie, verveling, commercie heeft ons niets te bieden behalve de dood of leven een als zombie!

Lang leve het echte leven!

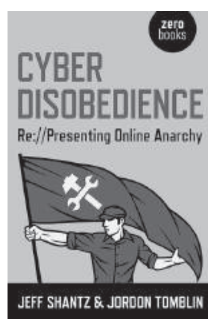
Dr. P.

Sjakoo's boekentips

Jeff Shantz & Jordon Tomblin

Cyber Disobedience

Re://Presenting Online Anarchy

Eén ding is duidelijk: we kunnen ons ons dagelijkse leven bijna niet meer voorstellen zonder internet. Weinig activiteiten hebben de hedendaagse populaire verbeelding zo beïnvloed als hacking en online activisme. Dit boek levert de meest boeiende en gedetailleerde analyse van online burgerlijke ongehoorzaamheid en anarchisme vandaag. Shantz en Tomblin zetten de activiteiten van de cyber-activisten en hackers uiteen. Ze laten zien dat het allesbeheersende internet gebruikt kan worden voor het bestrijden van de autoriteit, het creëren van internationale solidariteit en de ideeën van het anarchisme te verspreiden. Ook de vrije software en anti-copyright beweging komen ter sprake. Activisten, studenten, wetenschappers – iedereen die geïnteresseerd is in de anti-kapitalistische sociale bewegingen en digitaal verzet van onderop – zullen profiteren van het lezen Shantz' en Tomblin's argumenten.

2014, 159 pag., € 18.95
Zero Books, Hants, UK
ISBN 9781782795568

Eric Hazan & Kamo

De Eerste Revolutionaire Maatregelen

De auteurs constateren dat de volkeren in deze wereld gebukt gaan onder het optreden van verschillende soorten regeringen. Zij delen die in naar driehoofdgroepen: (a) de 'communistische' landen, met een partij aan de macht en gemanipuleerde verkiezingen, (b) instabiele machten, zoals in Syrië en de republiek Kongo en (c) de 'democratieën', waarin het neoliberalisme het, wat de auteurs noemen, 'democratisch kapitalisme' heeft laten indalen. Ondanks vrije verkiezingen en een parlement dat wetten maakt, regeert daar de markt. De private financiële sector enerzijds en anderzijds de regeringen, de centrale banken, de Europese commissie, zij vormen een osmotisch geheel. Hiertegen kan je alleen nog maar in opstand komen. En ja, tegelijk is te onderkennen dat de apathie groot is. Evenwel, menen de auteurs, dat die plotseling kan omslaan in een zo grote woede dat er opstand uitbreekt. Daar is niet echt veel voor nodig. Wie de gang van zaken na menig grote volksopstand in ogenschouw neemt, merkt telkens een viertal verschijnselen op: (1) volksopstand, (2) instellen van een voorlopige regering, (3) verkiezingen en (4) aan de macht komen van de 'reactie'. Tijdens een grote volksopstand is een soort verdamping van de macht te ontwaren. Hazan en Kamo verwijzen met de uitdrukking naar de hierboven genoemde tekst van het 'Onzichtbare comité' getiteld 'De komende opstand'. Steeds weer deed zich hetzelfde verloop voor, waarbij de opstand uiteindelijk leidde tot de opkomst van de 'reactie'. Dat dit niet altijd van politiek rechts komt, leren andere voorbeelden, zoals de Duitse revolutie van 1918-1919. Na die revolutie kwam door verkiezingen de socialist Friedrich Ebert (1871-1925) aan de macht (eerste president van de Weimarrepubliek). Met behulp van het extreemrechtse Freikorps werden linkse opstanden bloedig neergeslagen... Om deze gang van zaken te voorkomen bevelen Hazan en Kamo aan: werk onmiddellijk aan het creëren van het onomkeerbare. Dit vormt de kern van hun boek. Zij hameren er dus op onmiddellijk dat te doen, wat het op gang brengen van het proces opstand/reactie tegen gaat. In hun boek geven zij daaromtrent vele tips, zoals: direct na de opstand zullen de regering en haar ambtenaren de gebouwen en lokale verlaten hebben. Neem die ruimtes onmiddellijk in bezit en verbouw ze per direct. Maak er hotels of appartementen van. Neem ze in gebruik als crèches en kunstenaarsateliers, als schoollokalen en restaurants. In één woord: voorkom dat de kliek van machthebbers en hun bureaucratie kan terugkeren. Een andere soort raadgeving is: ga onmiddellijk anders over werk en economie denken. Zorg er daarbij voor dat bepaalde beroepen niet meer kunnen terugkeren. Schrap woorden als werk, werkloosheid, arbeidsmarkt uit je woordenboek. Weet dat dit kan, roepen de auteurs: in Spanje 1936 hebben ze het voorbeeld gegeven. Ook wat het geld aangaat, moet men stoppen om daarover op de oude voet te denken. Om chaos en angst te voorkomen moet het niet onmiddellijk worden afgeschaft. Maar door er een andere opzet aan te geven zal het langzaamaan zijn gebruikelijke functie verliezen. Het doel van de revolutie is namelijk het geld in de marge te dringen door de economie af te schaffen. Met dit laatste hebben de auteurs het neoliberale 'democratische kapitalisme' op het oog. Het is het soort kapitalisme dat ons confronteert met een taal waarin georakeld wordt over (a) arbeidskosten die voor de 'economie' probleem nummer één zijn, over (b) concurrentie die de loop van de economie bepaalt, over (c) consumptie die als turbo moet dienen, over (d) groei om de consumptie bij te houden, terwijl het slechts draait om (e) winst maken, graaien, rijk en nog rijker worden. Een ander model leert dat mensen goed noch slecht zijn (zij zijn zowel tot het goede als het slechte in staat). Door coöperatie kunnen zij zaken gezamenlijk zó aanpakken, dat iedereen daar voordeel van heeft en dat het de samenleving op die manier verder helpt. Als voorbeeld in het heden van een werkwijze, die zich naar het tweede model richt, verwijzen de auteurs naar de Spaanse gemeente Marinaleda en de Franse commune in Tarnac. Hazan en Kamo dan tot slot: de revolutie die komt, zal geen voorhoede kennen, alleen mensen die het gevoel helpen wekken, dat iedereen revolutionair kan zijn. We gaan elkaar ontmoeten, roepen de auteurs de lezer toe. Hoe en wat blijft toch allemaal erg vaag. Dat ze nu juist Marinaleda als voorbeeld kiezen is nogal twijfelachtig, aangezien er ook het nodige bekend is aan kritische geluiden over dit dorp en de burgemeester die al 35 jaar in ambt is. Over democratie en roulatie van taken gesproken! Zijn grote voorbeeld is Che Guevara, dus dan weet je wel in welke hoek de sympathieën van deze man en zijn entourage liggen.

2015, 120 pag., € 14.95
Editie Leesmagazijn, Amsterdam
ISBN 9789491717185

Hans Schnitzler

Het Digitale Proletariaat

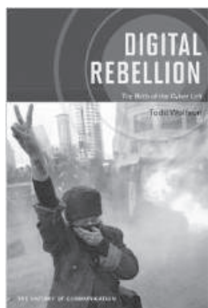
De digitale revolutie brengt een eigentijds proletariaat voort. Fabrieksarbeiders zijn vervangen door informatieverwerkers, grootindustriëlen door grootdatabezitters, machines door megaservers. De industrialisering van de arbeid heeft plaatsgemaakt voor de industrialisering van de geest, lichamelijke uitputting voor geestelijke uitputting, milieuvervuiling voor mentale vervuiling. In *Het digitale proletariaat* wordt de ontstaansgeschiedenis van een eigentijdse klasse geschetst. De digitale proletariër is een mens van wie het hele bewustzijn – zijn aandacht, emoties en vriendschappen, zijn ideeën en fantasieën – tot koopwaar zijn gereduceerd. Schnitzler maakt inzichtelijk dat de mens zowel zijn handelingsbekwaamheid als zijn levenskennis dreigt te verliezen. Totale proletarisering is het resultaat. De bijtende kritiek van de auteur op de digitale cultuur dwingt de lezer tot bezinning.

2015, 160 pag., € 16.90
Bezige Bij, Amsterdam
ISBN 9789023483366

Todd Wolfson

Digital Rebellion

The Birth of the Cyber Left

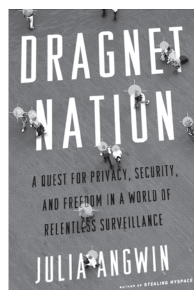

Digital Rebellion onderzoekt de impact van nieuwe media en communicatietechnologieën op de ruimtelijke, strategische en organisatorische structuur van sociale bewegingen. Todd Wolfson begint met de opkomst van de Zapatista's in het midden van de jaren 1990, en hoe aspecten van de beweging – netwerk organisatiestructuur, participatief democratisch bestuur, en het gebruik van communicatiemiddelen als bindmiddel – wezenlijke onderdelen werden van Indymedia en alle Cyber linkse organisaties. Daarbij maakt hij gebruik van interviews en andere etnografische gegevens om de op media gebaseerde denktanks en experimenten die de evolutie van de Cyber Left's hebben voortgezet, in kaart te brengen, na de bestudering van de historische antecedenten en opkomst van het wereldwijde Indymedia netwerk, en zijn invloed op de activiteiten op lokaal, nationaal en mondiaal niveau. Hij kijkt ook naar de participatieve democratie van die mondiale sociale bewegingen en de wijze waarop twee kernideeën, de democratie en de decentralisatie, de beweging als leidraad dienen. Wolfson legt in zijn boek de rol uit van Indymedia en de Global Social Justice Movement en hun fundamentele rol in de Occupy strijd, de Arabische opstand, en de andere opkomende sociale bewegingen van de afgelopen jaren.

2014, 240 pag., € 31.30
University of Illinois Press, Chicago
ISBN 9780252080388

Julia Angwin

Dragnet Nation

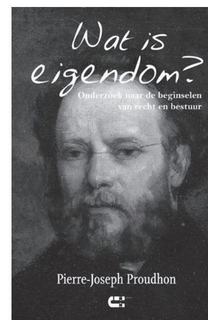
Een kijkje op wie jou ziet, wat ze weten en waarom het van belang is. We worden in de gaten gehouden. We zien online advertenties van de websites die wij al hebben bezocht, lang nadat we naar andere interesses zijn overgestapt. Onze smartphones en auto's zenden de locatie uit waar we ons bevinden, zodat we weten wat er in de buurt is, maar ook anderen in staat stellen om ons te volgen. En de overheid, zoals we weten, beheert een gigantische dataverzameling over het internet en van het wereldwijde telefoonverkeer. De onderzoeksjournalist Julia Angwin biedt ons in *Dragnet Nation* vanuit de frontlinies van Amerika's surveillance economie, een onthullende en verontrustende blik op hoe de overheid, particuliere bedrijven, en zelfs criminelen dankzij de technologie enorme hoeveelheden persoonlijke gegevens opslaan en gebruiken. Angwin benadrukt in haar boek dat we in een wereld leven waarin we in ons eigen huis worden bekeken, waar we niet langer onze geheimen kunnen bewaren, en waar we kunnen worden geïmiteerd, financieel gemanipuleerd, of zelfs in een politie dossier kunnen worden opgenomen. Verder stelt Angwin dat het grootste langetermijngevaar is dat we beginnen te wennen aan het toezicht. We censureren onze woorden en gedachten, totdat we juist de vrijheid die ons unieke individuen maakt verliezen. Ontzet over een dergelijk vooruitzicht voert Angwin een reeks experimenten om te proberen haarzelf te beschermen, variërend van het stoppen met het gebruik van Google tot weer het gebruik van prepaid telefoons waaruit blijkt hoe moeilijk het is voor een gemiddelde burger om aan de controle en toezicht te ontsnappen.

2015, 304 pag., € 25.95
Times Books, New York
ISBN 9780805098075

Pierre-Joseph Proudhon

Wat is Eigendom?

Onderzoek naar de Beginselen van Recht en Bestuur

Wat is eigendom? (1840) van Pierre-Joseph Proudhon (1809-1865) is een klassieker om meerdere redenen. Het gaf niet alleen naam aan een stroming binnen het socialisme en vorm aan het verzet tegen ongelijkheid, maar het beschreef ook een nieuwe, vrije maatschappij: die van de anarchie. Proudhon mag worden gezien als een van de eerste anarchistische denkers en daarmee als grondlegger van het anarchisme. Tijdens zijn leven verzette hij zich fel tegen het autoritair socialisme en tegen het kapitalisme. In plaats daarvan bepleitte hij een coöperatieve samenleving, zonder regering. Proudhon is voor afschaffing van het private eigendom en de vervanging daarvan door particulier bezit en vruchtgebruik. In zijn strijd wordt hij gedreven door zijn innerlijke, radicale afschuw van elke vorm van overheersing van de mens door de mens en zijn gevoel van (materiële) rechtvaardigheid. Op de vraag ‘Qu'est-ce que la propriété?’ (Wat is eigendom?) antwoordt Proudhon met zijn klassiek geworden uitspraak: ‘La propriété, c'est le vol!’ (Eigendom is diefstal!). Hiermee verzet hij zich tegen de werkgever die de door de arbeiders geproduceerde meerwaarde in zijn zak steekt. Die meerwaarde behoort de arbeiders toe. In zijn ogen creëert alleen arbeid rijkdom. Is dat niet het geval, dan is er sprake van diefstal. Nu de kloof tussen arm en rijk onoverbrugbaar lijkt te worden en rendement op vermogen vele malen groter is dan rendement op arbeid blijkt dat *Wat is eigendom?* na 175 jaar niets aan actualiteit heeft ingeboet.

2014, 256 pag., € 22.50
Uitgeverij IJzer, Utrecht
ISBN 9789086841080

Gabriella Coleman

Hacker, Hoaxer, Whistleblower, Spy:

The Story of Anonymous

In dit boek wordt het een en ander uitgelegd over de wereldwijde beweging van de hackers, pranksters en activisten die onder de naam Anonymous werkt. Deze beweging is geëvalueerd van een los collectief van tiener 4channers die voornamelijk porno posten in een van de meest interessante en ongewone groepen van onze tijd, die bedrijven, overheden en particulieren een angst bezorgen met hun hacken en programmeerkennis. Deze beweging is bekend geworden tijdens de Arabische Lente en Occupy Wall Street waarin ze een belangrijke ondersteunende rol speelde. De antropoloog Gabriella Coleman, die per ongeluk op 4chan stuitte tijdens het bestuderen van Scientology, begeleidt de lezer vakkundig door de verrassende evolutie van het ontstaan van de beweging Anonymous. Ze wordt heel nauw bij deze beweging betrokken waardoor ze van dichterbij de activiteiten van de beweging kan volgen en zien ontwikkelen. Het verhaal bruist van gegevens van binnenuit, een notoir mysterieuze subcultuur, waarvan semi-legendarische bedriegers - zoals Topiary, Taanvoer, Anachaos en Sabu te voorschijn komen als complex, divers, politiek en cultureel wereldse mensen. 'Hacker, Hoaxer, Whistleblower, Spy' vertelt ons in details over deze mysterieuze subculturele beweging, inclusief gesprekken met de gevangen zittende hacker Jeremy Hammond en de dubbelagent/hacker Hector 'Sabu' Monsegur die ervoor zorgde dat Jeremy gevangen werd. Dit boek biedt ons fascinerende inzichten in de betekenis van digitale activisme en de weinig begrepen facetten van de cultuur in het internettijdperk, daarbij inbegrepen de geschiedenis van 'trollen', de ethiek en metafysica van het hacken, en het ontstaan en de veelvuldige betekenissen van 'de lulz'.

2014, 256 pag., € 25.40
Verso, London
ISBN 9781781685839

Al de besproken boeken zijn verkrijgbaar/bestelbaar bij de betere boekhandels (Fort van Sjakoo te Amsterdam, Rosa te Groningen en de Rooie Rat te Utrecht). Het Fort van Sjakoo verzorgde deze rubriek en heeft de boeken ook op voorraad. Ondersteun de laatste alternatieve boekhandels van Nederland en bestel je boeken dáár.

Fort van Sjakoo | Jodenbreestraat 24
Amsterdam | 020-6258979
info@sjakoo.nl | www.sjakoo.nl

International Bookshop

Het Fort van Sjakoo

is op zoek naar vrijwilligers!

Al ruim 35 jaar een bron van radicaal gedachtegoed van en voor de Beweging. Gespecialiseerd in buitenparlementaire en anti-autoritaire gedachten en daden, in heden, verleden en toekomst. Een solide collectief, genoeg boosheid, verlangen naar radicale verandering en aardige mensen om nog jaren voort te kunnen. Lijkt dat je wat? We zoeken gemotiveerde mensen voor minimaal een dagdeel per week. Schrijf ons een mailtje of een brief om te laten weten waarom. Als je vragen hebt kom dan even langs of mail of bel even.

Het Fort van Sjakoo, want met stenen alleen komen we er niet!

Mijn oma en opa waren anarchisten

'Heel veel succes, kleintje!'

Iemand heeft mij wel eens gevraagd of ik kon uitleggen wat het voor mij betekende dat mijn grootouders anarchisten waren. Ik heb toen geantwoord dat ik dat niet zo goed weet. Mijn grootouders waren namelijk ook Amsterdammers, arbeiders, kinderen van hun ouders en hun tijd met ieder een eigen karakter. En ze waren mijn oma en opa. Op verzoek van de redactie zette ik mijn herinneringen op papier.

Ik kan niet zeggen of het anarchistisch was dat mijn grootvader altijd vals speelde – met een vrolijke twinkeling in zijn ogen – of dat mijn grootmoeder mij graag het gouden boekje 'Meneer de Hond' voorlas. Beiden vind ik wel nog steeds opvoedkundige aanraders. 'Meneer de Hond' gaat over een hond die van zichzelf is en die een jongetje tegenkomt dat ook van zichzelf is. De hond en het jongetje gaan samenleven, maar blijven wel van zichzelf (dit boek is nog steeds verkrijgbaar!). Het vals spelen heeft me geleerd mezelf iets minder serieus te nemen en soms kronkelige wegen naar mijn doel te kiezen, in plaats van die principiële weg, recht vooruit.

Mijn grootvader werd geboren in de Amsterdamse Pijp op 27 april 1901 en stierf op 29 oktober 1983. Voor de jongeren onder de lezers: zijn sterfdag was de dag dat de grootste demonstratie uit de geschiedenis van Nederland plaats vond – in Den Haag tegen kruisraketten. Hij had een bizarre dag gekozen om te sterven. Het was de enige dag in zijn leven dat hij van ieder van zijn kinderen, zijn kleinkinderen en hun partners wist waar ze waren; zijn twee dochters en schoonzonen zaten naast zijn bed, de rest was in Den Haag aan het demonstreren. Mijn opa heeft 's morgens zijn bed laten verschuiven, zodat hij de bussen kon zien die op weg waren naar Den Haag. Daarna heeft hij in zijn bed nog geluisterd naar het live verslag over de demonstratie op de radio. Hij vond het mooi, maar het stemde hem niet optimistisch. Een paar dagen voor zijn dood zag ik hem voor het laatst en hij zei tegen mij toen ik afscheid van hem nam: 'Het zal voor jullie moeilijker worden dan het voor ons was. Heel veel succes, kleintje!' Ik vond dat heel cryptische afscheidswoorden. Hij, mijn grootvader, geboren in een arm gezin in de Pijp, opgegroeid met een Eerste Wereldoorlog, de verschrikkelijke crisisjaren en de Tweede Wereldoorlog, vertelde mij – kind van de welvaart na de Tweede Wereldoorlog – dat ik het moeilijker zou krijgen dan hij.

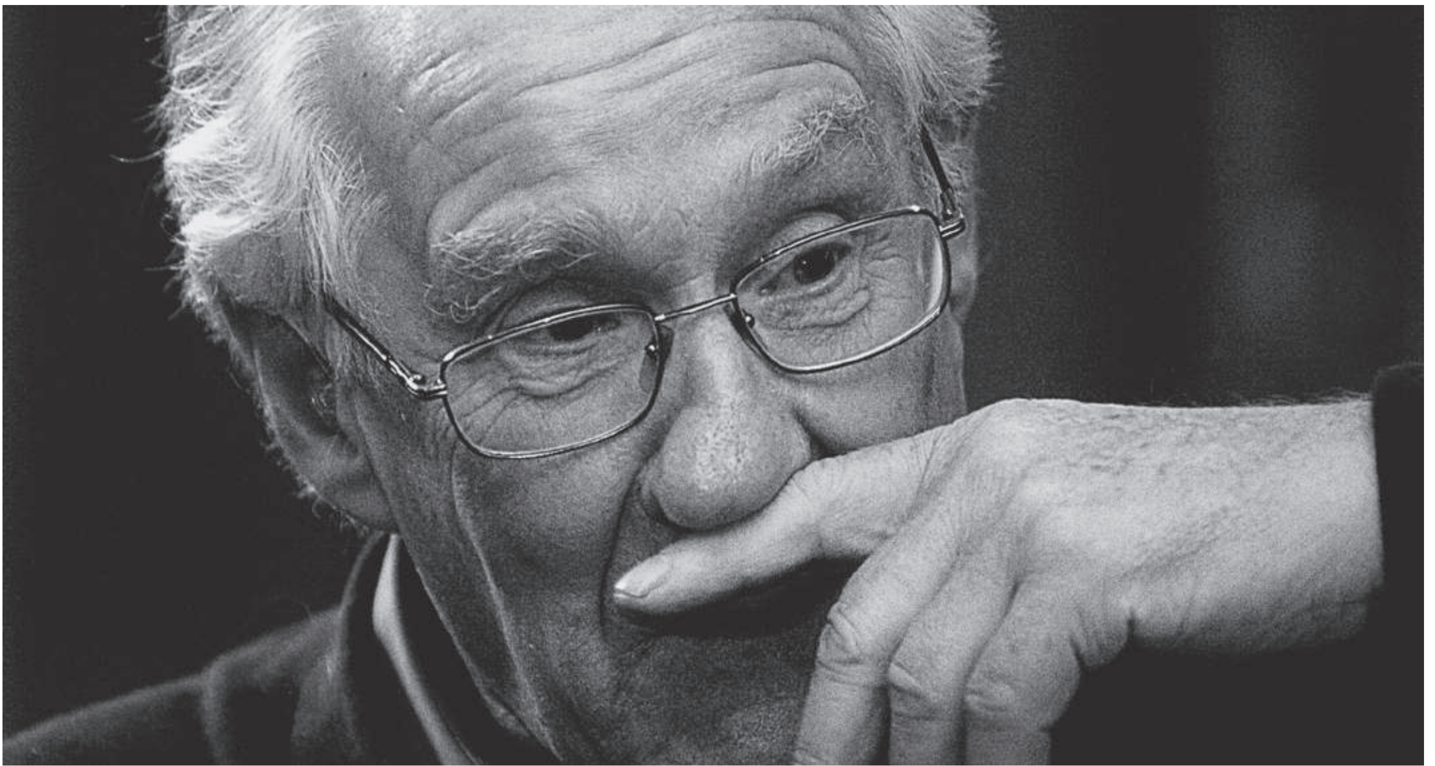

Omdat ik in Amsterdam woonde in de laatste jaren van zijn leven sprak ik in die tijd heel veel met hem over politiek. Ik studeerde tot zijn grote blijdschap en interesse politicologie. Iedere week zat hij klaar in zijn huis (en later in zijn ziekenhuisbed) en vroeg aan mij: 'Zo kleintje, wat heb je geleerd deze week?' En dan vertelde ik over de boeken die ik had gelezen en de colleges die ik had gevolgd. En hij vertelde over de straat; de acties die er waren in zijn tijd, de ideologische discussies, de vechtpartijen, en het leven in Amsterdam voor arbeiders zoals hij.

Nu, terugdenkend aan de cryptische laatste woorden van mijn grootvader in combinatie met de vele gesprekken die ik daarvoor met hem heb gehad, denk ik dat hij toen beter begreep waar de wereld naartoe ging dan ik. Ik denk dat hij de globalisering zag als een gevaarlijke ontwikkeling, omdat daardoor de 'vijand' niet meer op 500 meter afstand in Amsterdam Zuid woonde, maar als een volstrekt onbekende, en ongrijpbare macht zou zijn, die veel moeilijker te bevatten en te bestrijden zou worden. Hij begreep wellicht dat de demonstratie tegen kruisraketten in Den Haag een laatste stuiptrekking van een kritisch, welvarend en zelfbewust volk zou zijn, omdat de tekenen van de afbraak al zichtbaar waren in 1983. Zichtbaar in ieder geval voor hen die – zo oud als mijn grootvader toen – de macht en de kracht van het kapitalisme kenden. Mijn opa, die 82 jaar is geworden en tal van sociale verworvenheden mede mogelijk heeft gemaakt, zag dat het kapot gemaakt werd.

Zijn laatste woorden betroffen niet mijn persoonlijke leven of mijn carrière, maar de toekomst van de maatschappij. Toen ik meende te begrijpen wat hij met zijn laatste woorden bedoelde, heb ik die laatste boodschap van hem beschouwd als een boodschap aan alle jonge mensen van toen, van nu en van de toekomst, die streven naar een totaal andere maatschappij. Nu, meer dan dertig jaar later, geef ik zijn woorden bij deze door aan iedereen die – net als mijn grootvader toen – een andere maatschappij wil en daar op regelmatige basis keihard aan trekt: 'Heel veel succes, kleintjes! Het zal een hele moeilijke strijd worden, moeilijker dan die van onze voorvaderen in de negentiende en twintigste eeuw.'

door Anita

Alain Badiou: het democratisch materialisme versus de affirmatieve dialectiek

Al het verzet is een breuk met wat er is. En elke breuk begint, voor diegenen die erin betrokken zijn, door een breuk met zichzelf.
- Alain Badiou[1]

'Word rijk!', 'Wees flexibel', 'Geniet zonder grenzen', *Enjoy!*, *Succeed!* en *'YOLO!' (You Only Live Once)*: Aan deze credo's ligt volgens Alain Badiou het westerse leven-zonder-een-idee ten grondslag, waarin de eindigheid van het leven wordt benadrukt. Leven zonder een idee houdt in dat leven een kwestie wordt van louter overleven. Het betekent leven in een futloze wereld waarin we er vanuit gaan dat het leven gedomineerd wordt door egoïstische bevrediging van behoeften en onderlinge concurrentiestrijd.[2] Dit leven zonder idee is de huidige ideologie van het kapitalisme die Alain Badiou het *democratisch materialisme* of het postmodernisme noemt. Volgens hem wordt de mens binnen het kapitalistische systeem gereduceerd tot dier, tot een biologische soort.[3] Hij wordt teruggeworpen op zijn eigenbelang, commerciële capaciteiten en kleine verlangens. Er blijft niet veel meer van de mens over dan zijn lichaam.[4] Alain Badiou (Rabat 1937) is misschien wel één van de belangrijkste levende filosofen. Hij toont aan dat het mogelijk is een filosofie – een denken en doen – te ontwikkelen die een uitzondering vormt op zowel het democratisch materialisme als het kapitalisme en deze vervolgens overtreedt. Zijn filosofie van de *affirmatieve* of *materialistische dialectiek* draait om de vraag hoe we iets nieuws in de huidige situatie kunnen denken en doen. Velen zijn geïnspireerd door zijn politieke en filosofische werk. Ook ik ben diep onder de indruk van de mogelijkheden die zijn filosofie biedt; ze maakt inzichtelijk hoe radicale omwentelingen werken. Hij pleit voor een egalitaire samenleving zonder staat en zonder partij waarin mensen vrij zijn om oneindig te experimenteren met het leven.

Waar de dominante westerse ideologie de mensen voorhoudt dat *There is No Alternative! (TINA!)*, levert Badiou een vurig en ruimdenkend betoog tegen deze heersende machteloosheid.[5] Zo schrijft hij in zijn *Seconde manifeste pour la philosophie* (2009) dat het manifest in dienst staat van 'de revolutionaire *relevantie* van de filosofie'.[6] Waarmee hij zich afzet tegen het door hem veronderstelde slaafse dogmatisme van de hedendaagse filosofie dat haar tot een onderdeel van de westerse propaganda zou maken. De analytische filosofie moet het ontgelden omdat die op een dogmatische wijze een soort van geloof in de wetenschap zou aanhangen. Volgens dat geloof zijn alle dingen op natuurlijke wijze te verklaren. Het moralisme dat bij dit geloof past omschrijft hij in de opvallende woorden: 'je moet eerder aardig en democratisch zijn dan slecht en totalitair'.[7] Badiou drukt hiermee uit dat het tegenwoordig vooral van mensen wordt verwacht dat zij leven volgens de regels en de heersende orde. Hierin komt allereerst Badiou's provocatieve stijl van filosoferen naar voren. Deze wonderlijk klinkende woorden zijn wellicht tevens een juiste analyse van het dogmatische gehalte van de ideologie van de westerse democratie met haar holle frases van het belang van mensenrechten en de vrijheid van meningsuiting. Badiou tracht met zijn werk een uitzondering te vormen op de huidige situatie en deze tegelijkertijd te overtreden. Hij bekritiseert in het genoemde voorbeeld ten eerste de samensmelting van wetenschap met filosofie en ten tweede vooral de bevestiging van de status quo door de filosofie. Het is precies die handhaving van de status quo die Badiou immer onder vuur lijkt willen te nemen.

Badiou is zelf een filosoof in de klassieke betekenis van het woord die ook buiten de academie theorie en praktijk met elkaar verbindt; voor hem staat het handelend denken en denkend handelen centraal. In tegenstelling tot de dominante machteloosheid in zowel de filosofie als in de maatschappij is Badiou een radicaal pleitbezorger van de mogelijkheid van de mensheid om zich actief te verheffen boven het egoïstische, dierlijke bestaan. Volgens hem kunnen mensen zich van het alledaagse afwenden in vier belangrijke domeinen. Het leven zoals hij dat in zijn filosofie van de affirmatieve of materialistische dialectiek omschrijft is de universele ervaring van de kracht van een liefdesontmoeting, of het momentum van

een politieke bijeenkomst, de beschouwing van een kunstwerk of het bevatten van een wetenschappelijke formule.[8] Hij veroordeelt de huidige overmeestering van wetenschap door techniek, de overheersing van kunst door cultuur, de verovering van politiek door beheer en tenslotte de overweldiging van liefde door seks.[9]

We zijn individuen met een materiële en eindige identiteit die materiële welvaart najagen

---

Onze tijd wordt volgens Badiou simpelweg gedomineerd door de huidige parlementaire democratie en het kapitalisme die dusdanig met elkaar vervlochten zijn dat de praktijk van de democratie heel anders is dan de heerschappij van het volk die de term eigenlijk inhoudt. Er is naar zijn idee sprake van een oligarchie die in stand wordt gehouden door middel van de uitbuiting en onderdrukking van de massa's. Hij denkt hierbij aan de massa's Afrikanen die er niet toe doen maar ook de massa's van gewone mensen in het Westen die niets in te brengen hebben behalve hun stemrecht. Die massa's noemt hij de *niet bestaanden*.[10] Badiou munt voor deze nauwe verbondenheid van het kapitalisme met de parlementaire democratie de term *kapitaloparlementarisme* waarvan de ideologie zoals genoemd het democratisch materialisme is. Het democratisch materialisme stelt hij gelijk met het postmodernisme.

Die ideologie van het postmodernisme of het democratisch materialisme wordt hier tegenwoordig in het Westen klakkeloos aangehangen aldus Badiou. Hij omschrijft het materiële uitgangspunt van die ideologie als: 'er bestaan slechts lichamen en talen'. Hij bedoelt daarmee ten eerste dat er individuen met meningen zijn en ten tweede dat er gemeenschappen of culturen zijn met gewoontes, oftewel dat er sprake is van culturele diversiteit.[11] We zijn individuen met een materiële en eindige identiteit die materiële welvaart najagen. Het lijkt er inderdaad op dat we hier in het Westen na de dood van God bijna allemaal materialisten zijn geworden.[12] Wie gelooft bijvoorbeeld nog in het bestaan van een onsterfelijke ziel? Op deze wijze vraagt Badiou de lezer en zichzelf in de eerste zinnen van zijn *Logiques des mondes* (2006): 'Wat denken wij allemaal tegenwoordig? Wat denk ik als ik mijzelf niet beheers? Of eigenlijk, wat is ons (mijn) natuurlijk geloof?'[13] Dat natuurlijke geloof is volgens hem het leven zonder idee in een futloze en onverschillige wereld dat het bestaan uitsluit van alles wat anders is dan een taal en een lichaam.

Badiou bekritiseert het democratisch materialisme om de reden dat daarin het bestaan van potentieel oneindige waarden of waarheden niet wordt erkend.[14] Die heersende ideologie domineert ook de filosoof, ook Badiou en hij erkent in grote lijnen het loutere materiële bestaan van lichamen en talen. Echter, als Badiou de bijzonderheden onder de loep neemt treft hij uitzonderingen aan: 'Er bestaan ook 'ietsen' – laten we het voorlopig vaag houden – die noch op grond van individuele singulariteiten, noch op grond van culturele constructies identificeerbaar zijn'.[15] Daarmee bedoelt hij dat er dingen zijn die geen individueel lichaam zijn noch de culturele diversiteit behelzen maar oneindige waarden of waarheden betreffen.

Badiou noemt de 'ideologische atmosfeer' waarin zijn eigen filosofie plaatsvindt de *materialistische dialectiek* of ook wel *affirmatieve dialectiek*.[16] Waarheden bestrijden de dominante ideologie van het democratisch materialisme niet maar vormen er een uitzondering op en overtreden het vervolgens. Een waarheid is voor Badiou: 'iets' dat 'weliswaar in materieel opzicht uit lichamen en talen [bestaat], maar het wordt, om het eenvoudig te zeggen, door bepaalde individuen in bepaalde culturen geschapen'.[17] Voorbeelden die Badiou van dat soort 'ietsen' geeft in *Tweede manifest voor de filosofie* (2010) zijn:

> [qua kunst]: (de schilderingen in de Chauvet-grot, de opera's van Wagner, de romans van Dame Murasaki, de standbeelden op Paaseiland, de dogonmaskers, de Balinese choreografieën, de Indiase gedichten...). Of wetenschap (de Griekse meetkunde, de Arabische algebra, de fysica van Galilei, het darwinisme...). Of politiek (de uitvinding van de democratie in Griekenland, de boerenbeweging in Duitsland van Luther, de Franse Revolutie, het Sovjetcommunisme, de culturele revolutie in China...). Of liefde (overal met talloze aspecten).[18]

Al deze voorbeelden betekenen dat de oneindige waarde of waarheid altijd een universele uitzondering is op de dominante eindige situatie; een nieuwe waarheid voor een wereld zet die wereld totaal op zijn kop. Het gaat Badiou om het zoeken naar de mogelijkheid om iets nieuws in onze huidige situatie te denken en te doen.

Badiou's materialistische dialectiek als uitzondering op het democratische materialisme moeten we bezien tegen de achtergrond van een belangrijk debat in de geschiedenis van de filosofie: dat tussen het materialisme en idealisme. Het filosofische materialisme is de leer die er vanuit gaat dat materie de enige begin- en eindoorzaak is die bestaat. Oftewel dat het wezen van de mens en de wereld zuiver materieel is.[19] Belangrijke materialisten in de geschiedenis van de filosofie zijn Democritus, Epicurus, LaMettrie, Marx en Althusser. Ook Badiou noemt zichzelf materialist, echter blijkt hij deze traditie volkomen te vernieuwen door de wiskunde als het fundament te nemen waarmee hij het materialisme organiseert.[20] Zacht uitgedrukt is deze combinatie van wiskunde en materialisme nogal onwaarschijnlijk. Badiou bedoelt niet dat de materiële dingen in de wereld wiskundige objecten zijn – wat helemaal vreemd zou zijn – maar dat het meest fundamentele dat is te denken over de dingen wiskundig is te vatten. Dat valt algemeen beschouwd eerder onder het idealisme dan onder het materialisme.

Het domineren van het democratisch materialisme duidt naast de dood van God op de teloorgang van het idealisme dat ervan uitgaat dat alles een geestelijke oorzaak heeft. Belangrijke idealisten in de geschiedenis van de filosofie zijn Plato, Descartes, Kant en Hegel. Opvallend is dat voor Badiou de grootste en belangrijkste filosofen de idealisten Plato, Hegel en Descartes zijn. Zal Badiou dan toch meer een idealist blijken te zijn dan hem lief is? Maar, zo stelt Badiou in een interview met Sedofsky (1994): 'Om idealist te zijn moet je een onderscheid maken tussen denken en materie, transcendentie en immanentie, het hoge en het lage, puur denken en empirisch denken. Geen enkele van deze onderscheidingen spelen een rol in het systeem dat ik voorstel'.[21] Met deze definitie van het idealisme geeft Badiou aan dat hijzelf een materiële filosofie probeert te ontwikkelen die een nieuwe vorm van materialiteit ontdekt: het zijn de wiskundige wetten die het fundament van materie onthullen. Er is volgens hem geen mysterie van het zijn; alles is kenbaar, gelijk en betekenisloos. Kortweg betoogt hij dat die wiskundige wetten aantonen dat er geen eenheid of totaliteit mogelijk is en dat impliceert dat er altijd een uitzondering geldt; die uitzondering is de niet-dogmatische, niet-totalitaire, universele, niet-kenbare waarheid als uitzondering op de eindige wereldse situatie van kennis.[22] Er gebeurt volgens Badiou soms wat voorbij het bestaan van de lichamen en talen: dat is het evenement waaruit iets nieuws ontstaat. Na het evenement kan dat wat voorheen niet of nauwelijks bestond als *in-existent* of niet-bestaand, ná het evenement maximaal bestaan. Het evenement dat Badiou's denken en leven fundamenteel heeft gevormd is dat van de opstand van Parijs mei 1968 waarvan hij een van de weinige resterende trouwe erfgenamen is. Het evenement van Parijs 1968 opende de mogelijkheid van het creëren van iets nieuws.

1 Het democratisch materialisme – leven in een futloze wereld zonder idee

If you don't stand for something, you will fall for anything – Malcolm X

Er is sprake van het *democratisch* materialisme, omdat er een juridische gelijkheid geldt voor de veelvoud aan talen van religies, culturen, gebruiken et cetera die er bestaan, oftewel dit duidt op de genoemde culturele diversiteit. Daarbij heeft alles en iedereen het recht op bescherming door de wet. Dit drukt de tolerantie uit waarop het Westen zich laat voorstaan. Volgens Badiou is dit echter een beperkte tolerantie, want er is een taal die deze tolerantie niet geniet. Dat is de taal die de voor alles en iedereen geldende juridische en normatieve gelijkheid niet herkent. Binnen de opvatting van het democratische materialisme geldt een taal als dictatoriaal of totalitair als die alle andere talen wil regule-ren en alle lichamen wil beheersen; zoals bijvoorbeeld de taal van het islamitisch fundamentalisme. Badiou wijst erop dat in het geval van een dergelijke totalitaire taal, het democratisch materialisme geen tolerantie nodig acht, maar een zogeheten recht op interventie. Een recht dat zowel legaal als internationaal is afgekondigd en als de nood aan de man is, is zelfs een militaire interventie gerechtvaardigd.[23]

1.1 Het bestaan = het individu = het lichaam

De jeugd lijkt oppermachtig in de democratische wereld. Het gebod dat voortvloeit uit hun zoektocht naar genot is: *Have fun!* en: *YOLO!* oftewel *geniet!*[24] Volgens Badiou lijkt voor de hedendaagse, drukke individuen die genot nastreven, het lichaam de enige overgebleven concrete instantie waar genot te halen is.[25] Ten eerste typeert Badiou de mens als het dier dat leeft onder het bewind van de *power of life*. Onder dit oppervlakkige leven ontwaart Badiou echter *the power of death* of de doodsdrift die de eindigheid van het leven onderstreept. Ten tweede is het volgens hem kenmerkend voor de mens dat hij de overtuiging heeft dat zijn lichaam de enige plaats is waar hij genot kan vinden. Daarmee wil Badiou aangeven dat mensen tegenwoordig in ieder geval niet geneigd zijn om hun hoop in ideeën of eeuwige waarden te zoeken die het dierlijke bestaan overstijgen. Deze tweevoudige karakterisering van de mens als lichamelijk genot zoekend dier dat beheerst wordt door de levenskracht, brengt Badiou ertoe om te concluderen dat het bestaan in het democratische materialisme gelijkgesteld wordt met het individu en met het lichaam, oftewel: 'bestaan = individu = lichaam'.[26]

Badiou voegt als uitzondering op het democratisch materialisme het bestaan van waarheden toe. Dus het axioma van Badiou's materialistische of affirmatieve dialectiek luidt: er bestaan slechts lichamen en talen *behalve* dat er ook waarheden zijn. Badiou vervolgt in *Logics of Worlds*, dat het democratisch materialisme een heuse propaganda-oorlog voert tegen het bewijs van het bestaan van deze eeuwige en universele waarheden: 'We zijn bekend met de klankvormen van deze oorlog: 'bescheidenheid', 'teamwork', 'gefragmenteerd', 'eindigheid', 'respect voor de ander', 'ethiek', 'zelf-expressie', 'balans', 'pragmatisme', 'culturen' ...'.[27] Deze aanduidingen kunnen we volgens hem plaatsen in de antropologische variant van het al genoemde axioma van het democratisch materialisme. Deze antropologische variant luidt: Er zijn slechts individuen en gemeenschappen.[28] Badiou bedoelt hier dat we volgens het democratisch materialisme allen eindige wezens zijn die er goed aan doen elkaar te respecteren, samen te werken, bescheiden te zijn maar toch aandacht te hebben voor zelfexpressie. Of, om te zoeken naar een balans, ondanks de versplintering van het leven, van kennis en van gemeenschapsbanden. Of, ons handelen niet te laten bepalen door een ideologie maar door een zakelijke beoordeling van feiten. Het gezapige Nederlandse poldermodel zal hier naar Badiou's idee prima op aansluiten. Kortom, volgens Badiou geldt binnen deze heersende visie van 'bestaan = individu = lichaam', zowel ten eerste het gebod te genieten van het lichaam als ten tweede de ontkenning van de mogelijkheid van het bestaan van iets anders dan het levende individuele lichaam. Door die ontkenning zouden mensen dan vooral binnen die heersende opinie en ideologie moeten blijven en elkaar helpen om dat te bewerkstelligen.

> Vrijheid binnen het democratisch materialisme is ten eerste het afwezig zijn van een taal die individuele lichamen verboden oplegt

In deze visie 'bestaan = individu = lichaam' geldt de norm om mensen te beschermen en als er tegenwoordig enkel materiële lichamen bestaan, dan is deze humanitaire bescherming slechts de protectie van de levende lichamen, aldus Badiou. Dit materialisme noemt hij *bio-materialisme*; het is het materialisme van het leven.[29] Tegenover deze opinies betreffende de eindigheid van het materiële leven staan voor hem, zoals genoemd, de universaliteit en eeuwigheid van materiële of oneindige waarheden.[30] We zullen zien dat volgens hem daar wèl de bevrijding van de mens uit zijn eindige, dierlijke bestaan gevonden kan worden, terwijl de vrijheid binnen het democratisch materialisme slechts draait om de egoïstische behoeftebevrediging.[31]

1.2 De Vrijheid

Vrijheid binnen het democratisch materialisme is ten eerste het afwezig zijn van een taal die individuele lichamen verboden oplegt. Individuele lichamen worden ten tweede gekenmerkt door de vrijheid om hun eigen capaciteiten te benutten. Volgens Badiou zijn het vervolgens tevens de talen die ervoor zorgen dat de individuele lichamen hun latente capaciteiten actualiseren.[32] Dit is de reden waarom binnen deze opvatting hét voorbeeld of model van elke vrijheid de seksuele vrijheid is. 'Dergelijke vrijheid is in feite onmiskenbaar aangebracht op het punt van de verbinding tussen enerzijds verlangens (lichamen) en anderzijds talige, verbiedende of stimulerende wetgeving'.[33] Hiermee bedoelt Badiou dat volgens het democratisch materialisme elk individu het recht moet hebben om zelf te bepalen hoe zij of hij 'haar of zijn seksualiteit leeft'.[34] Voor velen een wellicht rare maar toch duidelijk herkenbare uitspraak denk ik. Dus de vrijheid in het democratische materialisme is daar gesitueerd waar zowel de lichamelijke verlangens worden verwoord als tegelijkertijd de talige wetten verboden opleggen of stimuleren.[35]

Na de toe-eigening van het recht op de eigen seksualiteit, zullen de andere vrijheden noodzakelijk volgen, aldus Badiou. Want, zo hervat hij, het geldende model met betrekking tot de vrijheid van seks is dat een individu vrij is van verboden om in de privé-sfeer haar of zijn lichaam te gebruiken op de wijze die zij of hij wil. Het is volgens hem precies het lichaam dat een individu een plaats in de wereld geeft.[36] Kortom, de vrijheid van mensen binnen het democratisch materialisme is de vrijheid van hun lichaam binnen het wettelijke kader van verboden en geboden. Deze vrijheid betreft voor Badiou dus een schijnvrijheid die strak wordt gereguleerd. Alhoewel hij één van de weinige, trouwe erfgenamen is van de opstand in Parijs '68 waarin ondermeer de hiermee samenhangende anti-autoritaire – ook seksuele – bevrijding werd bevochten, is hij van mening dat tegenwoordig seks de waarheid van liefde domineert. Badiou denkt dat binnen de huidige dominante ideologie eigenlijk geen ruimte bestaat voor liefde. Liefde omschrijft hij in zijn *In Praise of Love* (2012) als een waarachtige en diepe ervaring van de andersheid waardoor de liefde is gevormd. Liefde is volgens hem het ervaren, ontwikkelen en leven van de wereld vanuit de visie van verschil en niet vanuit identiteit – oftewel vanuit het twee en niet vanuit het – totalitaire – ene. Badiou wijst hier wederom op de uitzonderlijkheid van waarheden; er is eigenlijk geen plaats voor

liefde omdat het een uitzondering inhoudt op de status quo waarin mensen moeten genieten. Dat is de status quo die namelijk slechts regels, orde, wetten, talen en lichamen kent. Volgens hem wordt liefde tegenwoordig onderdrukt door twee dominante opvattingen en praktijken van seks; enerzijds een liberaal idee van een goed gepland huwelijk dat genoegzaam wordt geconsumeerd en anderzijds een libertair hedonisme van vele seksuele relaties waarin het genot centraal staat.[37]

Tenslotte speelt, volgens Badiou in *Logics of Worlds*, in meer algemene zin, binnen het democratisch materialisme de categorie van het leven een fundamentele rol in de zoektocht naar vrijheid. Waarom is ‘leven’ in zo'n hoge mate bepalend voor het democratisch materialisme? Naar Badiou's idee is het leven zo belangrijk gezien het enige gebod dat iedereen tegenwoordig begrijpt: *Slaag in het leven! Succeed!* Daarin zoekt de mens momenteel zijn vrijheid. Wat is een leven van een individu dat niet geslaagd is? De reden die hij geeft voor dit grote belang dat er gehecht wordt aan leven, is dat leven middels de ervaring aanduidt hoe lichaam en taal samenhangen.[38] Met andere woorden bepaalt de ervaring van leven de samenhang tussen lichaam en taal, waardoor het leven als waardevol wordt ervaren zodat het onderste uit de kan wordt gehaald en vandaar het grote belang dat er aan succes wordt gehecht. Het mag duidelijk zijn dat Badiou meent dat we ons hier nog op het niveau van het eindige dierlijke leven zonder idee bevinden dat verre van het beste is waartoe de mens in staat is.

1.3 De eindigheid en de politiek van de administratie

Tot nu toe is duidelijk geworden dat volgens Badiou de eindigheid van het leven centraal staat in het democratisch materialisme. Volgens hem staat hierin de eindigheid centraal vanwege ten eerste de gelijkstelling van individu, bestaan en lichaam en ten tweede door de beperkte vrijheid binnen dit regime. Oftewel een individu is vrij om te genieten van zijn lichaam zoals de wet dat voorschrijft. De dominante opvatting schijnt dat er ook niets anders bestaat dan het individuele levende lichaam dat een taal spreekt. Hoe wordt deze nadruk op de eindigheid van het leven volgens hem gehandhaafd? Badiou oppert hier als mogelijke naam voor de verbinding tussen de ideologie van het democratisch materialisme en het kapitalo-parlementarisme: de *politiek van administratie*. Zij houdt in dat het getal afhankelijk is van de constructie dat alles telbaar is.[39] Het zal blijken dat die constructie volgens hem mede inhoudt dat de oneindigheid binnen het democratisch materialisme wordt vergeten. Het is precies die oneindigheid die hij nodig heeft in zijn huidige filosofie.

Ter herhaling, Badiou vat zijn filosofie van de materialistische dialectiek op als een afwezigheid van het idealisme, dat hij wel aantreft in het democratisch materialisme want dat zou de materiële lichamen en talen voorstellen als de enige dingen die bestaan en deze voorstelling is het geestelijke grondbegrip dat de ware werkelijkheid is en dus een idealisme.[40] Hij bedoelt dat binnen het democratisch materialisme de materiële lichamen en talen worden voorgesteld als een toestand van totaliteit, dus volgens hem gaat er een geestelijk grondbegrip vooraf aan de materie. Met andere woorden, dat geestelijk grondbegrip van het democratisch materialisme is de idee dat de enige dingen die er bestaan materiële lichamen en talen zijn. Volgens Badiou is dat idealistische totaliseren van materiële lichamen en talen onmogelijk. Op basis van de wiskundige verzamelingenleer tracht hij aan te tonen dat het meest fundamentele dat gedacht kan worden over materie dat het puur oneindig is. Daarom is het onmogelijk om een onderscheid te maken tussen materie en denken, tussen immanentie en transcendentie en het hoge en het lage; daarom is het onmogelijk om wat dan ook te totaliseren en vandaar Badiou's idee ‘het Ene is niet’. Badiou erkent het loutere bestaan van materiële lichamen en talen, behalve dat er volgens hem waarheden zijn die een materiële uitzondering vormen op het genoemde totaliseren door het democratisch materialisme en zodoende overtreedt Badiou dat idealistische regime door aan te tonen hoe iets nieuws in de huidige situatie te denken en doen.

De politiek van administratie houdt volgens Badiou in dat het getal afhankelijk is van de constructie dat alles telbaar is. Alles kan in het democratisch materialisme geteld worden. Daarbij is het belangrijk voor de handhaving van de huidige status quo dat die enige dingen die er bestaan te construeren zijn. Oftewel, het is van belang dat de eindige lichamen, talen, individuen en gemeenschappen samen zijn te stellen.[41] Zodoende tracht het vermeende idealisme te bepalen wat mogelijk is – dat is het tellen en samenstellen van de eindige dingen – en wat onmogelijk is – dat is het bestaan van dat wat niet te tellen is en dat zijn oneindige waarheden, aldus Badiou. Hieronder zal blijken dat volgens hem het democratisch materialisme een besluit tot eindigheid omvat zodat deze mogelijke telbaarheid is vol te houden. Hij rekent het vermeende idealisme aan dat het zelf alles wil tellen en in getallen uitdrukt, terwijl het de wiskunde niet begrijpt en daarmee de oneindigheid vergeet. Volgens Badiou kan de wiskunde hier de filosofie verhelderen.[42]

Het besluit tot eindigheid dat het vermeende idealisme insluit verheldert Badiou met het wiskundige besluit tot eindigheid. We beginnen bij de meest simpele wiskundige formule, namelijk het optellen van hele getallen: (n + 1). Het uitgangspunt is dat in de orde van de hele getallen elk getal eindig is. Elk getal is eindig vanwege de eindige positie die het benoemt als het punt waar het staat. Het getal en alle getallen die aan dat getal voorafgaan, zijn alle eindig. Elk van die getallen heeft echter een mogelijk oneindig aantal opvolgers. De definitie van *numerieke eindigheid* is dat elk getal de plek is tussen enerzijds de eindige getallen die er aan zijn voorafgegaan en anderzijds de mogelijke oneindige serie die volgt. Als de numerieke eindigheid simpelweg als eindig

wordt verondersteld, dan is hier sprake van een soort van vergeten. Wat in dit geval wordt vergeten is de mogelijke oneindigheid. Kortom, volgens Badiou impliceert de opvatting dat het getal eindig is een beslissing voor eindigheid die de oneindigheid vergeet.[43] Die beslissing maakt dat Badiou het democratisch materialisme opvat als een idealisme, want het stelt de eindige, materiële lichamen en talen voor als dat ze te totaliseren zijn. Voor Badiou is daarentegen de basis van materie puur oneindig en daardoor niet te totaliseren.

Badiou vertaalt dit wiskundige besluit tot eindigheid in politieke termen. Volgens hem bepaalt het getal onze opvatting van de politiek. In de politiek wordt gestemd, zijn opiniepeilingen belangrijk, gaat het om de meerderheid van stemmen en over het verdeling van zetels. Simpel gezegd wordt alles binnen de politiek geregeld met een telling.[44] Badiou schrijft in zijn *Number and numbers* (2008): 'Dat het getal moet heersen, dat het gebod moet zijn: 'Tel!' – wie twijfelt hier tegenwoordig aan?'[45] En: 'Wat telt – in de zin van wat wordt gewaardeerd – is dat wat geteld wordt.[46] Hiermee drukt Badiou uit dat de ideologie van parlementaire samenlevingen het *getal* is of de *telbaarheid*, het *telbare*. Maar, zo stelt hij, we weten in deze samenlevingen niet wat een getal is en dus weten we niet wie we zijn.[47] De beslissing voor de eindigheid van het getal binnen de heersende ideologie betekent dat alles geteld kan worden. Bovendien worden wij, volgens Badiou, in het democratisch materialisme allen geteld als autobezitters, stemmers, vakantiegangers, et cetera. Dit getelde subject heeft een eindige identiteit qua lichaam en dit subject noemt hij het *lege subject* omdat het vooraf gegeven is in die zin dat het altijd al is geteld. Dat betekent dat het is verworden tot niets anders dan een individueel lichaam dat een taal kan spreken.[48] Hiermee bedoelt Badiou de mens die wordt opgevat als een dierlijk lichaam dat leeft zonder een idee van een eeuwige waarde. Samengevat, heeft de beslissing voor de eindigheid van het getal tot gevolg dat alles is te construeren en impliceert dat alles te tellen is.

1.4 Het vergeten van de oneindigheid en het absolute

Volgens Badiou is het democratisch materialisme niet alleen een idealisme maar ook een ideologie. Het moet als een ideologie opgevat worden omdat het een besluit omvat om te vergeten dat er een mogelijkheid van oneindigheid bestaat. Het brengt daarbij in elk individu een vergeten voort van haar of zijn eigen mogelijke oneindigheid, aldus Badiou. Het ontkennen van de mogelijkheid van het bestaan van iets dat niet een numerieke opvolger is betekent vervolgens ten eerste de ontkenning van de mogelijkheid van het idee van een onderbreking van de opeenvolging van de reeks getallen. Ten tweede betekent het de ontkenning van de mogelijkheid van het idee van de uitzondering.[49] Alles is binnen het democratische materialisme de eindige opeenvolging van telbare lichamen en talen. Er is hier in deze opvatting geen uitzondering en geen onderbreking mogelijk.

Omdat er binnen het democratisch materialisme geen uitzondering en onderbreking mogelijk is, wijst Badiou erop dat alles wordt opgevat als een kwantitatieve uitbreiding. Dat betekent dat een kwalitatieve verandering niet zou bestaan. Iets dat kwalitatief anders is wordt namelijk tot iets gemaakt dat kwantitatief gelijk is, bijvoorbeeld door alles een prijs te geven. Kunst kan slechts op de markt worden verkocht, echte liefde telt niet en wetenschap moet economisch rendabel zijn. Kwantiteit heerst, kwaliteit wordt vergeten. Doordat er slechts kwantitatieve verschillen mogelijk zijn is de enige wijze waarop een ding anders kan zijn of meer waard kan zijn dan een ander ding, door middel van de positie die het inneemt ten opzichte van dat andere ding. In getallen uitgedrukt: 8 is meer dan 2 en minder dan 15. Dit betekent dat in het democratisch materialisme de relatie centraal staat, oftewel alles is relatief. Dat houdt een ander soort vergeten in, namelijk het vergeten van iets dat absoluut is. Dus naar Badiou's idee wordt naast het vergeten van de oneindigheid, het absolute verschil vergeten.[50] Badiou heeft in zijn eigen opvatting iets nodig dat absoluut en oneindig is zodat hij op basis daarvan rekenschap kan geven van kwalitatieve verschillen. Daarbij wordt hij gedreven door de vraag hoe van het ene naar het andere politieke regime te gaan, of hoe revoluties binnen de wetenschap, liefde of kunst tot stand komen.

De heersende ideologie van het democratisch materialisme domineert tevens de filosoof, dus ook Badiou en hij erkent in grote lijnen het loutere materiële bestaan van lichamen en talen maar ontwikkelt er een uitzondering op en daardoor overtreedt hij het democratisch materialisme. Die absolute uitzondering is de oneindige en niet te totaliseren waarheid die hij tegenover de tijdelijke of de eindige opinies of kennis plaatst. Een ideologisch-neutrale wetenschap is volgens Badiou niet mogelijk.[51] Hij noemt 'de ideologische atmosfeer' waarin hij zijn filosofie ontwikkelt nogmaals de *materialistische* of *affirmatieve dialectiek*.[52] Ideologie betekent hier het geheel van ideeën dat ten grondslag ligt aan een wijsgerig stelsel, vooral met betrekking tot hun maatschappelijke of politieke strekking.

2 De oorlog tussen het westerse en het islamitische subject

Badiou onderscheidt in de wereld drie subject-modellen waarvan er twee op voet van oorlog verkeren. Ten eerste is dat een materialistische filosofie van het subject die ervan uitgaat dat alles verklaard kan worden op grond van materie; dit is het lege, eindige subject van het democratisch materialisme.[53] Ten tweede gaat het over een filosofie van het subject die idealistisch, theologisch of metafysisch is; dit gaat over het religieuze subject-model zoals dat in de Islam wordt aangehangen. Het derde voorbeeld van het subject is dat van Badiou's affirmatieve dialectiek.

In het eerste materialistische model van het subject wordt het subject geïdentificeerd

met het lichaam. Simpel gezegd bestaat in deze opvatting geen onderscheid tussen het subject en het lichaam. Dat subject ervaart de grenzen van zijn lichaam dat eindig is en de uiterste grens van het lichaam is de dood. Dit is de hierboven beschreven westerse mens die weinig meer is dan zijn dierlijke lichaam waaronder Badiou de doodsdrift bespeurt. Badiou omschrijft dat subjectieve materialistische model als de ervaring van de grenzen van het lichaam. Die ervaring is gekoppeld aan genot. Anders gezegd houdt het genot hier het opzoeken van de grenzen van het lichaam in. Badiou definieert het genot – dat verder gaat dan plezier hebben – als het in het leven experimenteren met de dood doordat het individu de grenzen van het lichaam beproeft. Het is simpelweg een subject dat leeft voor genot.[54]

Kwantiteit heerst, kwaliteit wordt vergeten

Ten tweede het idealistische model van het subject. Hierin wordt het subject, in tegenstelling tot het materialistische model, juist van het lichaam gescheiden. Het idealistische subject verwerpt het genotzoekende materialistische subject en omgekeerd verwerpt het genotzoekende subject het idealistische subject. Het idealistische subject verlangt vooral naar de scheiding met het lichaam, omdat het doel van dit subject is om ìn het leven gescheiden te raken van het aardse leven en lichaam; oftewel om zodoende na de dood toe te kunnen treden tot een nieuw subjectief lichaam. Badiou omschrijft dit idealistische subject als het omgekeerde experiment van dat wat bij het materialistische subject geldt. Het idealistische subject is niet het experimenteren met de dood in het leven, maar het experimenteren met het leven in de dood. Centraal staat hier de opoffering en niet het genot.[55]

Volgens Badiou verkeren de twee modellen van het subject in een oorlog met elkaar, die hij een oorlog noemt tussen enerzijds het genot en anderzijds de opoffering. Ook de oorlog tegen het terrorisme die het Westen vlak na 9/11 heeft afgekondigd komt volgens Badiou uiteindelijk neer op de oorlog tussen het genot en de opoffering. Dat betekent een oorlog van het westerse genotzoekende subject-model versus het Islamitische – of religieuze – subject-model van opoffering. Dat wat de twee modellen echter gemeen hebben is de centrale plaats die de macht van de dood inneemt. Dus eerst bespeurt Badiou dat de oorlog tussen genot en opoffering uiteindelijk de macht van de dood centraal stelt en vervolgens is hij er op aannemelijke wijze van overtuigd dat er uit de dood niets te creëren valt. Dat is de reden dat hij een derde subject-model wil ontwikkelen buiten de macht van de dood en dus voorbij de twee subject-modellen van het genot respectievelijk de opoffering.[56]

Resumerend, staat in het eerste model de herleidbaarheid centraal die het subject reduceert tot het lichaam. Hier geldt een *immanente identiteit* van het subject met het lichaam onder de norm van het genot. In het tweede model vormt de onderscheiding het middelpunt die het subject scheidt van het lichaam. Hier geldt een *transcendent verschil* van het subject dat zichzelf buiten de wereld plaatst. Badiou stelt een derde subject-model voor dat beide combineert en zet een *immanent verschil* centraal. Hier is noch sprake van de reductie van subject tot lichaam noch van de onderscheiding tussen subject en lichaam. In dit derde model is het niet mogelijk het subject compleet te reduceren tot zijn lichaam en vandaar dat Badiou spreekt van een *onafhankelijk subjectief proces*, daarom: immanent *verschil*. Tegelijkertijd bestaat er geen subjectief proces dat gescheiden is van het lichaam, dus is hier geen sprake van transcendentie, hierom: *immanent* verschil.[57]

3 Badiou's materialistisch of affirmatieve dialectiek

Badiou verhoudt zich tot Hegel en Marx en oppert een naam voor zijn eigen filosofie die een omkering is van de termen van Marx. Het *dialectisch materialisme* van Marx is de filosofie van het marxisme en daarbij geldt het *historisch materialisme* als de marxistische wetenschap van de geschiedenis.[58] Badiou's *materialistische dialectiek* houdt een niet-dogmatische, niet-deterministische en niet-totalitaire visie in. Bij Badiou houdt de dialectiek in dat er altijd sprake is van een universele, oneindige uitzondering op de eindige situatie van lichamen en talen. Het zal hieronder blijken waarom volgens Badiou het marxistische dialectisch materialisme tot een vervlogen tijdperk behoort en dat hij het historisch materialisme afkeurt en gelijkstelt met het huidige democratisch materialisme.

In Badiou's filosofie van de materialistische dialectiek onttrekt het waarheidssubject zich aan elke gemeenschap en individualiteit om voorbij het loutere bestaan van de in de wereld aanwezige lichamen en talen te treden en op deze wijze iets nieuws te creëren. Omdat de waarheid – in tegenstelling tot Hegels deterministische dialectiek – altijd een uitzondering inhoudt is het onmogelijk dat zij deterministisch is en toch speelt Hegels denken in Badiou's werk een grote rol, gezien zijn prominente aanwezigheid in Badiou's hoofdwerken *Théorie du Sujet* (1982), *L'Être et l'événement* (1988) en *Logiques des mondes. L'être et l'événement*, 2 (2006). Badiou haalt de basisstructuur uit Hegel, waarmee hij benadrukt dat het in zijn filosofie net als bij Hegel ook gaat om het verschil waarbij het procesmatige karakter van de wereld centraal staat.

In Badiou's behandeling van waarheden in *Logiques des mondes* is duidelijk het dialectische gebruik van een aantal concepten terug te vinden. We hebben kunnen lezen dat het in het democratisch materialisme uitsluitend gaat om het individuele, verlangende lichaam. Tegenover dat individuele subject-begrip plaatst Badiou het subject van het immanente verschil en geeft hij de taal een nieuwe betekenis. Hij ontwikkelt een taal met betrekking tot het evenement die handelt over het op hetzelfde moment verschijnen als verdwijnen van het evenement, over verschillende soorten negaties of over het bestaan van verschillende werelden. In *Logiques des mondes* klinkt Badiou's beschrijving van waarheden als volgt: waarheden zijn geen talen, geen lichamen en geen combinaties van beide. Waarheden zijn niet-tastbare lichamen, niet-fysieke lichamen, waarheden zijn talen die geen betekenis hebben, generische oneindigheden die uitgesteld blijven.[59]

Kortom, een waarheid is een eeuwige uitzondering op een eindige, specifieke, wereldse situatie. Een waarheids*proces* of *-procedure* is altijd tijdelijk en vindt plaats binnen de politiek, wetenschap, kunst en liefde. De filosofie wil de waarheidsprocedures vatten en er een formele structuur voor schetsen. Een uitzondering is altijd dialectisch omdat er sprake is van tegenstellingen; oftewel de betreffende wereldse situatie en de uitzondering erop. Volgens Badiou is een uitzondering niet alledaags maar ook geen wonder.[60] Badiou is een dialectisch denker omdat hij wil weten hoe verandering mogelijk is; hoe het mogelijk is om bijvoorbeeld van het ene politieke regime naar het andere te gaan.[61] Vandaar zijn centrale filosofische vraag: hoe kunnen we iets nieuws ìn de situatie bedenken en behandelen? Het nieuwe van een *evenement* dat er plotseling is, verdwijnt ook weer snel. Badiou interesseert zich voor de materialiteit van het nieuwe, dat is dat wat door een subject in de wereld wordt aangetoond als nieuw.[62] Tarby omschrijft het *evenement* bloemrijk als dat de bronnen van het evenement sluimerend in de diepte liggen, dat de kracht van het evenement plotseling wordt tentoongespreid en dat, terwijl het lijkt of de leegte tevoorschijn is gekomen, het evenement tevens en vooral de opstand in een bepaalde situatie inhoudt.[63] Het evenement is een uitzondering op de huidige situatie en de uitzondering is een dialectisch grondbegrip.

3.1 De expressieve en de non-expressieve dialectiek

Badiou onderscheidt kortweg twee modellen van de dialectische relatie tussen wet en verlangen. In het eerste, expressieve model is er een eenheid tussen wet en verlangen. De wet beperkt het verlangen *an sich* door gewenste verlangens te stimuleren, bijvoorbeeld het verlangen naar lichamelijk genot, naar succes in het leven of naar lichamelijke vrijheid in de zin van het niet worden ingeperkt door de wet. Een voorbeeld van dit model is het democratisch materialisme. Of zoals hij schrijft is er hier sprake van een dictatuur van normale verlangens.[64]

In het tweede model – Badiou's non-expressieve dialectische variant – wordt het verlangen op illegale wijze voorbij de wet gezocht, het betreft het verlangen naar iets dat generiek is. Hij beschrijft dit model als volgt:

> Deze nieuwe samenstelling [van de sociale werkelijkheid] is werkelijk het doel van politieke verandering tussen *blacks* en *whites*, mannen en vrouwen, verschillende nationaliteiten, rijken en armen enzovoorts. Dit kan allemaal worden bewerkstelligd voorbij duidelijk gedefinieerde namen en onderscheidingen. Het is een praktisch proces, een politiek proces dat iets generieks creëert.[65]

Badiou bedoelt hiermee dat het precies de gelijkheid is van mensen die wordt geïmpliceerd door de erkenning van – universele – waarheden. In tegenstelling tot het eerste model waarin het idee van normale verlangens centraal staat, wordt in dit tweede model het idee nagestreefd van het verlangen naar het bestaan van dat wat geen naam heeft. Badiou licht toe wat dit lokale en tegelijkertijd generieke verlangen is. Het grote probleem in deze verwarde en sombere wereld van tegenwoordig is volgens hem het vinden van een nieuw groot verhaal na de verkondiging van de teloorgang van de grote verhalen door het postmodernisme. De problemen van bijvoorbeeld jonge mensen in arme wijken zijn naar zijn idee het gevolg van het ontbreken van een groot verhaal. Volgens Badiou is het probleem van het vinden van een nieuwe fictie er geen eigennaam aan te geven. Dat betekent een nieuwe fictie zonder grote leider, geen Che, Fidel, Lenin, Mao of Stalin. De fictie die Badiou zoekt heeft iets weg van het motto van de Occupy-beweging: *'We are the 99%!'*. Badiou is dus een voorstander van het geloof om op lokaal niveau een generieke waarheid als uitzondering op het bestaan te vinden.[66] Een *generieke verzameling* die de wiskundige Paul Cohen muntte in de jaren '60 betekent een verzameling die zo min mogelijk bepaald is zodat het niet te onderscheiden is door welke eigenschap dan ook.[67] De generieke verzameling behoort simpelweg tot de situatie en betreft het simpele en pure zijn. Het generieke wordt door alle termen in de situatie gedeeld.

Het is de militant die het geduldige, moeilijke en contingente werk uitvoert van het manifesteren van de *Idee van de waarheid*. De waarheid verschijnt zelf niet. Het is moedig werk omdat alles in de status quo hem tegenwerkt. In de futloze en onverschillige wereld van het democratisch materialisme van het leven zonder idee, moet deze militant er niet zijn. Er bestaat in die wereld überhaupt geen idee te begrijpen wie of wat de militant is. Toch weten we dat, ook al is het minimaal of *in-existent*, dat er ook is wat er nog niet of nauwelijks is.[68]

3.2 De antropologie

Badiou benadrukt dat beide vormen van materialisme – zowel het democratisch materialisme als de materialistische of affirmatieve dialectiek – tegengestelden zijn van elkaar door hun begrip van het menselijke leven. Volgens hem is het mogelijk – het taboe van – de heerschappij van ons dierlijke bestaan te doorbreken door de affirmatie van waarheden als uitzonderingen op het bestaan van lichamen en talen.[69]

3.2.1 Wat betekent het leven?

Uiteindelijk moet de filosofie volgens Badiou de vraag *'Wat betekent het te leven?'* beantwoorden. Ten eerste erkent hij dat we allen menselijke dieren zijn. De kapitalistische antropologie houdt volgens hem in dat mensen dieren zijn die belangen hebben en gelukkig moeten zijn met producten. De armen kunnen weinig kopen en de rijken veel. De kapitalistische antropologie komt er volgens hem simpelweg op neer dat het menselijke subject het dier is dat zich bevindt ten overstaan van de goederenmarkt. Deze visie op het menselijke dier bespeurt Badiou onder de mooie woorden van democratie, vrijheid en mensenrechten.

> Door de futloze opvatting van het heden wordt er overdreven veel waarde gehecht aan het verleden dat geïnterpreteerd wordt als een afzonderlijke cultuur

Badiou's antwoord op de vraag wat het betekent te leven is ten tweede dat het mogelijk is om voorbij ons dierlijke egoïsme te kunnen komen, namelijk door de toetreding tot een waarheidssubject. Een dergelijke waarheidsprocedure is oneindig, omdat de affirmatie van een nieuwe mogelijkheid oneindige gevolgen heeft.[70] Een waarheidsprocedure is universeel omdat iedereen eraan kan deelnemen; er is geen sprake van een geprivilegieerde groep. Badiou stelt zich vervolgens zoiets bij het leven voor als de uitspraak van Aristoteles: 'Leef als een onsterfelijke', of Spinoza's gelukzaligheid (*beatitudo*), of Nietzsche's *übermensch*.[71] Dit affect behelst in Badiou's filosofie het affirmatieve gevoel van een individu dat zij of hij krijgt bij het deelnemen in een waarheidssubject. Zo begrijpt Badiou ook Plato's overtuiging dat de filosoof de gelukkigste van iedereen is, omdat de filosoof leeft onder het teken van de Idee (van de oneindige waarheid). Het leven van de filosoof is een experiment van datgene waardoor het werkelijke leven wordt gevormd. Het is tevens de filosoof die weet wat dat werkelijke leven is.[72] Badiou begint met een bevestigend antwoord op de vraag wat het werkelijke leven is: *'Ja! Het waarachtige leven is aanwezig'*.[73]

Voorts denkt Badiou dat de mogelijkheden van het leven niet worden voortgebracht door de logica van het *verschijnen* van een wereld, die slechts betrekking heeft op het dierlijke bestaan van de mens. Het creëren van de mogelijkheden voor het leven hangt volgens hem af van een *spoor* van een verdwenen evenement. Een dergelijk evenementieel spoor dat in de wereld verschijnt bestaat maximaal terwijl het vóór het evenement de *inexistent* was. De *inexistent* is het onbestaande of dat wat minimaal, als niets of als nul-modus verschijnt in deze wereld. Het spoor opent het heden en dat is slechts mogelijk als de wereld niet futloos is zoals het onverschillige democratisch materialisme. De eerste filosofische aanwijzing van wat de plek van het ware leven is omschrijft Badiou als het identificeren van een spoor. Maar het is volgens hem niet voldoende om een spoor te benoemen. Rondom het spoor formeert zich een lichaam dat voorheen onmogelijk was. Het is naar zijn idee van cruciaal belang dat mensen vervolgens ook toetreden tot dat lichaam en er een actief element van worden. Dit waarheidslichaam is de materiële ondersteuning van het heden. Door de toetreding tot het subject creëert een mens het heden. Badiou vat het leven op als de eindeloze creatie van een heden. Het waarheidslichaam begrijpt hij als de geboorte die zich voordoet voorbij de tekenen van de tijd en voorbij alle feiten, oftewel voorbij kennis.[74]

Badiou onderscheidt waarheid van kennis. Kennis behelst volgens hem het toeschrijven van eigenschappen en het classificeren van dingen.[75] Voor de waarheid is er daarentegen geen uitdrukking.[76] De waarheid noemt hij een *type van zijn*; namelijk een *veelvoudigheid*. Met de wiskundige verzamelingenleer toont hij aan dat het *Ene* niet is; dat is zoiets als dat God niet is en het betekent dat er geen totaliteit mogelijk is. Oftewel er is altijd een uitzondering. De wiskundige verzamelingenleer toont aan

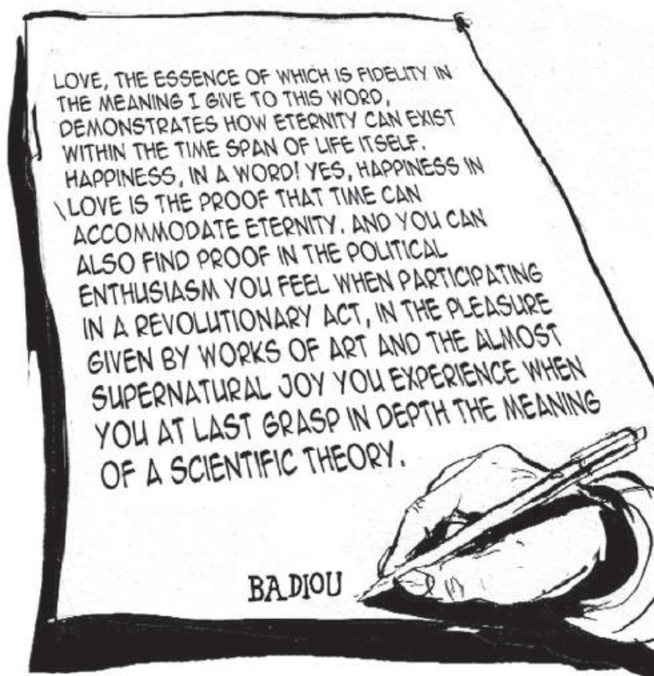
dat het meest fundamentele dat te denken is over materie dat zij een pure veelvoud is, een *veelvoudige veelvoudigheid*. Dat betekent dat het zijn geen eenheid is – ook geen totaliteit van verschil – maar pure multipliciteit; het zijn is verschil en geen identiteit. Zijn is andersheid en geen gelijkheid.

3.2.2 De geschiedenis en het scepticisme

Het heden wordt in het democratisch materialisme nooit gecreëerd. Het heden is hier een futloze realiteit omdat in het democratisch materialisme alles wat anders is dan het materiële bestaan van lichamen en talen afgewezen wordt als ideologisch. Denken wordt zodoende beperkt tot dat wat in het bestaan verschijnt. Door de futloze opvatting van het heden wordt er overdreven veel waarde gehecht aan het verleden dat geïnterpreteerd wordt als een afzonderlijke cultuur. De geschiedenis als een afzonderlijke cultuur impliceert dat het leven zich vooral in de geschiedenis heeft afgespeeld en dat er sprake is van een onverschilligheid ten aanzien van het heden en de toekomst. Deze passie voor de geschiedenis – die hij overigens ook in de hedendaagse geschiedenis van de filosofie bekritiseert – is voor Badiou de reden dat hij het democratisch materialisme het enige authentieke historisch materialisme noemt.[77] Hij vat het historisch materialisme op als de filosofie van de *vervreemding* met behulp van lichamen en talen, terwijl hij daarentegen zijn filosofie van de materialistische dialectiek beschouwt als de *bevrijding* door middel van waarheden.

Volgens Badiou bestaat er überhaupt geen geschiedenis, maar kan er slechts een heden worden gecreëerd waarin een verleden – waar zich een evenement heeft voorgedaan – zich ontvouwt. Hij vat het heden op als het opnieuw samenstellen van een verleden. Doordat een mens toetreedt in dit heden ervaart hij het verleden van de eeuwigheid, oftewel de ervaring van de waarheid als uitzondering op de situatie. Die waarheid bevat oneindig veel mogelijkheden en dat is de reden dat Badiou van mening is dat een mens onbeperkt kan experimenteren met zijn bestaan. Deze ervaring van de eeuwigheid van de oneindige waarheden noemt Badiou *Idee*. Die ervaring van de Idee is de toetreding tot de uitzondering van een waarheid. Badiou omschrijft het leven in de materialistische of affirmatieve dialectiek, nogmaals, als de universele ervaring van de kracht van een liefdesontmoeting, of het momentum van een politieke bijeenkomst, de beschouwing van een kunstwerk of het bevatten van een wetenschappelijke formule.[78]

Badiou stelt dat binnen het democratisch materialisme het einde van de ideologieën – aangezwengeld door Lyotard en Fukuyama – opgevat wordt als een objectief vastgesteld gegeven dat voortgekomen is uit de historische ervaring. Hierachter gaat volgens Badiou tevens de opvatting schuil om te leven zonder Idee. Dit gebod zorgt ervoor dat het denken *sceptisch relativistisch* wordt. Omdat alles als eindig en telbaar wordt opgevat, is er in het bestaan slechts sprake van kwantitatieve verschillen: 5 is meer dan 3 en minder dan 12. Dat betekent dat iedereen 'zijn eigen waarheid' heeft en dat er geen sprake is van het bestaan van iets absoluuts waartegen een kwalitatieve verandering kan worden afgezet. Daarbij laat het democratisch materialisme zich voorstaan op zijn tolerantie en het respect voor de ander, maar deze tolerantie gaat zelf gepaard met een onverdraagzaamheid tegen andersdenken omdat het alleen de ideologie van het democratisch materialisme zelf tolereert.

Dit sceptische relativisme van het democratisch materialisme heeft niets te maken met het scepticisme van de Grieken dat juist – in de woorden van Badiou – een absolute theorie van uitzondering was. Dat antieke scepticisme beschouwde doorgaans inderdaad de waarheden als onbereikbaar voor de mens maar erkende tegelijkertijd het bestaan van waarheden. Badiou's opvatting verschilt in die zin van het antieke scepticisme dat hij het wel mogelijk acht de Idee van waarheden te aanschouwen en daarmee de wereld te veranderen. Het tegenwoordige scepticisme of sofisme – in de gedaante van het postmodernisme – ontkent echter het bestaan van waarheden en blijft beperkt tot de sfeer van opinies, ofwel de alomtegenwoordig geroemde vrijheid van meningsuiting. Badiou vindt het 'Leven zonder Idee' eigenlijk een onsamenhangend axioma omdat het niet weet wat de Idee is. Het hedendaagse scepticisme '*begint met het oplossen van het onmenselijke in het menselijke, dan het menselijke in het alledaagse leven, dan het alledaagse (of dierlijke) leven in de futloosheid van de wereld*'.[79] Waarmee Badiou uitdrukt dat de Idee en de daarmee samenhangende oneindige waarden opgeslokt wordt door het banale leven binnen het onverschillige democratisch materialisme.

In deze ontbinding van de Idee ziet Badiou tenslotte de oorzaak van de vernietigingsdrang door het democratisch materialisme van alles wat zich erbuiten bevindt.[80] Dat is opmerkelijk gezien dat het democratisch materialisme zichzelf als humanistisch beschouwt en bijvoorbeeld mensenrechten hoog in het vaandel heeft staan. Het mag duidelijk zijn dat het in Badiou's filosofie onmogelijk is een opvatting te hebben over wat menselijk is zonder daarin de oneindige waarden van de ideale mensheid te betrekken. Badiou concludeert dat '*de democratisch materialist een bange en intolerante vijand is van elk menselijk – dat wil zeggen onmenselijk – leven dat die naam waardig is*'.[81] Met het niet-menselijke bedoelt Badiou de eeuwige en ideale mensheid als de uitzondering die de huidige situatie doorbreekt. De doodsangst is de enige passie in het democratische materialisme waardoor de eindigheid van het leven of ons sterfelijke zijn steeds onder de aandacht wordt gebracht: *YOLO!*, *enjoy!*, *succeed!* Hiertegen kunnen we de Idee als schild gebruiken.[82] Volgens Badiou is de rol van de filosoof om altijd de maatschappij te blijven bestrijden – dus ook in het geval van een egalitaire samenleving – simpelweg omdat die is zoals die is. Uiteindelijk, om op een militante wijze altijd de jeugd te blijven corrumperen.[83] De filosoof als militant ontwikkelt haar ideeën als rebel en wordt gehaat door de machthebbers. De filosoof houdt van de wijsheid, van de levenswijsheid, of zoals Badiou zal zeggen: De filosoof houdt van de waarheid.

door Jan Nol

Vanwege de omvang van het notenapparaat is besloten om dit niet af te drukken in Buiten de Orde.

Het kan worden opgevraagd bij de redactie door een mail te sturen naar: redactie@buitendeorde.nl.

Afgestoft

Het coalitieverbod

'Le Chapelier' en de gevolgen hiervan voor de arbeiders

Op 14 juni 1791 werd in Frankrijk 'Le Chapelier' aangenomen. In deze wet werd het coalitieverbod opgenomen en de absolute vrijheid van ondernemen vastgesteld.

Het coalitieverbod kwam er op neer dat organisaties of verenigingen van arbeiders die hetzelfde soort beroep uitoefenden verboden waren. Aanleiding voor deze wetgeving was het uitbannen van gilden. De gilden, die gedurende de Middeleeuwen tot grote bloei waren gekomen, belemmerden door hun strenge regels en protectionistische maatregelen zowel de mogelijkheden van arbeiders om een vak uit te oefenen als het vrije ondernemerschap. Ambachten mochten namelijk alleen in gildeverband worden uitgeoefend. Wie geen lid van een gilde was kon alleen illegaal ambachtsproducten verkopen.

De gilden bepaalden ook wie werd toegelaten als gildemeester. Was dit systeem in de Middeleeuwen een manier om een vakman te belonen voor vakmanschap, in de zeventiende en achttiende eeuw was het een manier om de leden van het gilde tot de eigen groep te beperken. Het lidmaatschap werd in de praktijk een erfrecht en nieuwe leerlingen werden wel aangenomen en klommen eventueel op tot gezel, maar kregen nooit de mogelijkheid om hun gildeproef te doen en voor zichzelf te beginnen.

Het produceren van een product in arbeidsdeling was door de gilden ook verboden. Dit betekende niet alleen dat binnen de gilden niet in arbeidsdeling mocht worden geproduceerd, maar ook daarbuiten niet. In beginsel diende een product van begin tot einde door één persoon te worden gemaakt.

In de loop van de achttiende eeuw waren er lucratieve productieprocessen met behulp van arbeidsdeling ontstaan in het gevangeniswezen. Deze productieprocessen mochten alleen binnen het gevangeniswezen worden toegepast. Steeds meer ondernemers probeerden de exploitatie van een gevangenis te krijgen omdat zij daar via arbeidsdeling een veel grotere productie tot stand konden brengen en veel hogere winsten konden behalen.

De gilden bepaalden een minimumprijs voor hun product en omdat er buiten de gilden niet geproduceerd mocht worden bleef deze minimumprijs op de binnenlandse markt bestaan. Ten aanzien van de buitenlandse markt ontstonden er in de achttiende eeuw al ondernemingen op het platteland die onder de prijs verkochten aan kooplui die bijvoorbeeld stoffen nodig hadden ten behoeve van de slavenhandel (slaven werden in Afrika gekocht van tussenhandelaren in ruil voor katoenen stoffen). Deze ondernemingen werkten – tot ongenoegen van de gilden – buiten de gilden om en onder de prijs.

> Het coalitieverbod heeft miljoenen mensen in heel Europa tot een vorm van slavernij gebracht

De arbeidssituatie rond de Franse Revolutie was dus zodanig dat arbeiders en ondernemers samenwerkten om de macht van gilden te breken. De arbeiders wensten de mogelijkheid en vrijheid om ambachten uit te oefenen zonder eerst toestemming van de gilden te krijgen; ondernemers wensten industrialisering van de productie, het loslaten van de minimumprijs en minimale arbeidsvoorwaarden.

De gevolgen van deze wet, in Frankrijk en ook in andere Europese landen waar soortgelijke regels werden vastgesteld, waren voor de arbeiders desastreus. De Franse Revolutie maakte tegelijkertijd een einde aan slavernij en horigheid in Europa en verbood de gilden. Door de combinatie van deze maatregelen stroomde een grote groep arbeiders naar de arbeidsmarkt, op zoek naar 'vrije arbeid', terwijl de organen, die altijd hadden gezorgd voor goede arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden en sociale zekerheid, werden verboden. Arbeiders waren 'vrije mensen' geworden en werden geacht in vrijheid en gelijkheid een overeenkomst voor arbeid te kunnen aangaan met een werkgever.

Toen de gevolgen van het – ook door arbeiders zo gewenste – vrije ondernemerschap in de loop van de negentiende eeuw duidelijk werden, ontstond bij de arbeiders de behoefte om zich te organiseren in vakbonden, om gezamenlijk eisen te kunnen stellen aan de beloning van hun werk. Maar het coalitieverbod verbood organisaties en verenigingen van arbeiders die hetzelfde soort beroep uitoefenden en daarmee dus ook vakbonden.

In verschillende Europese landen is het coalitieverbod in de loop van de eerste helft van de negentiende eeuw opgeheven (Engeland 1824, Frankrijk 1849), maar in Nederland heeft het bestaan tot 1872. Verenigingen van arbeiders werden voor de afschaffing van het coalitieverbod in diverse landen wel opgezet, bijvoorbeeld onder het mom van gezelligheidsverenigingen, waarvan dan 'toevallig' allemaal mensen met hetzelfde beroep lid waren. Maar echte vakbondsactiviteiten konden pas worden ontplooid na afschaffing van het coalitieverbod.

Sinds de Franse Revolutie zijn er in het arbeidsrecht tal van regelingen tot stand gekomen ter bescherming van de werknemer, zowel op het terrein van de betaling als ten aanzien van de arbeidsomstandigheden, arbeidsongeschiktheid en oudedagvoorzieningen. Dat is door de werknemers in grote mate beschouwd als een overwinning op de werkgevers.

De werkelijkheid is dat de werkgevers al in de negentiende eeuw tot de ontdekking kwamen dat het volledig uitwonen van werknemers het bedrijfsbelang schaadde. Gezonde, goedopgeleide werknemers brachten hogere winsten. En waar aan het begin van de negentiende eeuw de staat de infrastructuur betaalde voor de opbouw van de industrialisatie, betaalde de staat de kosten voor onderwijs, sociale zekerheid en arbeidsongeschiktheid terwijl de baten bij de ondernemingen terecht kwamen.

Op dit moment worden veel arbeidsrechten en sociale zekerheidsrechten afgebroken. Daarnaast wordt goed onderwijs steeds meer geprivatiseerd. Weer kunnen de werkgevers rekenen op de hulp van werknemers.

Veel propaganda is erop gericht werknemers ervan te overtuigen dat vakbonden slechts de belangen van oudere werknemers in vaste dienst behartigen. Daar zit zeker een kern van waarheid in, maar de oplossing – het afbreken van alles wat in twee eeuwen is opgebouwd – zal geen enkele werknemer goed doen.

Het coalitieverbod heeft miljoenen mensen in heel Europa tot een vorm van slavernij gebracht en cynisch genoeg was de Le Chapelier waarschijnlijk nooit tot stand gekomen als arbeiders er niet vol enthousiasme aan hadden meegewerkt.

door Anita

vrije bond
anarchistische zelforganisatie

Werking Solidariteitskas en Uitgangspunten Vrije Bond

Werking Solidariteitskas

A) Elk lid van de Vrije Bond heeft bij stakingen, gedragen door de meerderheid van de werknemers, recht op een stakingsuitkering. In bijzondere situaties ook bij stakingen gedragen door een minderheid van de werknemers. Bij dit laatste gaat het om stakingen met een doelstelling die zeer verwant is aan de doelstelling van de Vrije Bond (VB). De uitkering bedraagt 75% van de vermindering aan inkomen, met een maximum van 50,- euro* per werkdag.

B) Financiële ondersteuning van acties van leden van de VB die werkloos zijn, met name wanneer de leden getroffen worden door sancties op hun uitkeringen. Bij dit laatste is het een voorwaarde dat het gaat om duidelijk aangekondigde collectieve of individuele actie. De doelstelling van de actie moet in de lijn van de doelstelling van de VB liggen. Het weigeren van werk valt hier ook onder, mits voldaan wordt aan eerder genoemde voorwaarde. De VB is namelijk tegen arbeidsplicht. De uitkering bedraagt 75% van de korting met een maximum van 50,- euro* per werkdag.

C) Het verstrekken van renteloze leningen voor het opstarten van bedrijven in zelfbeheer. Een bedrijf moet meer dan één werkende omvatten. Het uit te lenen bedrag is maximaal 1.000,- euro* en moet binnen drie jaar worden terugbetaald.

D) Het financieren van initiatieven/acties van (leden van) de VB die vallen binnen de doelstellingen van de VB.

E) Het financieren van initiatieven/acties waaraan, naast andere organisaties, (leden van) de VB deelneemt (nemen) en die vallen binnen de doelstellingen van de VB.

F) Het financieren van initiatieven/acties van organisaties waarvan leden van de VB lid zijn en die vallen binnen de doelstellingen van de VB; per activiteit maximaal 500,- euro*.

G) Het ondersteunen van landelijke of regionale activiteiten welke georganiseerd worden door leden van de VB en een bijdrage kunnen leveren aan de groei en uitbouw van de organisatie.

H) Minimaal 5% van de gelden die jaarlijks binnenkomen worden gereserveerd voor bijdragen aan (activiteiten van) buitenlandse organisaties waarmee de VB zich inhoudelijk verbonden voelt.

* Deze bedragen worden eens per drie jaar op de Algemene Leden Vergadering bepaald. Aanvragen worden schriftelijk ingediend bij de solidariteitskascommissie.

Uitgangspunten Vrije Bond

1) De Vrije Bond gaat uit van en streeft naar een anarchistische samenleving waarin een mens zelf kan bepalen hoe het leven in te richten.

2) De Vrije Bond is een organisatie van anarchistische individuen en groepen gebaseerd op:
– de gelijkwaardigheid van alle mensen;
– de autonomie van het individu;
– zelfbestuur en zelfbeheer, vrije vereniging en federalisme;
– een goed milieu en een vitale natuur;
– de afschaffing van alle vormen van gezag: bijvoorbeeld op economisch, politiek, sociaal, religieus, cultureel of seksueel gebied;
– de opbouw van een vrije samenleving zonder klassen, staten, of grenzen, gebaseerd op anarchistische werkwijzen en wederzijdse hulp.

3) De totstandkoming van een vrije samenleving kan onmogelijk het werk van de Vrije Bond alleen zijn. Wij willen de anarchistische beweging uitbreiden, bekendheid geven aan onze ideeën en deze verwezenlijken. Directe actie in woord en daad is het belangrijkste middel van de Vrije Bond.

4) Aangezien onderdrukking, kapitalisme en uitbuiting wereldwijde fenomenen zijn is onze strijd een internationale strijd. De Vrije Bond verwerpt elke vorm van nationalisme en stelt hiertegenover een federalistische organisatie van de maatschappij. Naast het verenigen van anarchistische groepen en individuen in onze directe omgeving, onderhoudt de Vrije Bond ook contacten met anarchisten en anarchistische federaties wereldwijd.

5) De samenleving waar de Vrije Bond naar streeft zal een pluriforme samenleving zijn. Verscheidenheid in ideeën en strategieën door aangesloten groepen en individuen zijn inherent daaraan.

6) De Vrije Bond biedt geen blauwdruk voor een toekomstige samenleving. Alleen de praktijk kan dit uitwijzen. Wat de Vrije Bond wel biedt is een organisatiestructuur waar op anarchistische wijze mensen van allerlei schakeringen strijdbaar en solidair het debat kunnen aangaan, van elkaar leren en samenwerken.

7) De Vrije Bond initieert en ondersteunt activiteiten die de verwezenlijking van de uitgangspunten bevorderen.

Contact: secretariaat@vrijebond.nl | vrijebond.org | T: 085 8778958
solidariteitskas@vrijebond.nl | Postbus 1138 | 3500 BH Utrecht

Word lid van de Vrije Bond!
En ontvang Buiten de Orde vier maal per jaar thuis!
Contributierichtlijnen per maand:
Inkomen 0 t/m 500: 2,- per maand
Inkomen 500 t/m bijstand: 4,- per maand
Inkomen bijstand t/m minumumloon: 6,- per maand
Inkomen hoger dan minimumloon: 8,- per maand
(Meer is ook welkom)
Geef je op via www.vrijebond.nl/word-lid

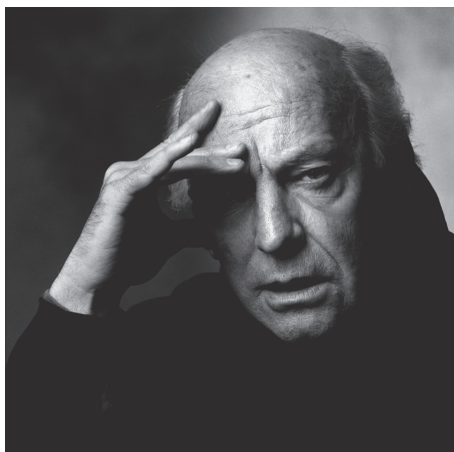
Of

Word abonnee van Buiten de Orde!
Een abonnement kost 15,- per jaar
(Meer is ook welkom)
Geef je op via www.vrijebond.org/buitendeorde/abonnement

Je contributie- of abonnementsgelden kun je overmaken op:
IBAN: NL80INGB0005495473
BIC/Swift: INGBNL2A
T.n.v. de Vrije Bond, te Amsterdam

Dagen en nachten van oorlog en liefde

Op de dag dat Günter Grass in Lübeck (Duitsland) overleed, stierf aan het andere eind van de wereld, op het zuidelijk halfrond, Eduardo Galeano, de sociaal bewogen Uruguayaanse schrijver die met zijn boek *Aderlating van een continent* wereldberoemd werd. Galeano was, misschien nog wel meer dan Grass, een getuigenis-schrijver. Onrecht, armoede, sociale ongelijkheid vormden de brandstof voor zijn werk. Galeano was een schrijver die de onderdrukking zelf aan den lijve meemaakte. Hij zat vanwege zijn opvattingen gevangen in Uruguay, vluchtte naar Argentinië en werd daar tijdens de dictatuur ter dood veroordeeld. Vervolgens vluchtte hij naar Spanje, om in 1985 terug te keren naar zijn geboorteplaats Montevideo in Uruguay. Hij is daar ook gestorven.

Ik neem de vrijheid om deze achterkant te gebruiken voor een hommage aan zijn onvolprezen werk. Een absoluut hoogtepunt vormt in mijn ogen zijn reportageroman *Dagen en nachten van oorlog en liefde*, een beklemmend verslag van het leven tijdens de junta in Argentinië, midden jaren zeventig. Aan de hand van een reeks korte anekdotes beschrijft Galeano hoe de militairen erin slagen, via een uitgekiend systeem van martelingen en verdwijningen, een sfeer van angst en terreur te scheppen, waarin niemand zich nog veilig voelt. Daarbij maakt hij ook illustratieve 'uitstapjes' naar Bolivia, Chili, Brazilië, Guatemala en Uruguay.

Ik wil de lezer een citaat niet onthouden. Het beschrijft hoe Galeano en zijn collega Vicente van het kritische weekblad *Crisis* zich juli 1976 bij de autoriteiten in Buenos Aires moeten verantwoorden.

Nadat we een uur lang over de inhoud van het tijdschrift hadden gediscussieerd, begonnen we over Haroldo Conti. 'Hij is redacteur van Crisis,' zeiden we, 'en ze hebben hem ontvoerd. Niemand weet iets. U zegt ons dat hij niet wordt vastgehouden en dat de regering er niets mee te maken heeft. Maar waarom mogen we dit bericht dan niet publiceren? Het verbod kan onjuiste interpretaties juist in de hand werken. U weet dat er in het buitenland kwaaddenkende mensen zijn die...'
'Heeft u klachten over ons?' vroeg de kapitein ons. 'We hebben u altijd correct behandeld. We hebben u ontvangen, we hebben u aangehoord. Daarvoor zitten we hier ook en dat is onze functie binnen de regering. Maar we waarschuwen u. Dit land is in oorlog en als wij elkaar op een ander terrein zouden treffen, zou de behandeling heel anders zijn.'
Ik stootte Vicente tegen de knie. 'Kom, Vicente, het is al laat,' zei ik tegen hem.
We wandelden langzaam over de Plaza de Mayo en bleven een hele tijd midden op het plein staan zonder elkaar aan te kijken. Er was een heldere hemel en een levendige drukte van mensen en duiven. De zon ontlokte schitteringen aan het groen van de koperen koepels. We zeiden geen woord. We gingen een café binnen om wat te drinken en geen van beiden hadden we de moed om te zeggen: 'Dat betekent dus dat Haroldo dood is, niet?' Uit angst dat de ander zou zeggen: 'Ja.'

Ondertussen is het 39 jaar later. Op de wereldkaart van de persvrijheid die Reporters without Borders publiceert, staat het overgrote deel van de landen in de min. Op het moment dat ik dit schrijf zijn er al 37 journalisten gedood en zitten er 331 gevangen. Lees het boek van Eduardo Galeano! Steun Reporters without Borders!

uw vriend, Peter Lenssen